

UN MÓN

EN PAU

un mundo
en tus manos

entreculturas

ONG · JESUÏTA

-Índex-

UN MÓN EN PAU	Pàg.3
ACTIVITATS PER a 4-8 ANYS	Pàg.6
(INFANTIL, 1R i 2N de PRIMÀRIA)	
ACTIVITATS PER a 8-12 ANYS	Pàg.20
(3R-6È de PRIMÀRIA)	
ACTIVITATS PER a 12-15 ANYS	Pàg.36
(1R-3R de SECUNDÀRIA)	
ACTIVITATS PER a 15-18 ANYS	Pàg.52
(4T de SECUNDÀRIA i BATXILLERAT)	
GIJMCANA PER a TOTES LES EDATS	Pàg.72
UN MÓN EN EL QUAL VIURE EN PAU	
ANNEXOS	Pàg.80
ALTRES RECURSOS SOBRE CULTURA DE PAU	Pàg.113

CATEGORIES

Lectura

Video

A-Z

Llenguatge

Joc

Expressió corporal

Testimoni

Plàstica

Idees

UN MÓN EN PAU

RECURSOS EDUCATIUS PER A TREBALLAR SOBRE LA CULTURA DE PAU

Un món en pau forma part de “Un món a les teues mans”, la proposta pedagògica de Entreculturas per a educar en una ciutadania global. Amb ella pretenem contribuir a la formació de persones capaces d'exercir una ciutadania activa i compromesa, de transformar el seu entorn i d'assumir com a seus tants els reptes globals del nostre temps com el compliment de l'Agenda 2030 i dels Objectius de Desenvolupament Sostenible.

En Entreculturas entenem **la ciutadania com a responsabilitat i dret**. Busquem contribuir a la construcció d'una ciutadania global articulada per a l'acció sociopolítica, formant a persones conscients, crítiques i compromeses amb el benestar de la comunitat global a la qual pertanyem.

En el context d'un món canviant i interconnectat, en el qual els desafiaments socials i mediambientals que vivim estan estretament relacionats, és crucial preguntar-se pel paper de l'educació, entesa com a clau per a activar la defensa i el gaudi dels drets humans i les responsabilitats ciutadanes. **Treballem per la defensa del dret a una educació crítica, inclusiva, equitativa, participativa i transformadora**, no sols entesa com un dret fonamental interdependent amb uns altres, sinó també com una estratègia clau per a superar realitats d'exclusió i injustícia i per a enfortir una ciutadania informada, crítica i compromesa, que conega la realitat global del seu temps, i desenvolupe les habilitats, actituds, recursos i xarxes necessàries per a protagonitzar la transformació social i política.

Som part d'una espècie en la qual es donen multiplicitat de formes culturals i identitats individuals i socials. Per això, conviure no és només acceptar la diversitat d'individus, grups i societats, sinó també construir l'ambient i les condicions que fan possible el creixement i la realització de totes les persones.

Aquesta convivència es dona en les relacions que establim amb els qui tenim a prop, on també ens trobem amb realitats que ens distancien i amb limitacions com l'absència de diàleg, escolta, respecte, etc.

En els espais xicotets, en els grups de referència als quals pertanyem, **és necessari aprofitar el conflicte per a la reflexió personal i el diàleg per a l'escolta, la parla i les cures mútues**.

Hem d'avançar cap a la creació d'un clima de cura en els grups i centres educatius on, de manera permanent, es dis-

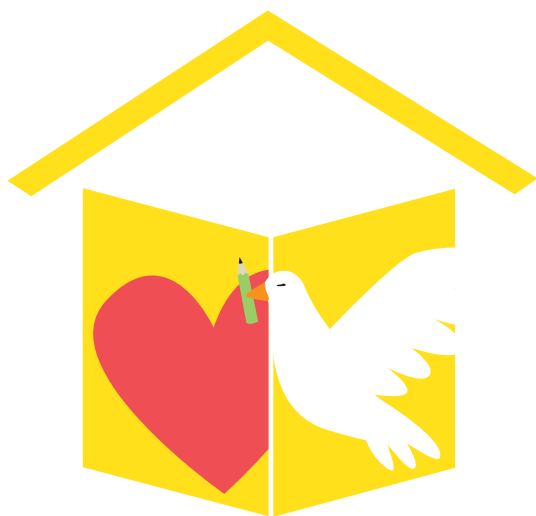
cutisquen obertament diferents punts de vista davant els fets que ocorren i es promoga la mirada crítica, l'escolta activa i l'autoregulació com a habilitats per a aprendre a raonar, revisar les conductes i millorar-les.

Dotar a xiquets, xiquetes i joves d'habilitats i recursos socioemocionals els permet manejar els conflictes consubstancials a la vida diària i la convivència d'una manera constructiva i pacífica, **contribuint a l'aprenentatge de persones corresponsables i promotores de la creació de cultura de pau en els seus entorns**.

A més del dia a dia, l'actualitat, com la guerra d'Ucraïna, ens parla que estem davant un escenari internacional convuls on els Drets Humans es veuen vulnerats constantment.

Això ens ofereix una oportunitat educativa per a treballar i resignificar la importància de treballar la cultura de pau en els nostres contextos educatius.

educació PER a la Pau

Per això, apostem per continuar formant i acompanyant a una **ciutadania que comprengui la importància de la convivència, les cures i la construcció d'una cultura de pau**, comproment-se amb el paper que tenen en aquesta, des de les seues interaccions i escenaris més locals als més globals. La pau es construeix des de les coses més xicotetes, i només formant i dotant a les noves generacions d'eines i habilitats per a contribuir a ella podrem habitar veritablement un planeta en pau, en el qual les persones tinguem els recursos per a revertir l'escalada d'odi, inseguretat i por que cristal·litza en els fets més violents als quals assistim en l'actualitat.

En aquest treball no podem oblidar l'orientació cap a l'assoliment dels Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS), ja que no sols la consecució del 16 (pau, justícia i institucions sòlides), sinó la de tots ells, comproment la vida de totes les persones i ecosistemes que habitem en el planeta.

Educar per a la pau i la convivència és urgent, no es pot ajornar. Amb aquesta publicació, pretenem oferir recursos educatius per a contribuir a això.

QUÈ TROBARÀS EN AQUESTA PUBLICACIÓ?

Continuem amb la recopilació de recursos educatius dissenyats per Entreculturas per a treballar diferents temàtiques amb grups de xiquets, xiquetes i joves.

Després d'abordar la igualtat de gènere en *Un món d'igualtat*; la interculturalitat i les migracions forçoses en *Un món en moviment* i la defensa del medi ambient en *Un món sos-*

tenible, aquesta publicació recull propostes per a treballar la cultura de pau i desenvolupar coneixements, valors i competències socials i ciutadanes que permeten a les persones que els treballen comprometre's de manera activa en la construcció de pau tant en els seus entorns pròxims com en el context global.

Les activitats estan orientades a identificar els conflictes que ens envolten i a reflexionar sobre l'actitud i la comunicació amb la qual ens desemboliquem en ells; a analitzar com podem contribuir a generar pau en els nostres entorns, conèixer les causes dels conflictes vigents en alguns llocs del món, analitzar com afecten tant les persones que els viuen de prop com a la resta de la humanitat i comprometre'ns amb la nostra capacitat d'acció davant aquestes realitats.

Les propostes didàctiques es divideixen en quatre blocs d'edat. Cadascun recull un itinerari adaptat amb diferents activitats de menor a major grau de complexitat per a treballar, tant en l'àmbit educatiu formal com en el no formal, amb grups de xiquetes, xiquets i joves de les següents edats:

BLOC 1: PER A 4-8 ANYS
(INFANTIL, 1R I 2N DE PRIMÀRIA)

BLOC 2: PER A 8-12 ANYS
(3R-6È DE PRIMÀRIA)

BLOC 3: PER A 12-15 ANYS
(1R-3R DE SECUNDÀRIA)

BLOC 4: PER A 15-18 ANYS
(4T DE SECUNDÀRIA I
BATXILLERAT)

A més, al final del material es proposa una **gimcana** per a totes les edats per a treballar aquesta temàtica en un format més lúdic, deixant en mà de les persones que la dinamitzen les adaptacions necessàries per a l'edat del grup amb el qual es realitze.

Aquestes activitats, que inclouen tots els annexos necessaris per a la seua realització, no estan lligades a una única data o esdeveniment, sinó que poden utilitzar-se en qualsevol context l'objectiu educatiu del qual siga treballar amb grups la cultura de pau. No obstant això, alguns dies internacionals, com el Dia Escolar de la Pau i la No Violència (30 de gener), el Dia Internacional contra la Utilització de Menors Soldat (12 de febrer) o el Dia Internacional de la Diversitat Cultural per al Diàleg i el Desenvolupament (21 de maig) poden ser una bona ocasió per a utilitzar aquestes propostes educatives.

PISTES PER A EDUCAR EN UNA CULTURA DE PAU

A continuació, oferim una sèrie de pistes que recomanem incorporar en la mesura que siga possible a l'hora de posar en pràctica els recursos educatius proposats en aquesta publicació, així com per a abordar altres possibles processos d'educació per a la pau.

RESIGNIFICACIÓ DE LA CULTURA DE PAU: recomanem abordar aquest tema dotant-lo de sentit, de manera que els grups compreguen de manera profunda la importància de contribuir a la cultura de pau en els seus entorns cada dia, entenent les conseqüències locals i globals que pot tindre en les nostres societats la deterioració de la convivència i l'escalada de climes de violència, por o odi. Es tracta d'un tema crucial i necessari, i així hem de transmetre'l i abordar-lo.

TREBALL DE MANERA PERMANENT I PREVENTIVA: la cultura de pau ha de treballar-se durant tot l'any, oferint coneixements, eines i habilitats per a crear-la en el dia a dia. D'aquesta manera, contribuirem a previndre l'escalada dels conflictes i la deterioració del clima de convivència com un procés, i no sols quan aquests esclaten o es cronifiquen, la qual cosa farà el seu abordatge més difícil.

NO EXISTEIX EL RISC ZERO: els conflictes en la convivència són naturals i positius, ja que constitueixen oportunitats per a reflexionar, debatre, consensuar o renegociar aspectes importants per a aquesta. Per tant, no hem de treballar perquè aquests no ocorreguen o se silencien, sinó per a donar eines als nostres grups perquè aprenguen a gestionar-los d'una manera constructiva, pacífica i des de les cures.

VALORS, HABILITATS I RECURSOS: per a treballar aquesta temàtica és essencial realitzar activitats i processos que promoguen de manera vivencial l'adquisició d'habilitats, valors i recursos com l'empatia, la comunicació no violenta, la gestió pacífica de conflictes, la tolerància a la frustració, la convivència en diversitat, la formació en drets humans, la mediació, etc.

TREBALL DES DEL PROPÍ GRUP: la convivència en el propi grup és un espai privilegiat per a treballar aquest tema. Recomanem abordar amb els grups com es relacionen

les persones que els formen, quin tipus de conflictes sorgeixen, com els resolen, etc., i quins es desenvolupen en els seus espais socioeducatius, ja que és un exemple pràctic de tot el que estem veient en treballar aquesta temàtica amb elles i ells. Un primer exercici interessant del qual partir pot ser consensuar amb elles i ells els principis de convivència, o un compromís de cures dins del grup i crear espais per a monitorar com es compleixen i com poden millorar-los.

ACTUALITAT I PERSPECTIVA HISTÒRICA: és interessant abordar aquest tema utilitzant tant conflictes actuals com bones pràctiques que es desenvolupen a tot el món. Els processos històrics i la memòria històrica també ens donen una gran quantitat de bons exemples per a analitzar les causes i conseqüències de la deterioració de la cultura de pau en les nostres societats, aprenent d'ells perquè no tornen a repetir-se.

RELACIÓ AMB ALTRES REPTES GLOBAIS I AMB L'AGENDA 2030: convé analitzar com la cultura de pau es relaciona amb altres reptes globals com la igualtat de gènere, la defensa del medi ambient, les migracions forçoses, la interculturalitat, els drets humans, etc., i amb l'Agenda 2030 a través de l'ODS número 16.

CORRESPONSABILITAT: no podem deixar de connectar als grups amb la seua capacitat d'acció i la seua responsabilitat a l'hora de convertir-se en agents promotors de cultura de pau en els seus entorns socioeducatius. La pau es construeix cada dia, i comença per elles i ells.

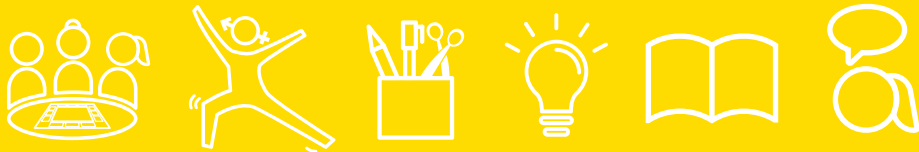

Educar per a la CONVIVÈNCIA i la PAU és URGENT. COMENCEM!

ACTIVI- TATS

PER a
4-8
anys

INFANȚII, IRI 2N de PRIMĂRIA

SOM ESPECIALS

OBJECTIUS

- 1- Expressar com ens sentim quan ens tracten o quan tractem a altres persones amb amabilitat o amb violència.
- 2- Comprendre la importància de tractar-nos sempre amb respecte, cura i amabilitat.
- 3- Identificar què fa a cada persona valuosa, diferent i especial.

DESENVOLUPAMENT de l'ACTIVITAT

Ens asseiem en assemblea circular i presentem al grup un personatge (pot ser un ninot o nina, un animal de peluix, un joguet, una imatge...) que ens acompanyarà al llarg de la sessió.

Entre totes les persones del grup triarem un nom per al personatge, intentant triar un neutre que valga tant per a xic com per a xica. Després farem una ronda de presentacions. Per a això, anirem passant el ninot, cada participant es presentarà amb el seu nom i compartirà amb el personatge alguna cosa que li agrada fer amb els seus companys i companyes de classe.

Col·locarem el personatge en el centre del cercle i simularem situacions en les quals li tractarem de diferent forma. Per exemple, li cridarem, li farem una abraçada, li donarem l'esquena, li ignorarem, li direm una cosa bonica, li direm una cosa menys bonica, li donarem un regal sorpresa... Podem demanar persones voluntàries que isquen al centre i escenifiquen les diferents situacions.

Després de cada situació, demanarem als xiquets i les xiquetes que expressen com creuen que se sent el ninot.

També com se senten quan li tracten amb amabilitat i quan, per contra, li tracten amb violència o li exclouen. A continuació, realitzarem l'anterior exercici al revés, és a dir, definirem com volem que se senta el personatge. Demanarem persones voluntàries que isquen al centre a mostrar com han de tractar-li perquè se senta d'eixa manera; per exemple, si volem que el ninot estiga feliç, eixirem a fer-li una carícia o fer-li una abraçada.

Finalment, a través del personatge expliquem al grup que cada persona és única i especial. Per això, tenim el dret a rebre respecte i el deure de respectar als altres. El respecte i les cures són molt importants per a crear entre tots i totes **un clima de pau i no violència**.

Per a acabar, farem una altra ronda de comiat amb el personatge. Aquesta vegada, cada participant dirà: "Jo em dic... i el que m'agrada de mi és que soc... (i dirà una qualitat positiva pròpia) i per això soc especial".

Després s'acomiarà del ninot com decidisca: amb un bes, una abraçada, una carícia, una picada d'ullet, xocant els cinc amb les mans o amb els peus, etc.

ENS COMPROMETEM amb la CULTURA de Pau

Per a expressar que tots i totes participem pel dret a viure i a tractar-nos en pau, proposem al grup elaborar un mural. Dibuixarem el tronc i les branques d'un gran arbre sota el títol "**Entre tots i totes sembrem la pau**".

Cada persona pot acolorir el seu full, escriure dins la paraula *pau* i pegar-la al voltant de les branques. Podem col·locar el mural en un lloc del centre on la resta de companys i companyes puguin veure'l i afegir més fulles a l'arbre.

Una altra opció és que les fulles siguin de veritat i les paraules que escriguen siguin les qualitats especials que cadascun i cadascuna han compartit de si mateixes, creant així un arbre de persones especials que construeixen pau.

MANNS TENDIDES

OBJECTIUS

- 1- Valorar la nostra capacitat de crear pau en l'entorn en el qual vivim.
- 2- Celebrar la pau com una experiència positiva.

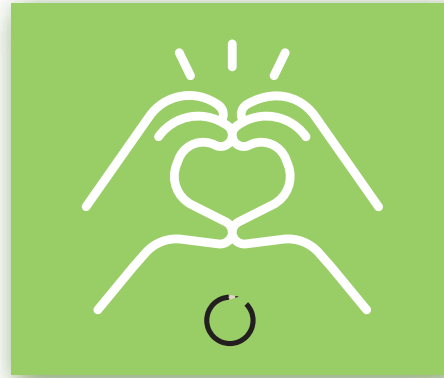
DESENVOLUPAMENT de l'ACTIVITAT

Comencem l'activitat dempeus, formant un gran cercle. Per a prendre consciència de les nostres mans, demanem que cada persona es mire les seues amb deteniment i preguntem:

- Us heu parat a sentir alguna vegada les vostres mans? Sentiu si estan fredes o calentes. Ara toqueu una amb l'altra i acaricieu-les.
- Us heu parat a pensar tot el que som capaços de crear i construir amb les mans?

Els demanem que descriguen totes les coses que fan, creguen i construeixen cada dia amb les mans, donant el major nombre d'exemples i detalls possibles. Els expliquem que amb les mans podem fer coses molt positives per a la nostra pròpia persona i per als altres, però si no les usem bé també podem fer mal. Per exemple, amb les mans podem acariciar i expressar afecte, però també pegar i fer mal. Preguntem més exemples de coses positives i negatives que es poden fer amb les mans.

Després, els demanem que posen una mà en el seu cor i una altra en el cor de la persona que tenen al costat.

Han de parar per uns instants a sentir el seu pols, perquè les mans i el cor van de bracet. Si la mà escolta el cor, no pot haver-hi guerra ni violència, sinó pau i cures.

A continuació, agafaran les mans de la persona que tenen al seu costat, les miraran bé i faran el mateix exercici que han fet amb les seues, sentir la temperatura, el pols, mirar la seua forma, etc.

Per a finalitzar, demanarem que una a una representen amb les seues mans un símbol per la pau, sense delatar amb paraules el que és. La resta del grup haurà d'endevinar el més ràpid possible de què es tracta. La persona que dinamitza pot donar exemples o començar la ronda amb algun dels següents símbols: un colom, una abraçada, un cor, un arbre, la mar, una flor, etc.

ENS COMPROMETEM amb la CULTURA de Pau

A continuació, farem un mural amb el següent lema: **“La pau és a les nostres mans! Els xiquets i les xiquetes posem les nostres mans i el nostre cor per a portar la pau al món!”.**

Per a crear-ho, dibuixarem un gran cor en el centre d'un paperògraf de color. Les persones del grup es pintaran els palmells de les mans de diferents colors i les estamparan al voltant del cor. Serà un símbol de la decisió d'utilitzar les nostres mans per a cuidar-nos, sostenir-nos i construir pau.

Per a finalitzar, es faran una foto amb el mural, amb les mans enlaire. Sugerim imprimir la foto i posar-la a l'aula per a recordar l'aprenentatge d'aquest dia.

MOSAIC DE PAU

OBJECTIUS

- 1- Identificar actituds i accions que generen pau.
- 2- Descobrir la pau a través de xicotets gestos quotidians i formes de relacionar-se
- 3- Fomentar la capacitat de solucionar situacions de conflicte i convertir-les en actes d'amabilitat, cura i respecte.

DESENVOLUPAMENT de l'ACTIVITAT

En assemblea circular, expliquem que crearem entre tots i totes un mosaic de la pau.

Per a això, la persona que dinamitza dibuixarà o mostrarà imatges de diverses escenes quotidianes. Unes representaran accions de pau i unes altres de violència i conflicte. Per exemple: dos xiquets o xiquetes compartint joguets; xiquets i xiquetes ballant i jugant en grup; xiquets i xiquetes barallant-se; un xiquet o una xiqueta plorant; xiquets i xiquetes ajudant-se, etc.

Una a una, dibuixem o ensenyem les imatges i animem que alguna persona describa la situació que veu. El grup haurà de consensuar si es tracta d'una situació de pau o de conflicte. En el cas que siga de pau, la imatge formarà part del mosaic de la pau. En el cas en què no ho siga, el grup donarà idees per a gestionar el que ocorre, de manera que es transforme en una situació de pau. Quan s'haja decidit com fer-ho, dibuixarem la situació darrere de la imatge o en un nou paper i passarà a formar part del mosaic col·lectiu.

Al final, aconseguirem un gran mosaic de situacions quotidianes creat col·lectivament pel grup, en el qual visibilitzarem que hem après a transformar les situacions

quotidianes de conflicte en una oportunitat per a crear i sembrar pau.

Després, escoltem la cançó *Para la guerra nada*¹. Prenent-la com a punt de partida, els animem a pensar en moments en els quals hagen sigut amables amb altres persones: en els quals hagen compartit el que tenen, hagen cuidat a les seues amistats o familiars, s'hagen tractat bé o s'hagen fet riure entre ells i elles, participant en igualtat. **Quan ens incloem, ens cuidem, ens escoltem i no discriminem, creem pau en els nostres entorns.**

ENS COMPROMETEM amb la CULTURA de PAU

Per a acabar, cadascun i cadascuna reflexiona sobre **situacions quotidianes amb les nostres amistats o amb la nostra família que volem que siguen de pau**. Demanem a cada persona que les dibuixe i acolorisca, i les afegim al mosaic com a mostra del nostre compromís amb la construcció d'un centre i un món més pacífic.

Podem crear el mosaic pegant les imatges en una forma que per al grup represente pau (un cor, un ocell, unes mans, etc.).

¹ *Para la guerra nada*. Marta Gómez. <https://youtu.be/GBF1sEqGzGw>

LA PAU SOMNI I ASSAIG

OBJECTIUS

- 1- Associar la idea de pau amb conductes quotidianes i comprendre que amb elles contribuïm al nostre benestar i al de les altres persones.
- 2- Identificar la pau com una cosa valuosa i important al que tots i totes podem contribuir.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

Abans de realitzar l'activitat, preparar els cartells.

Cartell 1

Una boca o un xiquet o xiqueta parlant. Al voltant hi ha paraules i frases que construeixen pau, ajustades a l'edat. Per exemple, per als grups de menor edat posarem paraules senzilles com a "besos", "somriures", "abraçades" o "compartir", i les llegirem com a exemple. Amb els més majors hi haurà frases com: "Vols ser el meu amic/a?", "Et perdona?" o "Necessites ajuda?". Amb una o dues és suficient. Es tracta que siguin ells i elles els qui posen més exemples.

Cartell 2

Dividim la cartolina en dues meitats. En una dibuixem ninots o personatges que representen alegria, amistat i tendresa. En l'altra, ninots o personatges que expressen ira, enveja i soledat. Amb els grups de menor edat es pot reduir el nombre de sentiments; amb els grups de major edat es pot augmentar el vocabulari emocional i la identificació de les expressions no verbals.

Cartell 3

Dibuixem conductes que construeixen pau (ajudar, compartir, consolar, cuidar, cooperar, etc.) i altres violentes (pegar, cridar, tirar coses, insultar, ignorar, excloure, etc.). Posem exemples positius: ens portem bé quan... (ens ajudem, compartim, ens escoltem, ens perdonem, etc.). Amb els grups de menor edat podem interpretar les imatges si tenen dificultats. Tot això construeix pau. Amb la mateixa dinàmica posem exemples negatius: podem destruir la pau quan... (ens barallem, discutim, no ens escoltem, etc.).

Comencem amb els xiquets i les xiquetes assegudes en cercle, i preguntem:

- Sabeu què és la pau?

Escoltem el que ens diuen i posem exemples quotidians ajustats a l'edat del grup. Els expliquem que els xiquets i

les xiquetes són molt importants en la construcció de la pau. Quan ens portem bé i ens cuidem, estem feliços. No obstant això, quan ens portem malament o hi ha baralles al nostre voltant, ens sentim tristos. **Allò bo és que tenim la possibilitat d'aprendre a crear i construir pau.**

Farem un joc en el qual descobrirem com podem fer-lo.

PER a
CREAR PAU
NECESSITEM

PARAULES MÀGIQUES. Hi ha paraules màgiques que fan aparèixer la pau i altres que la fan desaparèixer. Els demanem que posen exemples de paraules que fan aparèixer la pau i de paraules que la fan desaparèixer. Vam mostrar el cartell 1.

SENTIMENTS QUE FAN PAU. Hi ha sentiments que donen pau i sentiments que la lleven. Els demanem que interpreten els sentiments dibuixats i, en la mesura en la qual puguem, posen més exemples. Vam mostrar el cartell 2.

COMPORTAMENTS QUE CONSTRUEIXEN PAU. Podem comportar-nos de diferents maneres. Els demanem que interpreten les imatges i posen més exemples, en la mesura que puguem. Vam mostrar el cartell 3.

JOCs
PER a la
PAU

Proposem dos jocs:

ABRAÇADES MUSICALS (per als grups de menor edat). Cada participant balla al so de la música, fins que es para i la persona dinamitzadora diu: "abraçades de..." seguit d'un número, que indica el nombre de persones que s'han d'abraçar. Cada ronda augmenta el nombre de xiquets i xiquetes que han de sumar-se en l'abraçada.

CONSTRUÏM UN MÓN DE PAU. Amb totes les persones assegudes en cercle, demanem que isquen d'una en una al centre, fent un moviment o figura que simbolitze pau i dient la paraula. La següent persona que isca s'ha de sumar a la figura de la persona anterior o connectar-se amb una part del cos i un nou moviment o figura que expresse pau. D'aquesta manera construiran una gran figura de pau i seran creadors i creadores d'un món de pau.

ENS COMPROMETEM amb la CULTURA de PAU

Com a gest final, proposem **realitzar un ball senzill**: prenent-se de les mans, en cercle, avancem cap avant i cap endarrere alternativament. Fem un volt sobre nosaltres mateixos i mateixes en el lloc, simulem amb les mans un colom volant (entrellaçant els polzes amb els palmells de les mans cap amunt, obrint i tancant les mans) i tornem a començar.

La coreografia pot fer-se més complexa amb grups de major edat, afegint moviments que suggerisquen des del grup.

CONSTRUÏM PAU

OBJECTIUS

- 1- Reflexionar sobre la importància de generar cultura de pau i convivència en els nostres entorns.
- 2- Promoure la resolució de conflictes de manera pacífica a través del diàleg, la trobada i les cures.
- 3- Fomentar que les i els participants s'identifiquen com a ciutadanes i ciutadans globals constructors de pau en els seus entorns educatius i comunitaris.

DESENVOLUPAMENT de l'ACTIVITAT

Comencem convidant al grup a respondre a les següents preguntes:

- Què és per a vosaltres la pau?
- Quines imatges o situacions us imagineu quan penseu en la pau?

Anotem les respostes en una pissarra o en algun lloc visible. En finalitzar, recordem que la pau està formada per xicotets gestos i accions que totes i tots podem fer cada dia, en diferents parts del món.

Per a anar descobrint i explorant més sobre aquest tema, proposem llegir un breu conte:

Compta la llegenda que al voltant del món existeixen uns ocells molt xicotets que tenen una gran missió: viatjar pel planeta Terra i posar-se prop d'aquelles xiquetes i xiquets, papàs i mamàs, àvies i avis, amics i amigues, que no són capaces de posar-se d'acord quan existeixen diferències entre elles i ells, que exclouen a altres persones per ser diferents, quan hi ha por i, sobretot, quan hi ha un conflicte.

Allí on hi ha dues persones que no es posen d'acord, on existeixen diferències, on apareix la ràbia, la por, l'enuig i falta el diàleg, aquests ocellets voletegen a prop i, amb una mica de màgia, animen a les persones a mirar-se als ulls i...

- Què ha contat el conte fins ara?
- Què us passa quan us enfadeu i teniu un conflicte amb algú?
- Què us sol ajudar per a sentir-vos millor i gestionar el conflicte?
- Què creieu que els poden haver dit els ocellets a les persones?
- Com creieu que pot acabar la història després d'aquests consells?

Apuntem les idees que vagen eixint, incloent-hi els finals que creguen que pot tindre el conte.

Per a completar-ho, contarem que aquests ocells es poden trobar a tot el món, acompanyant a cada persona. Quan veuen que hi ha un conflicte, que s'exclou a algú per ser diferent o que diverses persones no arriben a un acord, cada ocellet porta un "atrapapors" en el seu pic, i atrapa totes les pors, prejudicis i idees que fan mal i ens allunyen de les persones. Preguntem:

- Què creieu que queda després d'haver atrapat totes les pors?

Podem complementar la reflexió amb les següents paraules: queda l'empatia, la cura, la trobada, l'abraçada, l'escolta, la comprensió, la igualtat, la solidaritat, la unió, el suport, la pau, etc.

Finalitzem animant al grup al fet que represente el final del conte que hagen triat entre totes i tots. Per exemple: "Els ocellets voletegen sobre els caps i animen a les persones a mirar-se als ulls i... a fer-se una abraçada, donar-se les mans, ballar juntes, etc."

Posem una música adequada al final del conte que s'ha triat (animada, alegre, tranquil·la, melancòlica...) i demanem a les persones del grup que caminen lliurement per l'es-

pai. Quan la música es detinga, hauran de buscar a un company o companya per a representar el final del conte que han decidit. Quan la música pare novament, les parelles hauran de buscar ràpidament a una altra parella per a, entre les quatre, representar el final.

La dinàmica segueix fins que el grup sencer represente el final del conte que han decidit.

Concloem la dinàmica explicant que cuidar a les persones del nostre entorn, sense importar d'on vengen i com siguen, és tasca de tots i totes per igual. Quan cuidem de manera igualitària, som ciutadanes i ciutadans que construeixen pau en el món.

ENS COMPROMETEM amb la CULTURA de PAU

Per a construir cultura de pau, proposem al grup **crear una escultura de cures entre tots i totes**. En concret, els convidem a teixir una xarxa màgica com l'"atrapapors" dels ocells, que tinga el poder d'atrapar pors, prejudicis i idees que ens allunyen i danyen a les persones, creant entorns de pau i igualtat.

Per a construir-la necessitem un cercle o un cartó gran amb forma circular, llana de colors, dibuixos de plomes (Annex 1, pàgina 81), materials per a decorar (adhesius, fils de colors, granadures, etc.), llapis, bolígrafs i pintures de colors. Per a començar, preguntem:

– Quines pors, estereotips o prejudicis tenim sobre altres persones que poden danyar, excloure i crear conflictes?

Podem esmentar alguns exemples de pors o idees que ens distancien: quan una persona parla diferent, no entenem la seua cultura, es vist diferent; etc. També podem esmentar estereotips que solem escoltar en el nostre entorn i que afecten tant a nosaltres mateixes com a altres persones. Apuntem cada por en un paper.

Per a completar l'atrapapors, preguntem:

– Quines paraules queden després d'atrapar aquestes pors? Per exemple, l'empatia, la cura, la trobada, la pau, etc.

Aquestes paraules les alliberem en llevar les pors, prejudicis i estereotips, i volen entre les persones com a plomes lleugeres, com els ocells del conte, creant cultura de pau. Per a simbolitzar aquestes paraules de pau, cures i igualtat entre totes les persones, proposem entregar a cada participant una ploma de paper (Annex 1), perquè escriguen en ella una de les paraules.

Una vegada que aquests dos elements estiguen llestos, construïm el nostre atrapapors. Per a això, decorem el cercle i teixim la tela d'aranya dins d'ell amb llana de diversos colors. Les pors escrites en papers les peguem o enganxem dins de la xarxa, perquè es visualitze que han sigut atrapades. Les plomes amb les paraules de pau les podem penjar amb fils o llanes del cercle gran, com a missatges que animen a acostar-nos a les altres persones, entendre'ns, cuidar-nos i crear cultura de pau. Aquest agafapors es pot penjar en algun lloc visible de l'espai perquè ens recorde que som constructors i constructores de pau tots els dies, en diferents parts del món.

EL RIU DE LA PAU

OBJECTIUS

- 1- Celebrar la capacitat que tenim per a crear pau amb els xicotets gestos quotidians i amb les maneres de relacionar-nos.
- 2- Identificar actituds i accions que generen pau.
- 3- Vincular el gaudi de la pau amb la cura del medi ambient, especialment la defensa del dret a l'aigua de totes les persones.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

Comencem la sessió explicant que podem construir pau amb la nostra vida: quan cuidem del medi ambient, del nostre entorn i de les persones, animals i naturalesa que l'habiten. Relacionar-nos des de l'afecte i des de la cura genera pau en el nostre interior i al nostre voltant.

A continuació, la persona que dinamitza enunciarà d'una en una diverses "frases de pau".

Cada persona haurà de representar cadascuna amb un gest a manera de mim, en silenci, utilitzant la seua expressió corporal per a simbolitzar el significat de la frase.

Frases de pau:

- * Pau és... escoltar les altres persones. "Com et trobes?".
- * Pau és... expressar el que necessitem. "Necessite la teua ajuda".
- * Pau és... valorar a les altres persones. "Ets genial!".
- * Pau és... expressar estima i afecte. "Et vull molt".

Seguim amb una dinàmica en la qual a una persona se li assigna el rol de riu. La resta de les persones, col·locades en dues files que es miren l'una a l'altra, representaran a gent asseguda a la riba del riu. Cadascuna tindrà un got d'aigua. La persona que representa el riu portarà una botella o pitxer ple d'aigua i la seua missió serà omplir els gots que troba al seu pas, però la botella no tindrà suficient aigua per a tots i totes, arribarà aproximadament només per a la meitat.

Però abans de començar, i una vegada que totes les persones s'hagen situat, iniciem la dinàmica demanant que tanquen els ulls, imaginem que estan a la riba d'un riu, i escolten la següent narració:

"Imagina un riu gran, carregat d'aigua. Et trobes en la seua riba. Fixa't en la quantitat d'aigua que flueix i gaudeix del seu so. El riu passa carregat d'aigua perquè begues".

Mentre estan amb els ulls tancats, la persona que fa el rol de riu començarà a passar pel seu llit (entre les dues files) i a distribuir l'aigua amb el seu pitxer. Omplirà cada got fins dalt i passarà al següent fins que s'acabe.

Quan no quede aigua, parem la dinàmica, i els demanem que obriuen els ulls perquè puguen veure el seu got.

Reflexionem en assemblea plantejant aquestes preguntes:

- Com us heu sentit els qui teniu el got ple? I els qui no heu rebut aigua?
- Com s'ha sentit el riu al no poder omplir tots els gots?
- Què succeeix si el riu passa per unes terres on la seua gent malgasta l'aigua, o la contamina, i després no queda suficient per a la resta?
- Com creieu que la gent es tractaria entre si? S'ajudarien o hi hauria conflicte?

– Imagineu que passen dies i dies sense aigua, i no podeu beure ni rentar-vos. Imagineu com seria un dia sencer sense aigua. Quantes vegades al dia utilitzem aigua?

– Imagineu dos dies sencers sense aigua; després tres, quatre... Com creieu que es tractarien entre si les persones si falta aigua, o si algunes persones tenen aigua i altres no? Creieu que pot haver-hi pau sense aigua?

Concloem explicant que, **perquè hi haja pau en el món, és important que totes les persones tinguin aigua per a beure-la, evitar malalties i cuidar dels animals i de les plantes.**

Sense aigua, els camps no donen el seu fruit, els animals moren i les persones s'emmalalteixen i creen conflictes. Sense aigua, no pot haver-hi pau.

ENS COMPROMETEM amb la CULTURA de Pau

Per a comprometre'ns en la cura de l'aigua i, per tant, del planeta i de les persones, i així garantir la pau, **escoltem la història d'una jove que des de xicoteta ha estat defensant la cura de l'aigua i de la pau.** Es diu Autumn Peltier, pertany a la comunitat originària de Wikwemikong, al Canadà, i porta molts anys defensant el dret de la seua comunitat a l'aigua, donat el seu valor per a sostindre la vida, cuidar de la naturalesa i garantir la pau. És una protectora de l'aigua. Per a donar-los més detalls de persones de tot el món que estan construint pau en defensar l'aigua, podem mostrar-los en el mapa on està la comunitat Wikwemikong i una foto d'Autumn.

Abans d'acabar, reflexionem en assemblea sobre com podem ser protectors i protectores de l'aigua i de la pau en el nostre dia a dia. Suggestim idees molt concretes, com tancar l'aixeta mentre ens rentem les dents o dutxar-nos en comptes de banyar-nos, a més de parlar a altres persones sobre la importància de l'aigua perquè tots i totes visquem en igualtat i en pau.

A continuació, repetim la dinàmica de mim de l'inici de la sessió, ara amb frases que relacionen la pau amb el bon ús de l'aigua. Per exemple:

- * **Pau és... utilitzar amb cura l'aigua que tenim.**
- * **Pau és... no malgastar aigua en dutxar-nos.**
- * **Pau és... no tirar residus als rius ni a la mar.**

Finalment, representem entre tot el grup amb figures de mim, de manera conjunta, la frase: **"L'aigua, font de pau"**. Una vegada representada, podem fer una foto per a recordar els aprenentatges del dia i acabar amb un gran aplaudiment.

UN MÓN QUE ACULL

OBJECTIUS

- 1- Promoure empatia i iniciativa per a construir entorns d'acolliment i cultura de pau.
- 2- Comprendre el que suposa la realitat de les migracions i del refugi per a moltes persones en el món.
- 3- Valorar el dret de tindre un lloc on viure de manera segura i en pau per a poder créixer i aprendre.

DESENVOLUPAMENT de l'ACTIVITAT

Per a començar, en assemblea, plantegem al grup el següent:

Imagina que, de sobte, demà has d'eixir de casa, amb la teua família, a un altre lloc. El camí l'heu de fer caminant, així que no podeu portar-vos massa coses. Ningú us explica ni què tindreu en el lloc on us situaran, ni quant temps estareu lluny de la vostra llar.

Preguntem:

- Què t'emportaries?
- Quines coses creus que trobaries a faltar?

Anotem en una pissarra o en un paperògraf, en dues columnes, alguna cosa que s'emportarien i alguna cosa que trobarien a faltar, al costat del nom de la persona que l'ha compartit.

Després, expliquem que en el món hi ha moltes persones en eixa situació, que han d'eixir de casa de sobte, deixar

les seues coses i anar a viure a un lloc diferent, dins del seu país o fora de les seues fronteres.

Són persones refugiades que un dia van haver d'abandonar la seua casa, la seua localitat o el seu país per diferents raons. Però totes elles tenien alguna cosa en comú: la por per ser perseguides o rebutjades per la seua raça, la seua religió, la seua nacionalitat, el seu grup social o per les causes polítiques que secunden.

També la por d'experimentar situacions de guerra i conflictes armats en la zona en la qual vivien o situacions de desastres naturals, com a terratrèmols o inundacions.

© Sergi Càmarà

Comptem un exemple del que li ha succeït a molts xiquets i xiquetes en la guerra d'Ucraïna:

En 2022, moltes xiquetes i xiquets d'Ucraïna, un país a l'est d'Europa, han hagut d'eixir de sobte de les seues llars. Alguns xiquets i xiquetes venen només amb una motxilla, a vegades sense acompanyament de persones majors o familiars.

Això ja ha ocorregut en altres moments de la història en països com Espanya, Alemanya o Colòmbia, i continua ocorrent cada dia en molts llocs del món com Síria, l'Afganistan, República Democràtica del Congo, Veneçuela, Nicaragua, entre altres.

Si preguntem a les nostres amigues, amics i familiars, segurament moltes persones coneixen a algú que va haver de migrar i eixir de la seua llar de manera sobtada i sense voler-ho.

Després d'explicar-los aquesta situació, els preguntem:

- Coneixeu altres històries de xiquets i xiquetes afectats per la guerra o els conflictes?
- Com creieu que se senten?

Molts d'eixos xiquets i xiquetes arriben als nostres col·legis, barris, ciutats i pobles.

- Què faríeu si arribaren a la vostra classe, associació, equip, veïnat...? Com els rebrieu? Quines coses faríeu perquè se sentiren acollits?

ENS COMPROMETEM amb la CULTURA de PAU

Al llarg d'aquesta sessió, i també amb la informació que ens ha arribat a través dels mitjans, hem pogut conèixer casos de persones afectades per les guerres, els desastres naturals i els conflictes.

Per a construir pau com a resposta a aquesta situació que ocorre en molts llocs del món, també en els nostres entorns, proposem **construir un món d'acolliment**.

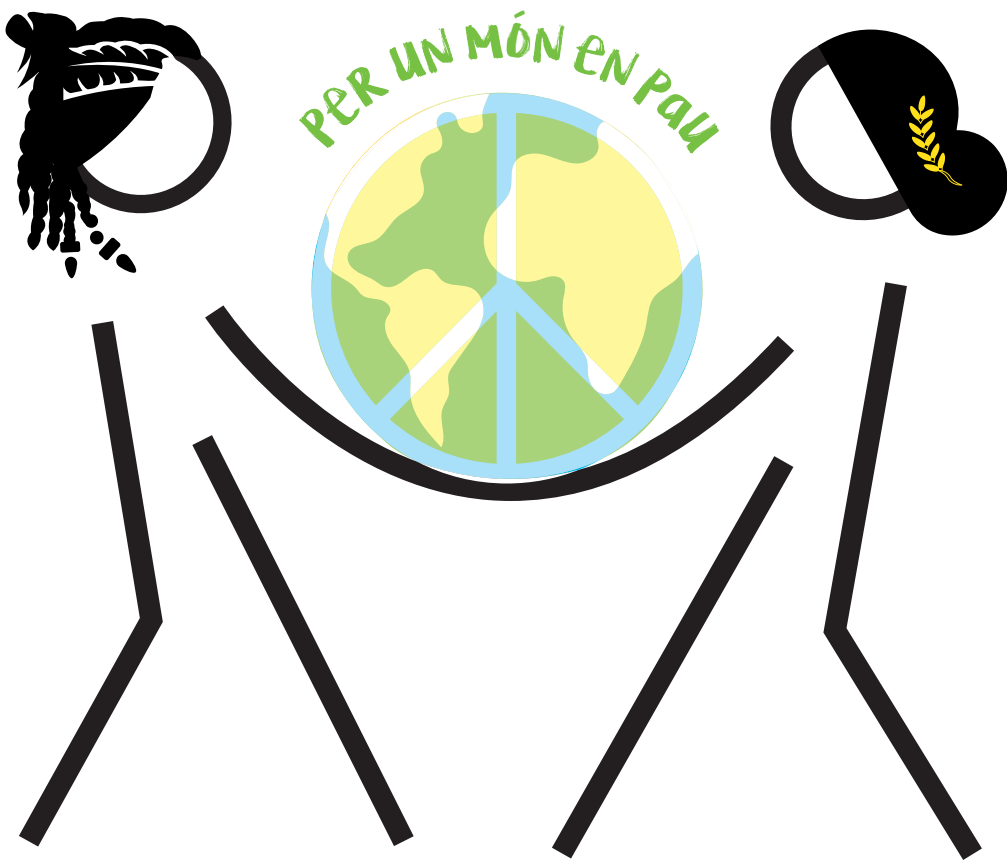
Per a això, demanem al grup que dibuixen en un gran paperògraf el planeta Terra vist des de l'espai. És la nostra casa, la nostra llar compartida, i ens acull a totes i tots sense discriminació. Preguntem llavors al grup:

- Quines coses creieu que caracteritzen un món que acull a totes les persones?
- Quines coses de les quals s'han anotat que trobaríeu a faltar inclouríeu en aquest món que acull en pau a totes les persones?

Demanem que vagen escrivint aquestes paraules dins del planeta que han dibuixat, i d'aquesta manera construirem un món que defensa el dret de totes les persones a ser acollides i a viure en pau, on ningú haja de fugir de la seua llar. Posarem com a títol al mural: "El món és la nostra llar, i acull a totes les persones per igual". Podem col·locar aquest mural en un espai visible del centre o del lloc on estiga el grup, i convidar a altres persones a escriure paraules que construïsquen acolliment i pau.

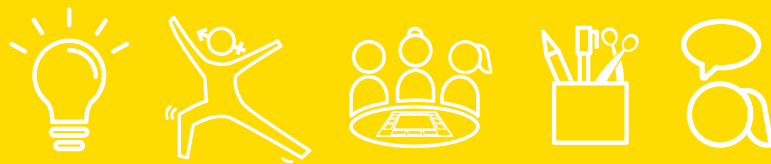
**EL MÓN ÉS LA NOSTRA
LLAR I ACULL A TOTES LES
PERSONES PER IGUAL**

ACTIVI- TATS

PER a
8-12
ANYS

3R - 6^è de PRIMÀRIA

MIREM AL NOSTRE VOLTANT

OBJECTIUS

- 1- Realitzar una anàlisi de la realitat del nostre entorn i descobrir els conflictes i possibles violències que sorgeixen en ell.
- 2- Reflexionar sobre com ens fan sentir els conflictes i les violències en el nostre entorn i quines alternatives ens fan sentir pau, respecte, convivència i cures.
- 3- Elaborar compromisos personals i grupals per a resoldre situacions de conflicte i construir una convivència de pau, respecte i cures.

DESENVOLUPAMENT de l'ACTIVITAT

Iniciem la sessió preguntant al grup si es produeixen situacions de conflicte en el seu entorn.

En grups de tres o quatre persones, els demanem que pensin situacions que hagen pogut ocórrer en els últims dies on hagen sentit conflicte (no estar d'acord amb un familiar o amb les seues amistats; tindre diferències amb algú per gustos esportius, musicals o per voler anar a llocs diferents; situacions on hagen vist que les persones no s'han tractat bé o amb violència, etc.).

Els demanem que elaboren un llistat amb eixes situacions i altres possibles i les analitzen.

- Què senten en eixes situacions? (enuig, por, preocupació, etc.). Identifiquem i compartim aquestes emocions en un espai de seguretat i escolta empàtica. Es pot utilitzar l'Annex 2 per a anar responnent a les preguntes proposades (pàgina 82).

Moltes d'eixes situacions apareixen reflectides en pel·lícules, videojocs, cançons, videoclips, còmics, anuncis,

dibuixos animats, notícies, etc. Proposem elaborar en el grup un llistat d'exemples que recordem i anotar-les en un paperògraf. El llistat pot tindre una forma creativa que visibilitze una cosa significativa que ens mostren eixos exemples, com una televisió, un mòbil, un llibre, etc.

Després analitzem en quants d'ells es produeixen situacions de conflicte o violència (física o verbal) i reflexionem sobre quines persones o comunitats poden veure's més afectades per aquestes situacions.

Els entorns de violència i conflicte no ens afecten a totes les persones per igual; hi ha persones en situació de desigualtat pel seu gènere, edat o context social que es veuen més impactades. Aquesta és una situació d'injustícia que podem contribuir a transformar en els nostres entorns.

Reflexionem sobre com en el nostre entorn i en els mitjans de comunicació el conflicte i la violència està molt present. Preguntem:

- Com podem transformar-la? Què podem fer nosaltres?

ENS COMPROMETEM amb la CULTURA de Pau

Per a concloure la sessió, plantegem donar-li la volta al llistat que hem elaborat. **Transformarem els nostres entorns de conflicte i violència en llocs de pau, convivència, cures i respecte.**

Per a això, donem la volta al paperògraf on hem escrit o dibuixat les pel·lícules, videojocs, etc., en els quals es produeix una situació violenta i proposem afegir en l'altre costat del mateix paperògraf un recurs del mateix tipus que promoga diàleg, trobada, convivència, inclusió, respecte i pau en els nostres entorns.

Quan hàgem acabat la pluja d'idees de nous recursos per la pau, cada participant triarà un que no conega per a veure'l, llegir-lo, etc. Després obrirem un diàleg en el qual totes les persones contribuïsquen, a partir de les següents preguntes:

- Què ens ha suggerit aquest recurs, acció o resposta per la pau?
- Quines sensacions i sentiments hem tingut en veure, escoltar o llegir els que promouen la pau, a diferència dels quals tenen un contingut més violent?
- Quins d'aquests recursos pensem que podríem usar més en el nostre dia a dia, per a construir eixes sensacions de pau en nosaltres mateixos i mateixes i en els/les altres?

Podem col·locar el llistat en un lloc visible de l'espai compartit perquè les persones del grup puguin afegir més i crear de manera conjunta una llista de recursos que fomenten entorns de pau.

SIGNEM LA NOSTRA CONVIVÈNCIA

OBJECTIUS

- 1- Identificar els rols i actituds que cada participant adopta davant els conflictes.
- 2- Fomentar la comunicació i l'escolta activa en el grup.
- 3- Prendre consciència sobre com les decisions, rols i actituds individuals poden influir en la convivència del grup.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

Per a començar la sessió, demanem a les persones del grup que es col·loquen en dues files, una enfront de l'altra, tanquen els ulls i estenguen els braços cap avant.

Quan donem una palmada, hauran de fer un pas cap avant. Quan es troben amb els braços d'una altra persona, hauran d'enllaçar els seus braços amb els dels qui hagen trobat. Una vegada que el grup quede fet un embull enllaçat entre si, deixarem de donar palmades.

A partir d'aquest moment, els demanem que obriguin els ulls i observen com ha quedat el grup: amb qui han enllaçat els seus braços, quina postura tenen, si se senten a gust...

Els indicarem que l'objectiu de cada participant serà buscar la seua màxima comoditat: adoptar la postura i posició en la qual tinguen la major comoditat possible, sense soltar-se ni parlar entre si.

Per a això, podran fer únicament dos moviments després de cada palmada que donem.

Els donem un temps perquè pensen quin primer moviment els agradaria fer i, en donar la primera palmada, cada participant del grup farà el moviment que ha pensat. Ho realitzaran tots i totes alhora i, de nou, sense comunicar-se entre si.

En acabar, els demanem que pensen en el que ha passat:

- El moviment que han fet ha tingut el resultat esperat?
- Com ha afectat el moviment de les altres persones al qual volien fer?

Tornem a deixar temps per a pensar quin altre moviment els agradaria fer per a buscar la seua comoditat abans de donar la segona palmada. En acabar, demanem que desenllacen els braços, reunim el grup en cercle i obrim un debat.

- Què ha passat durant la dinàmica? Hem aconseguit la comoditat que buscàvem?
- Com han afectat les decisions de les altres persones al nostre benestar?
- Hem tingut en compte en moure'ns la postura de les altres persones? Què ha passat quan hem buscat el nostre benestar individual sense tindre en compte a la resta del grup?

- Quina actitud o rol hem adoptat en la dinàmica i com ha afectat la resta de participants?

Deixem un temps perquè cada participant expresse les seues reflexions en el grup. En buscar la seua pròpia comoditat amb la postura que adquireix, cada persona impacta en la comoditat i les decisions de la resta del grup. Davant això, normalment unes certes persones adopten rols més passius, adaptant-se a la iniciativa i al benestar de la resta, mentre que unes altres prioritzen més el seu benestar individual.

- Quin tipus de rols hem vist que desenvolupem cadascun i cadascuna?
- Podem identificar conflictes en els quals hem actuat de la mateixa forma en la qual ho hem fet durant la dinàmica?
- Quines conseqüències ha tingut?
- Què podríem fer en els conflictes que tenim per a no renunciar al nostre benestar i cuidar també el benestar de la resta de persones del grup?

ENS COMPROMETEM amb la CULTURA de Pau

Per a concloure la reflexió sobre el nostre paper en els conflictes, proposem elaborar en grup un **“Acord de convivència”** al qual totes i tots contribuïm des de les nostres capacitats i decisions. Per a això, els proposem que dissenyen un acord oficial en un paperògraf gran o cartó, amb la forma que creguen que és més visible i creativa.

Aquest acord serà únic i representatiu del seu grup. Necessitaran per a això:

- 1. Crear una assemblea circular i donar-se temps per a dialogar i escoltar-se.**
- 2. Preguntar-se: Perquè hi haja una convivència de seguretat, inclusió i respecte en la qual ningú quede arrere...**

- Què necessita cada persona?
- Què és important per a conviure i cuidar-nos com a grup?
- Què aporta cadascuna i cadascun de nosaltres des de les nostres qualitats?

Es poden incloure principis o valors importants de convivència pacífica com l'escolta activa, l'empatia, la inclusió, la confidencialitat, etc., que el grup es comprometa a seguir en la seua manera de relacionar-se i treballar.

- 3. Per a senyalar el nostre compromís amb aquest “Acord de convivència”, tindrem un moment solemne en el qual cada participant el signarà amb el seu nom.**

En finalitzar l'acord, el grup triarà un espai visible en el seu entorn per a col·locar-lo com a recordatori. Més endavant podran afegir-li ingredients que poden enfortir la seua convivència.

MAPAMUNDI DE CONFLICTES

OBJECTIUS

- 1- Identificar les situacions de violència i conflicte armat que existeixen en el món.
- 2- Conèixer què són els conflictes oblidats.
- 3- Tindre present la realitat dels conflictes armats i els conflictes oblidats en el nostre dia a dia.

DESENVOLUPAMENT de l'ACTIVITAT

Per a començar la sessió, realitzem un mapa d'idees sobre conflictes armats.

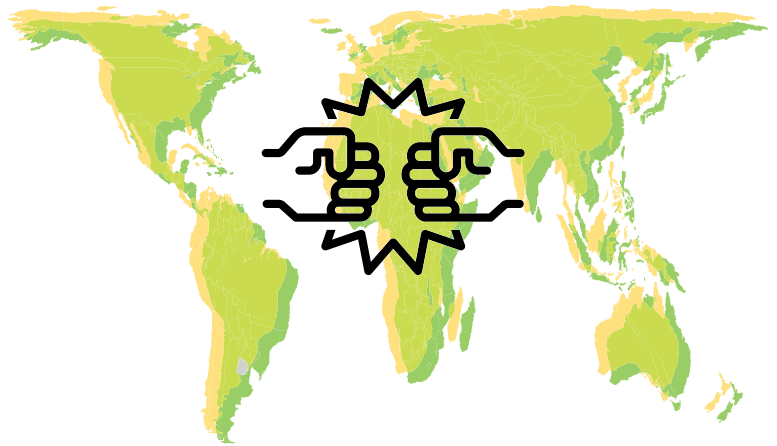
Si el grup és molt gran, podem dividir-lo en equips d'entre cinc i set persones.

En un paper continu o en una cartolina, escrivim en el centre **"conflicte armat"** i els demanem als xics i xiques que escriguen al voltant les idees que els sorgisquen sobre els conflictes armats. Sobre les idees que es proposen també poden continuar desenvolupant altres noves.

Després d'un temps suficient, posem en comú els diferents mapes que han sorgit, reprenem algunes idees per a aprofundir en elles i plantegem les següents preguntes:

- Què és un conflicte armat?
- Quines són les causes dels conflictes armats?
- Quins efectes i conseqüències tenen?

A continuació, vam mostrar el mapa que apareix en la notícia *Mapa de conflictes i guerres que seguiran actius en el nou any després d'un 2021 convuls en tot el planeta.*²

Després d'observar-ho, preguntem:

- De quins d'aquests conflictes havieu sentit parlar?
- Sabeu per què es produeix cadascun?
- Heu escoltat alguna vegada l'expressió "conflictes oblidats"?
- Per què creieu que uns conflictes tenen més rellevància que uns altres?

Recordem que quan parlem de conflictes oblidats ens referim a alguns que són greus però no resulten rellevants des del punt de vista econòmic o informatiu, per la qual cosa a penes s'informa sobre ells.

² <https://www.20minutos.es/noticia/4931104/0/guerras-estancadas-protestas-sociales-regreso-del-extremismo-asi-se-han-recrudecido-los-conflictos-este-2021/>

ENS COMPROMETEM amb la CULTURA de Pau

Per a comprometre'ns al fet que no hi haja conflictes oblidats, proposem **fer un mural amb un mapamundi en el qual s'assenyalen els conflictes que existeixen en l'actualitat** i una breu informació sobre cadascun.

Per a això, en grups, investigaran sobre cada conflicte per a indicar de forma resumida en quina data va sorgir, les seues causes, quina població es veu més afectada i altres qüestions que consideren rellevants. Cada grup completarà la informació en el mapa i la presentarà al grup.

Quan estiga tota la informació reflectida, comentem algunes impressions:

- Què tenen en comú tots els conflictes?
- En què es diferencien?
- De quins ha resultat més complicat trobar informació?

El mural es pot situar en un lloc visible per a donar a conèixer aquesta realitat a la resta de persones del centre.

LA PAU ÉS A LES NOSTRES MANS

OBJECTIUS

- 1- Identificar situacions i accions necessàries per al manteniment de la pau als països.
- 2- Descobrir com la participació de tots i totes construeix la pau.

DESENVOLUPAMENT de l'ACTIVITAT

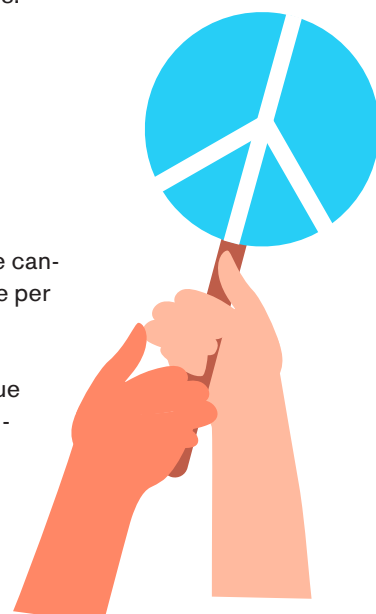
Comencem explicant que intentarem donar-li la volta als tradicionals jocs de conquesta i guerra amb un joc l'objectiu del qual és aconseguir la pau en el món.

Partirem d'una situació de guerra en la qual canviarem les **"eines de conflicte"** per **"eines de pau"**. Per a això, declararem la pau i no la guerra, que s'aconseguirà quan tothom aconseguisca les eines de pau.

Demanem a les persones del grup que es dividisquen en grups. Cadascun d'ells representarà un dels continents: Antàrtida, Amèrica del Nord, Amèrica del Sud, Europa, Àfrica, Àsia i Oceania.

Cada continent haurà de canviar les eines de conflicte per les eines de pau.

Cal tindre en compte que l'objectiu final del joc, i l'única manera d'aconseguir-lo, és que tots els continents conquisten la pau. Per això, cada continent, a mesura que finalitze, es posarà a la disposició dels altres continents per a cooperar entre totes i tots.

Al principi de la partida, comptaran amb les següents eines de conflicte:

- 1. No es pensa en el bé de la majoria, sinó en els interessos d'uns pocs.**
- 2. Hi ha unes poques persones amb molts recursos i la resta ni tan sols poden alimentar-se.**
- 3. No hi ha col·legis suficients.**
- 4. Els xiquets i les xiquetes tenen diferents oportunitats i drets, se'ls tracta de manera diferent.**
- 5. Falten medicines i hospitals.**
- 6. Les persones discriminen altres per la seua nacionalitat, cultura, trets, religió, manera de ser, etc.**

Hauran de substituir-les una a una fins a aconseguir les eines de pau:

- 1. És molt important la felicitat de totes les persones, busquem el bé comú.**
(Exemple de símbol: cors).
- 2. Totes les persones tenen casa i es poden alimentar dignament.**
(Exemple de símbol: cases i plats de menjar).
- 3. Tots els xiquets i xiquetes van a escola.** (Exemple de símbol: escoles i cares felices).
- 4. Els xiquets i les xiquetes tenen els mateixos drets i oportunitats.**
(Exemple de símbol: xiquets i xiquetes amb cara feliç).
- 5. Hi ha medicines i hospitals per a tota la població.**
(Exemple de símbol: hospital i medicines).
- 6. Les diferències entre persones són valorades perquè aprenem les unes de les altres i convivim en pau.**

Per a canviar les eines de conflicte per les eines de pau, hauran de formular decisions i completar una frase, en una tira gran de paper, dibuixant un símbol que represente l'eina que trien:

"La pau és a les nostres ! Decidim _____ com a eina per a la pau".

Per exemple, per a aconseguir l'eina de pau de l'educació, completaran la frase:

"La pau és a les nostres ! Decidim _____ com a eina per a la pau".

Faran el mateix per a cadascuna de les eines de pau, amb el que al final cada grup tindrà cinc missatges amb decisions. En finalitzar el joc, posem en comú les decisions dels grups. Després, els preguntem:

- Què és el que més us ha agradat del joc? Amb quin missatge us quedeu?
- Penseu que les eines de pau del joc són també eines de pau en la realitat?

ENS COMPROMETEM amb la CULTURA de Pau

Per a finalitzar, proposem pensar en un compromís individual. Cada persona escriurà la paraula "pau" a la mà d'una altra i li explicarà quina acció concreta decideix fer com a compromís amb la pau.

Finalment, realitzarem una foto en la qual totes les persones del grup mostren les seues mans enlaire. A l'uníson, cridem: **¡La pau és a les nostres mans! Decidim pau!**

La foto impresa es mostrarà en algun lloc de l'espai compartit pel grup per a recordar que "La pau és a les nostres mans".

L'AIGUA, FONT DE PAU

OBJECTIUS

- 1- Identificar maneres de relacionar-nos que generen pau.
- 2- Descobrir la vinculació entre la pau, la justícia i el dret a l'aigua.
- 3- Valorar la capacitat que tenim de crear pau a través de les nostres relacions amb les altres persones i amb la cura de l'aigua.

DESENVOLUPAMENT de l'ACTIVITAT

Comencem explicant que la pau significa molt més que un no a la guerra.

Significa que ens comprometem a construir pau en tots els aspectes de la vida cada dia, des de les accions més xicotetes i quotidianes fins a les més grans: a relacionar-nos

des de l'empatia, el diàleg, la justícia i la igualtat; a cuidar del nostre entorn i de les persones que l'habiten. Comencem amb una dinàmica que ens ajude a identificar actituds i formes quotidianes de relacionar-nos que generen pau. La persona que dinamitza enunciarà d'una en una diverses "frases de pau".

Frases de pau:

- * Pau és... escoltar les altres persones. "Explica'm, t'escolte".
- * Pau és... valorar a les altres persones. "Ets genial tal com ets!".
- * Pau és... sentir que som persones valuoses, siguem com siguem. "Som diferents, però igual de valuoses".
- * Pau és... expressar estima i afecte. "Et vull molt". "Ací estic per al que necessites".
- * Pau és... sentir-nos cuidats i cuidades. "M'importes, et cuide".

Cada persona haurà de representar cada frase en silenci, amb mímica, utilitzant la seua expressió corporal per a simbolitzar el significat de la frase. Una vegada representades totes les frases, els demanarem que diguen més exemples de moments en els quals se senten alegres i en pau quan es relacionen amb altres persones de classe, de la família, etc.

Continuem amb una dinàmica per a la qual les persones del grup han d'organitzar-se en grups. Representaran els següents paisatges amb els elements que els formen (pot haver-hi diversos grups de persones que representen cadascun):

Selva: arbres i vegetació salvatge que donen fruits, aporten oxigen, etc.

Ciutats: persones, edificis, etc.

Horts i plantacions: verdures, fruites i cereals per al consum humà.

Cada persona del grup dibuixarà algun element del paisatge que li ha tocat (per exemple, un arbre, un edifici, persones, etc.) i el retallarà. En cada grup hauran de compondre el paisatge complet. És a dir, en el grup de ciutats uns dibuixaran i retallaran edificis, uns altres un parc, uns altres un grup de persones, etc.

Quan hagen fet els dibuixos, demanem a les persones del grup que s'asseguen agrupades (segons siguin ciutats, horts o selves), enfrontades en dues files i deixant un espai aproximat perquè passe una persona. Imaginem que hi ha un riu que travessa l'espai de la sala. Assignem a una persona el rol de riu i li donem un pitxer ple d'aigua. La seua missió serà passar pels grups i omplir el got buit que tindrà cadascun.

Una vegada estan situats, els demanem que tanquen els ulls i mentre llegim el següent text:

Imagina un riu en el seu naixement, carregat d'aigua. Té un recorregut llarguíssim.

Passa per camps de cultiu, que gràcies a la seua aigua donen carlotes, creïlles i maduixes. Els qui viuen prop del seu llit tenen pau gràcies al seu riu, i saben que podran collir i alimentar-se.

El riu passa també per moltes ciutats, i gràcies a ell la seua gent beu i està sana. Gràcies al riu la gent té pau; els carrers, els col·legis i els hospitals estan nets.

El riu passa per una gran selva, i gràcies a la seua aigua creixen arbres immensos que donen ombra i aliment a animals de tota mena i oxigen per a tot el planeta.

Quina font de pau és aquest riu per a arbres, animals i gents! Sense aigua, ni l'arbre tindria pau!

Els demanem que obriguem els ulls i la persona que representa al riu es mou pel llit, passant entre els grups i distribuint la seua aigua. Omplirà tants gots d'aigua com puga, fins que s'acabe l'aigua del seu pitxer.

No hi haurà suficient per a tots els grups, per la qual cosa els gots del principi quedaran plens i els del final, buits.

En assemblea, plantegem les següents preguntes per a promoure la reflexió:

– Què ha passat?

– Com us heu sentit?

– Quines conseqüències té que el riu no arribe net o sense suficient aigua?

– Per què les ciutats, els camps i les selves no tenen pau si no hi ha aigua?

– Creieu que és just que algunes persones no tinguin aigua per a beure o per a les seues collites i que unes altres contaminen o malgasten l'aigua dels rius?

– Què passa si en un camp, en un hospital o en una casa no hi ha aigua?

– Pot haver-hi pau en una ciutat sense aigua i sense aliments que venen del camp?

– Pot haver-hi pau sense oxigen?

– Què podem fer en el nostre dia a dia per a cuidar l'aigua, tan important per a la vida i la pau?

ENS COMPROMETEM amb la CULTURA de Pau

Proposem realitzar un gran mural que tindrà com a títol: “L’aigua, font de pau. Cuidem l’aigua, creem pau”. Demanem a les persones del grup que dibuixen les dues línies paral·leles del llit del riu i peguen a cada costat els elements dibuixats de la selva, la ciutat o els cultius.

Per a finalitzar, proposem que cada persona dibuixi i retalli una gota d’aigua i escribi una frase de compromís per a crear pau a través de la cura de l’aigua. Les anirem col·locant en el mural de manera que totes les gotes formen el riu.

MISSATGES DE PAU

OBJECTIUS

- 1- Conèixer la realitat de xiquetes i xiquets soldat al voltant del món.
- 2- Crear alternatives que promoguen entorns pacífics i defensen els drets de xiquetes i xiquets soldat.
- 3- Promoure que el grup s’identifiqui com a ciutadanes i ciutadans constructors de pau en els seus contextos educatius i comunitaris.

DESENVOLUPAMENT de l'activitat

Comencem comptant al grup que en diverses regions del món es viuen conflictes armats que afecten moltes xiquetes i xiquets. En algunes situacions, elles i ells també es veuen forçats a participar en el conflicte, la qual cosa va en contra dels seus drets humans com a xiquetes i xiquets.

Per a acostar-nos més a la temàtica, compartim les següents instruccions: tancarem els ulls, intentar concentrar-nos i pensar en les paraules “menors soldat”. Esperem uns segons i preguntem:

- Què és el primer que us ve a la ment?

Abans que contesten, els demanem que dibuixen el que hagen imaginat. Tindran uns cinc minuts per a realitzar els dibuixos.

Una vegada que totes i tots hagen acabat, els convidem que posen els seus dibuixos en el sòl a manera d'exposició, formant un cercle. Una vegada que estiga llest, proposem recórrer l'exposició i mirar els dibuixos amb deteniment i en silenci. Quan hagen passat uns minuts, tornem a situar-nos en el cercle i plantegem les següents preguntes:

- Què penseu que tenen en comú els dibuixos?

- Què va ser el primer que se us va vindre a la ment?
- Per què creieu que aquests xiquets i xiquetes estan participant en conflictes armats?
- Vau pensar només en xiquets, o també en xiquetes? Les heu representades?
- Si no han inclòs xiquetes, preguntar: Per què no les vau incloure? Com creieu que aquestes situacions afecten les xiquetes en particular? Per què?

Podem comentar que, a més de les violències i dificultats que viuen totes les persones en situacions de conflicte armat, les xiquetes viuen situacions de major vulnerabilitat, tenen més obstacles per a accedir a l'educació i es veuen més discriminades i violentades.

- Sabíeu que en el món encara existeixen moltes xiquetes i xiquets que són reclutats i usats com a soldats en la guerra?

Explicuem que s'estima que en el món encara hi ha més de 300.000 xiquets i xiquetes que han sigut reclutats i forçats a ser soldats, i s'estima que 4 de cada 10 són xiquetes. Cada dia es vulneren molts dels seus drets.

Per a analitzar com afecta aquesta vulneració a les seues vides, a continuació treballarem amb el resum de la Declaració dels Drets de la Infància (Annex 3, pàgina 83).

D'un en un, anirem llegint els drets. Les persones del grup comentaran de quina forma aquest dret es veu vulnerat en la situació de les xiquetes i xiquets soldats i com creuen que pot afectar les seues vides en el present i en el futur.

ENS COMPROMETEM amb la CULTURA de Pau

Per a finalitzar, expliquem que Mano Roja és una iniciativa internacional nascuda a Colòmbia que utilitza aquest símbol com a **manera de manifestar el rebuig al reclutament i ús de xiquets i xiquetes en guerres i conflictes armats.**

- Com podem unir-nos a la campanya des dels nostres contextos?

Convidem que cada persona dibuixi la seua mà i l'acolorisca de roig. Després, pensarà una paraula o missatge que puga escriure, representar o dibuixar dins de les mans (per exemple, pau, respecte, educació, igualtat, justícia, etc.). Aquests seran els seus missatges per a construir pau i defensar els drets i la vida de xiquetes i xiquets soldats al voltant del món.

Una vegada que cada persona tinga les seues paraules escrites a les mans, les retallaran i les uniran a les de la resta de persones del grup per a, sobre un paper continu amb la manera que es decidisca en assemblea (un avió, un sobre de carta, un colom de la pau, etc.) formar un gran missatge de pau compartit. Cada persona anirà compartint les paraules que han escrit a mesura que les pegue en el mural.

Finalment, completar el mural amb un títol. Per exemple, "La guerra no és un joc. Les xiquetes i xiquets de (*nom del centre/grup, si escau*) diem NO a la utilització de xiquetes i xiquets soldats". El grup pot animar a altres persones a unir-se a la campanya que han creat, convidant-los a incloure la seua mà pintada en el cartell, ja que la pau i la igualtat és a les nostres mans. També es pot fer una foto del grup davant el mural, afegint un missatge que es puga compartir en xarxes o en algun butlletí perquè arribe més lluny i a més persones.

L'ESCOLA ENS PROTEGEIX

OBJECTIUS

- 1- Descobrir la importància del dret a l'educació.
- 2- Reconèixer com l'educació és motor d'altres drets, especialment en situacions de conflicte i emergència.

DESENVOLUPAMENT de l'ACTIVITAT

Iniciem la sessió preguntant a les persones del grup:

- Qui va decidir que jo anara a escola?
- Quins van ser els motius perquè em portaren a l'escola?
- Per a què em serveix, o per a què m'està servint, vindre a l'escola?
- Quins aprenentatges he adquirit per vindre a l'escola?

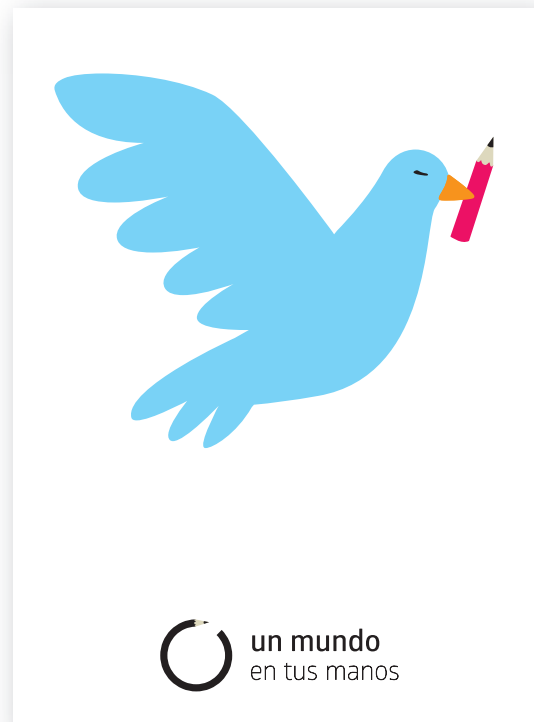
Dibuixem en la pissarra o en un paper continu una figura que represente a un xiquet o una xiqueta.

Demanam a les participants que escriguen en notes adhesives els motius que se'ls ocorreguen pels que xiquets i xiquetes, individualment o en grup, siguen exclosos de l'educació i no tinguen accés a l'escola. Col·locaran les notes adhesives al voltant de la figura.

Posem en comú les seues aportacions i plantegem les següents preguntes:

- El dret a l'educació es compleix en tots els llocs i per a totes les persones?
- Quines són les causes per les quals xiquets i xiquetes no poden anar a escola?
- Quins aprenentatges creus que es perden per no poder tindre accés a l'educació?
- En situacions d'emergència (desastres naturals, conflictes armats, etc.) els xiquets i les xiquetes poden anar a escola? Per què?

Per a continuar reflexionant, proposem diferents estudis de cas de xiquets i xiquetes que viuen situacions d'emergència (Annex 4, pàgina 84).

Es poden treballar en el grup gran o en grups xicotets.

Després, plantegem les següents preguntes:

- Què implica per a ells i elles ser a l'escola?
- Què suposa per a la seua vida?
- Quins aspectes caldria secundar perquè l'educació fora un fet en la seua vida diària?
- Per què creieu que l'escola facilita protecció en casos d'emergència i conflicte?

En finalitzar, reflexionem sobre com l'educació en situacions d'emergència i conflicte ajuda a protegir, previndre, donar estabilitat i, a més, és motor d'altres drets, ja que l'educació:

- * **Facilita un entorn segur enfront de la violència de gènere, el reclutament de xiquetes i xiquets per part de grups armats, els abusos relacionats amb les migracions forçoses, la separació familiar, les malalties, el maltractament, les amenaces, etc.**
- * **Estructura el dia a dia i afavoreix la socialització.**
- * **Ofereix suport psicològic.**
- * **Enforteix capacitats ciutadanes i habilitats socials.**
- * **Proporciona un lloc de relació i ensenya a les persones a conviure.**
- * **Posa la mirada en un futur pacífic i amb majors oportunitats per a tots i totes.**
- * **És un element estabilitzador i restaurador.**

ENS COMPROMETEM amb la CULTURA de Pau

Per a finalitzar la sessió, preguntem a les persones del grup:

- Per què és necessària l'educació en situacions d'emergència i conflicte?
- Què ofereix l'escola als xiquets i xiquetes en aquestes situacions?

Després, els demanem que escriguen paraules i frases que indiquen que el dret a l'educació és important en tot moment i com en situacions de conflicte i emergència protegeix els drets de xiquets i xiquetes.

En paper continu o en una cartolina **dibuixem una escola i xiquets i xiquetes dins d'ella.** Col·loquem en la teulada i en les parets del dibuix de l'escola les frases que han escrit.

l'educació
protegeix els
drets de xiquets
i xiquetes

I QUÈ FEM?

OBJECTIUS

- 1- Viure experiències de participació activa en favor de la construcció de pau i de relacions justes i solidàries.
- 2- Promoure el compromís per la justícia, l'equitat i la pau entre joves, tant en els seus entorns immediats com en l'àmbit global.

DESENVOLUPAMENT de l'ACTIVITAT

Convidem al grup a conèixer experiències que han realitzat altres grups de joves en favor de la pau:

* **Jóvenes constructoras de paz (Barrancabermeja-SJR Colombia)**

<http://www.youtube.com/watch?v=HFHxLbvH0fY>

* **Jóvenes líderes y comunicadores de Fe y Alegría Nicaragua**

<http://www.youtube.com/watch?v=KvHiOoMyJrE>

* **Red de Jóvenes de Torresalinas, Murcia, España**

<http://www.youtube.com/watch?v=W6wNoPcWREs>

Després de conèixer les experiències, proposem les següents preguntes per a la reflexió:

- Què us sorprèn d'aquestes experiències? Què és el que més us ha agradat?
- Coneixeu altres experiències de joves que estiguen treballant a favor de la pau?
- Què podem aprendre d'aquestes experiències?

- Per què creieu que és important que els i les joves participen i s'impliquen en favor de la pau?

- Quines altres iniciatives realitzen persones joves en els vostres entorns per a construir pau?

- Quines esteu ja fent vosaltres?

- Us agradaria involucrar-vos com a agents promotors i promotores de pau?

ENS COMPROMETEM amb la CULTURA de Pau

Proposem al grup **pensar en alguns problemes que ens preocupen sobre la realitat de violència i conflicte en el nostre entorn**. Una vegada identificats, podem planificar accions que es poden realitzar per a donar resposta a aquests conflictes.

Per a facilitar la tasca, podem utilitzar l'Annex 5 (pàgina 85) i planificar diferents accions. És important, després de realitzar qualsevol acció i compromís, avaluar-ho, analitzar si el que es va fer va servir per a l'objectiu que buscàvem, com ha participat el grup i si aquesta participació ha sigut suficient i com s'han resolt els problemes que han sorgit.

El full quedarà en un lloc visible de l'espai per a recordar al grup els compromisos adquirits aqueix dia.

la pau és a les
NOSTRES MANS

ACTIVI- TATS

PER a
12-15
anys

IR-3R de SECUNDÀRIA

L'ESCALA DEL CONFLICTE

OBJECTIUS

- 1- Descobrir què és el conflicte i què el diferencia de la violència.
- 2- Conèixer com sorgeixen els conflictes i com poden arribar a derivar en violència.
- 3- Identificar pautes d'actuació per a trencar l'escala que porta del conflicte a la violència.

DESENVOLUPAMENT de l'ACTIVITAT

Comencem la sessió col·locant un paper continu amb la paraula "conflicte" escrita en el centre. Demanem a les persones participants que, en parelles, pensin què significa i, una vegada tinguen pensada una definició, l'escriuen en el paper.

Quan totes les parelles hagen escrit la seua definició, reflexionem sobre elles, construïm una definició comuna i dialoguem:

- Què és un conflicte?
- En quins casos es pot arribar a produir una situació conflictiva?
- Vivim en el nostre entorn situacions de conflicte? Què pot derivar-se d'elles?
- Tenim la percepció que hi ha situacions de conflicte pròximes al nostre entorn?
- Quines implicacions poden tindre en la nostra vida?

Durant el diàleg, la persona que facilita ha d'ajudar a prendre consciència que els conflictes són habituals entre les persones. Alguns exemples de conflictes entre persones en el dia a dia poden ser: no estar d'acord amb les opinions d'unes altres, percebre i entendre situacions d'una diferent manera, tindre gustos diversos... La diferència d'opinions o postures és part de les relacions humanes; és una cosa que entra dins de la normalitat i no té per què tindre sempre connotacions negatives. Molt al contrari, pot ajudar-nos a respectar la diversitat, a conviure amb els qui són diferents. A més, ens permet aprendre a dialogar, buscar solucions, millorar les nostres habilitats, gestionar els nostres pensaments i emocions, així com relacionar-nos amb les altres persones.

Per tot això, les situacions de conflicte poden constituir una oportunitat d'intercanvi, millora i creixement per a totes les parts implicades.

No obstant això, quan una persona o un grup tracten de resoldre el conflicte imposant la seua voluntat mitjançant agressions i danys físics, psicològics, morals o d'un altre tipus (insults, amenaces, humiliacions) es produeixen situacions de violència. És important comprendre que la violència quotidiana que veiem, exercim o patim és la mateixa que la que provoca conflictes violents a gran escala.

A continuació, veurem com sorgeixen els conflictes i com podem evitar que s'agreugen. Distribuïm una còpia de l'escala del conflicte (Annex 6, pàgina 86). Preguntem a les persones del grup si estan d'acord amb les descripcions contingudes en ella i si ja han viscut una experiència semblant en l'entorn escolar o en el seu barri.

En grups xicotets, els demanem que dibuixen els set escalons de l'escala del conflicte i que cada persona escriga en una nota adhesiva una estratègia, un gest, una paraula, una actitud... que poden ser utilitzats per a detindre l'avanç en l'escala. Per exemple, el diàleg, el compartir, l'escolta, la cura, l'educació...

Al final de la dinàmica, l'escala de cada grup ha de quedar submergida i coberta per les notes adhesives que han anat col·locant les persones participants.

ENS COMPROMETEM amb la CULTURA de Pau

Per a tindre presents aquestes estratègies en el dia a dia, proposem al grup triar les tres idees més rellevants de cada esglaó aportades pels equips.

Dibuixem l'escala en un gran mural i anotem les idees que han sigut triades. L'escala pot quedar en un lloc visible de l'espai comú per a tindre-la present. També pot servir per a analitzar què ha passat en algunes situacions grupals en les quals el conflicte haja avançat.

Com a alternativa, també es pot suggerir al centre o entitat on es trobe el grup dinamitzar un mural col·lectiu en alguna paret o escala real de l'espai, on es dibuixen amb pintura o es peguen les paraules seleccionades pel grup. D'aquesta manera, **construïrem una escala de la pau** en conjunt per a involucrar a les persones del nostre voltant en la promoció de la convivència i la cultura de pau.

MANERES DE RELACIONAR-NOS

OBJECTIUS

- 1- Analitzar quins models de relacions promouen pau i quins generen tensió, desacords o conflictes.
- 2- Prendre consciència sobre la connexió entre la justícia i la pau.
- 3- Conèixer eines per a relacionar-nos promovent una cultura de pau.

DESENVOLUPAMENT de l'ACTIVITAT

Comencem la sessió explicant que la pau no és només absència de conflicte.

Volem presentar una concepció més àmplia de la pau, una pau autèntica que s'expressa en tots els ordres socials i a la qual totes i tots podem contribuir. Posarem el focus en com la manera de relacionar-nos construeix pau, una pau

que està feta d'igualtat, justícia i solidaritat. La cura del nostre entorn i la solidaritat entre les persones genera pau.

Vam mostrar en un lloc visible el següent quadre sobre maneres de relacionar-nos i demanem a les persones del grup que es dividisquen en equips de tres o quatre persones amb equilibri de gèneres, edats, etc.

Maneres de relacionar-nos que generen pau:

Consigna 1. T'escolte per a entendre les teues necessitats. T'expresse també les meues necessitats.

Consigna 2. Prenem una decisió conjunta arribant a un punt mitjà entre el que tu necessites i el que jo necessite.

Consigna 3. Ens cuidem, participem en el que ens afecta.

Maneres de relacionar-nos que generen tensió:

Consigna 4. Falta de comunicació.

Consigna 5. Menfotisme/indiferència.

Consigna 6. Fas el que jo diga, m'aprofite de tu.

Consigna 7. No tinc en compte les teues necessitats.

Consigna 8. Et tracte com si fores inferior.

Assignem a cada grup una de les consignes. Comptaran amb cinc minuts per a pensar una situació en la qual s'aplique eixa consigna i preparar la representació d'un diàleg basat en ella. Després, cada grup mostrarà la seua actuació a la resta de persones.

Quan tots els grups hagen actuat, proposem un espai de

reflexió en assemblea sobre les conseqüències que pot tindre cada manera de relacionar-nos. Després, completem el quadre amb més exemples de maneres de relacionar-nos que poden generar pau o tensió en el nostre dia a dia, i escrivim formes alternatives que ens ajuden a generar pau davant eixes situacions de tensió, desacord o conflicte que es puguen donar.

ENS COMPROMETEM amb la CULTURA de Pau

Per a finalitzar, proposem que cada persona **escriga en una nota adhesiva una acció concreta connectada amb la seua manera de relacionar-se amb les altres persones que genere pau**, i la col·loque al voltant de les maneres de relacionar-se que generen tensió.

Es pot deixar el cartell en un lloc visible de l'espai per a anar afegint altres accions que vagen pensant o que identifiquen en situacions reals en les seues relacions amb altres persones.

Finalment, per a ser més conscients de la manera que tenim de relacionar-nos, proposem que cada persona analitze durant un temps (per exemple, una setmana o el temps fins a la següent sessió del grup) situacions que viu amb altres persones i registre la manera en la qual s'ha relacionat. En la sessió es poden comentar en assemblea i compartir com s'han viscut, si ha canviat la seua manera de relacionar-se respecte a situacions similars viscudes en el passat o si el treball realitzat els ha servit per a ser més conscients de com actuen i de com fer-ho per a construir una cultura de pau.

DESMUNTANT ESTEREOTIPS

OBJECTIUS

- 1- Aprendre sobre la importància del diàleg, l'escolta activa i el debat constructiu com a eines de convivència i cultura de pau.
- 2- Promoure un compromís personal i de grup com a ciutadania global que defensa i es compromet amb la justícia, la pau i la inclusió de totes les persones.
- 3- Identificar accions que podem dur a terme com a constructores i constructors de pau en els nostres entorns.

DESENVOLUPAMENT de l'ACTIVITAT

Per a començar, expliquem al grup que, a través d'un debat, parlarem de la pau i de com vivim en el món. Per a això, traçarem una línia en el sòl amb guix o cinta de carrosser, de manera que l'espai quede dividit en dos. Un costat representa estar a favor, mentre que l'altre representa estar en contra.

Expliquem al grup la dinàmica que seguirem: exposarem en veu alta una sèrie de premisses, hauran de decidir si estan a favor o en contra i posicionar-se a un costat o un altre de la línia.

Poden col·locar-se a diferents altures de la línia per a representar diferents graus d'acord o desacord amb l'exposat. Quan hàgem llegit una premissa i el grup s'haja posicio-

nat, l'objectiu serà aconseguir, a través del diàleg, que s'escolten les veus de totes les persones de manera igualitària i intentar arribar a una conclusió, encara que queden opinions diferents en cada costat.

És important recordar que no hi ha postures correctes o incorrectes, i que totes les opinions han de ser escoltades per a aprendre i reconèixer el que aporta la diversitat. Per a arribar a una conclusió que atenga el posicionament de cada costat, i que represente a totes les persones, els qui estan a cada costat de la línia exposaran els seus arguments sobre per què es posicionen en eixe lloc. D'aquesta manera estarem fomentant l'intercanvi d'opinions i la possibilitat d'arribar a consens quan es participe en els debats.

Les premisses que es llegiran en veu alta seran les següents:

- * La nostra cultura es veu afectada per l'arribada de moltes cultures diferents.
- * Per a permetre que cada cultura tinga el seu propi desenvolupament és millor que estiguem en espais separats.
- * Les relacions interculturals només generen conflictes.
- * Cal tractar a totes les persones de manera igualitària, sense fer cap distinció.
- * És necessari crear espais en què ens trobem i es compartisca la diversitat cultural.
- * La nostra societat ha de transformar-se per a facilitar el respecte i la trobada intercultural.

* **La por a allò diferent, els estereotips i els prejudicis cap a altres persones no es poden evitar ni desmuntar.**

* **Les ciutadanes i ciutadans també podem contribuir a construir igualtat i una cultura de pau entre totes les persones.**

Una vegada finalitzada la dinàmica, convidem a pensar sobre les diferents alternatives que tenim en el nostre centre educatiu, barri o ciutat per a **conviure en diversitat**, desmuntant les pors, estereotips i prejudicis que ens separen. Per a generar un espai de reflexió grupal, podem plantejar com la interculturalitat ens proposa la construcció de la convivència i la cohesió social en una societat diversa, incloent a totes les persones de manera igualitària.

Per a finalitzar l'activitat, suggerim que cada persona escriga en targetes o globus inflats un o dos estereotips, prejudicis o pors que han escoltat alguna vegada referent a altres persones. Quines pors, estereotips o prejudicis tenim d'altres persones que poden danyar, excloure i crear conflictes?

Com a exemple, podem esmentar alguns exemples de pors, estereotips o idees que solem escoltar en el nostre entorn i ens afecten a nosaltres i també a altres persones.

Quan hagen acabat d'escriure, es col·loquen totes les targetes o globus en el centre, i el grup se senta al voltant, formant un cercle. Per a desmuntar tots aquests estereotips, prejudicis i pors que dificulten la convivència i generen conflictes, convidem a les persones participants a eixir de dos en dos al centre: una persona agafa una targeta o un globus, la llig i l'altra persona haurà de desmuntar l'estereotip amb informació i arguments si considera que no correspon a la realitat. És important guiar al grup i reflexionar sobre com la majoria d'estereotips, prejudicis i pors que escoltem sobre altres persones estan basats en una visió incompleta i, sovint, esbiaixada i exclouent de la realitat.

Una vegada que s'haja desmuntat un estereotip, podran trencar la targeta o punxar el globus com a símbol que **és a les seues mans crear una convivència de trobada, diàleg, informació crítica i empatia entre totes les persones.**

ENS COMPROMETEM amb la CULTURA de PAU

Per a construir cultura de pau, proposem al grup **crear una escultura de cures entre tots i totes**. En concret, els convidem a teixir una xarxa en forma d'atrapapors que tinga el poder d'atrapar les pors, prejudicis i estereotips que ens allunyen i danyen a les persones, i d'alliberar paraules que ens porten a situacions de pau, cures i igualtat. Per a construir-la necessitem un cercol o un cartó gran amb la seua forma, llana de colors, dibuixos de plomes (Annex 1, pàgina 81), materials per a decorar (adhesius, granadures, fils de colors, etc.), llapis, bolígrafs i pintures.

Per a començar, recordem les pors, estereotips i prejudicis que han eixit durant l'activitat i els escrivim de nou en papers individuals. Per a completar l'atrapapors, preguntem: Quines paraules queden després d'atrapar aquestes pors? Per exemple, l'empatia, la cura, la trobada, la pau, etc. Aquestes paraules les alliberem en llevar les pors, prejudicis i estereotips, i volen entre les persones com a plomes lleugeres, creant cultura de pau. Per a simbolitzar aquestes paraules de pau, cures i igualtat entre totes les persones, proposem entregar a cada participant una ploma de paper (Annex 1), perquè escriguen una paraula.

Una vegada que aquests dos elements estiguen llestos, construïm l'atrapapors. Per a això decorem el cercol i teixim la tela d'aranya dins d'ell amb llana de diversos colors. Les pors, estereotips o prejudicis escrits en papers els peguem o enganxem dins de la xarxa, perquè es visualitze que han sigut atrapats. Les plomes amb les paraules de pau les podem penjar del cercol gran amb fils o llanes, com a missatges que animen a acostar-nos a les altres persones, entendre'ns, cuidar-nos i crear cultura de pau.

Aquest atrapapors es pot penjar en algun lloc visible de l'espai perquè ens recorde que som constructors i constructores de pau tots els dies, en diferents parts del món.

RECREEM LA NOSTRA CONVIVÈNCIA

OBJECTIUS

- 1- Promoure l'escolta activa, la participació i el lideratge col·lectiu per a aconseguir objectius en equip.
- 2- Fomentar l'aprenentatge d'estratègies que faciliten la resolució de conflictes a través de la inclusió i el respecte.
- 3- Reflexionar sobre els nostres rols en el grup i recrear la convivència que volem.

DESENVOLUPAMENT de l'ACTIVITAT

Per a començar, proposem al grup que es dividisquen en dos equips que tinguin aproximadament el mateix nombre de persones cadascun.

Perquè no puguem veure's entre si, cada equip se situarà a un costat d'una tela o llençol gran, a manera de teló, que estarà penjada o subjectada per dues persones que no estiguen participant en la dinàmica. És important que els dos equips no es vegin, però que puguem comunicar-se fàcilment a través de la tela per a aconseguir recrear exactament la mateixa estàtua o imatge immòbil.

El grup tindrà set minuts per a organitzar-se. En primer lloc, hauran de representar en una estàtua, imatge o escena de teatre un conflicte o desunió en la convivència del grup, de la forma més realista possible. Si ho considerem adequat, podem suggerir que representen un conflicte que hagen tingut en el grup. Cada equip té com a missió dissenyar i recrear l'escena proposada; tots i totes han d'estar dins d'ella i han d'estar en connexió per alguna part del cos.

Quan haja transcorregut el temps, encara que no hagen acabat, es baixarà el teló i es veuran totes dues escenes.

Els equips valoraran les similituds i diferències entre les escenes.

- Han aconseguit representar exactament la mateixa escena de conflicte?
- Quines idees representa aquesta escena?

Plantegem algunes preguntes o reflexions més:

- Com us heu sentit?

- Com vau participar cada persona? Quin rol vau prendre cadascun i cadascuna?
- Us agradaria haver pres un altre rol o rols?
- És una situació de conflicte que es pot reconèixer com a real en el grup, en el centre o en el nostre entorn?
- Com va ser la comunicació entre tots dos grups?
- Hi ha coses que podrien millorar-se?
- Quines i de quina manera?

Promovem que tots i totes puguem participar i expressar-se amb confiança durant aquest espai de reflexió.

A continuació, plantegem tornar a realitzar la dinàmica amb una escena que represente una alternativa al conflicte representat o una manera de gestionar-lo. Aquesta escena haurà de representar la convivència pacífica i positiva que volem per al nostre grup.

Pot ser definida prèviament per l'ambient, les qualitats que tenen com a grup i per la manera en la qual es relacionen entre si.

Per a això, es torna a pujar el teló i els dos equips se situen a banda i banda, distribuïts de la mateixa forma que abans. Aquesta vegada tindran cinc minuts per a organitzar-se.

Una vegada transcorregut el temps, es retira el llençol i, després que tots dos grups observen les escenes, valoraran si són exactament iguals o si, per contra, representen idees diferents.

Per a acabar, el grup es reuneix en cercle i la persona que dinamitza suggereix algunes preguntes o reflexions finals, comparant aquesta segona representació de convivència amb la primera:

- Com us heu sentit aquesta vegada?

- Heu participat amb un altre rol diferent de l'anterior?
- Com va ser la comunicació entre tots dos grups? Es van canviar les estratègies?
- Es van respectar els acords inicials?
- Què us sembla la vostra convivència en classe i en el centre?
- Té relació amb les escenes que heu representat? Quines propostes podeu fer per a millorar-la?
- Quines estratègies us ha aportat aquesta activitat per a resoldre conflictes dins del grup?

ENS COMPROMETEM amb la CULTURA de Pau

Com a reflexió final sobre la convivència, comentem què és necessari per a crear i mantenir espais de convivència respectuosos: què necessita cada persona, què és important per a viure en grup, quines qualitats individuals i grupals promouen una cultura de pau (per exemple, l'empatia, la companyonia, la generositat, l'escolta activa, la inclusió, el respecte, etc.).

Transformem les reflexions en acords que quedaran reflectits en un **Acord de convivència**, que servirà de guia en la vida del grup.

Per a comprometre's amb els acords que s'han escrit, proposem que cada participant faci una signatura simbòlica a la mà o esquena del company o companya que està al seu costat o que escribi el seu nom al voltant de l'Acord de convivència que han dissenyat.

DEFENSEM ELS DRETS DE XIQUETS I XIQUETES SOLDAT

OBJECTIUS

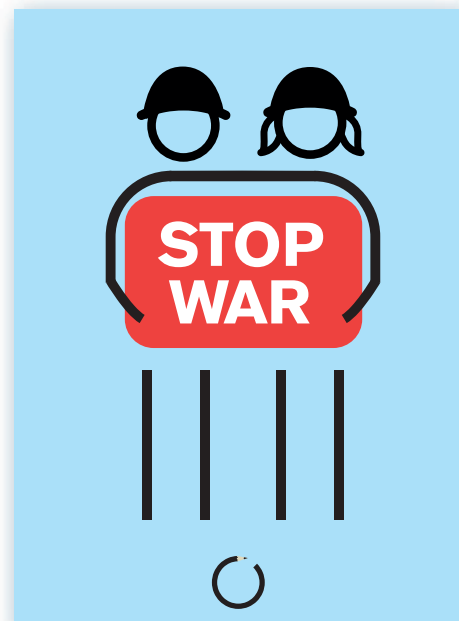
- 1- Prendre consciència sobre la realitat de xiquetes i xiquets soldat al voltant del món.
- 2- Reflexionar sobre els jocs i joguets bèl·lics i crear alternatives que promoguen solidaritat, inclusió i pau en els espais de joc.
- 3- Promoure que el grup s'identifiqui com a ciutadanes i ciutadans constructors de pau i defensors de drets humans en els seus contextos educatius i comunitaris.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

Comencem comptant al grup que en diverses regions del món es viuen conflictes armats en els quals moltes xiquetes i xiquets es veuen afectats.

En algunes situacions, elles i ells també es veuen forçats a participar en el conflicte, la qual cosa va en contra dels seus drets humans com a xiquetes i xiquets. Per a acostar-nos més a la temàtica, compartim les següents instruccions: tancarem els ulls, intentar concentrar-nos i pensar en les paraules **“menors soldat”**. Esperem uns segons i plantegem les següents preguntes:

- Què és el primer que us ha vingut a la ment?
- Qui són? On estan? Per què creieu que estan participant en conflictes armats?
- Heu pensat en xiquets i també en xiquetes?
- Com creieu que aquestes situacions afecten les xiquetes en particular? Per què? Podem comentar que, a més de les violències i dificultats que viuen totes les persones en situacions de conflicte armat, les xiquetes viuen situacions de major vulnerabilitat, tenen més obstacles per a accedir a l'educació i es veuen més discriminades i violentades.
- Sabíeu que encara en el món existeixen moltes xiquetes i xiquets que són reclutats i usats com a soldats en la guerra?

Explicuem que s'estima que en el món encara hi ha més de 300.000 xiquets i xiquetes que han sigut reclutats i forçats a ser soldat, i s'estima que 4 de cada 10 són xiquetes. Cada dia es vulneren, entre molts altres, els seus drets a la protecció, als bons tractes, a la família, a l'educació, al joc i a la llibertat.

Ara que sabem una mica més sobre la realitat que viuen milers de xiquets i xiquetes utilitzades en conflictes armats al voltant del món, convidem al grup a reflexionar i actuar a partir de la següent frase: **“La guerra no és un joc. Donem-li la volta!”**. Després, plantegem la següent pregunta:

- Què creieu que vol dir aquesta frase “La guerra no és un joc”?

Per a continuar, demanem a les persones participants que es dividisquen en quatre o cinc grups, que cada grup s'assega en cercle en el sòl i entrellacen els braços amb les persones que tenen a cada costat. En silenci, cada participant pensarà llavors en un joc o joguet amb el qual haja jugat alguna vegada que d'alguna forma estiga vinculat a la violència, al conflicte o a la guerra (per exemple, el pistoler, videojocs de lluita, etc.). En silenci, cada participant pensarà llavors en un joc o joguet amb el qual haja jugat alguna vegada que d'alguna forma estiga vinculat a la violència, al conflicte o a la guerra (per exemple, el pistoler, videojocs de lluita, etc.). Deixem un temps perquè cada persona pense en un exemple. Demanem que compartisquen les seues idees, de manera que cada participant aporte una.

En grup, i encara amb els braços entrelaçats, hauran de triar un dels jocs esmentats que pensen que pot produir més conflicte i exclusió. Quan ho tinguen, plantejarem el següent repte: per a poder desenllaçar-se i alçar-se com a grup, han de pensar en equip en una manera de donar-li la volta al joc. Les següents preguntes poden ajudar a guiar la reflexió:

- Com podríem canviar el joc perquè contribuísca a la pau, a la igualtat i a la solidaritat entre persones?
- Si el grup va triar un joguet: Per què ho van triar? Què ho fa violent? Com ens influeix utilitzar-lo? Quins altres joguets podrien utilitzar-se?

Quan un grup tinga la seua alternativa de joc o joguet, poden fer un senyal i compartir-lo amb la resta dels grups.

Per a això hauran de treballar en equip i alçar-se amb els braços entrelaçats, assegurant-se que totes les persones puguen alçar-se alhora. Quan un grup haja acabat, els entreguem una cartolina i els demanem que la dividisquen en dues parts iguals. En un costat podran dibuixar el joc o joguet triat i escriure les raons per les quals el van triar; en l'altre costat, l'alternativa que han pensat donant-li la volta a eixe joc o joguet.

Quan hagen acabat tots els grups, proposem una assemblea final. Cada grup exposarà el que han fet i la resta de persones participants podran fer-los preguntes, per exemple, sobre com pensen que eixe joc o joguet contribueix a promoure pau, solidaritat, cures, respecte i igualtat.

Quan hagen finalitzat d'exposar, es fan les preguntes:

- Què va passar en l'activitat? Com penseu que va treballar en equip?
- Per què creieu que és important que parlem sobre com els jocs i joguets poden arribar a produir violència i conflicte?
- Quines alternatives hem vist?
- Què us va sorprendre de les idees de les vostres companyes i companys?
- Creieu que podem compartir aquests jocs i joguets alternatius amb més persones? Com ho faríeu?

Si sorgeix alguna proposta de joc que pugua ser divertit i interessant treballar amb el grup, se'ls pot convidar que el lideren en un espai d'oci amb el grup sencer o fins i tot amb la participació d'altres xiquetes i xiquets.

ENS COMPROMETEM amb la CULTURA de Pau

Per a finalitzar, expliquem que Mano Roja és una iniciativa internacional nascuda a Colòmbia que utilitza aquest símbol com a **manera de manifestar el rebuig al reclutament i ús de xiquets i xiquetes en guerres i conflictes armats.**

- Com podem unir-nos a la campanya des dels nostres contextos?

Convidem que cada grup pegue el seu cartell en un mural gran o en un lloc visible amb un títol, per exemple: “La guerra no és un joc. Les xiquetes i xiquets de (*nom del centre/grup, si escau*) diem NO a la utilització de xiquetes i xiquets soldat”. També poden pintar-se les mans de color roig, o dibuixar el contorn, al voltant dels dibuixos en el mural.

El grup pot animar a altres persones a unir-se a la campanya que han creat, convidant-los a incloure la seua mà pintada en el cartell, ja que la pau i la igualtat és a les nostres mans.

També es pot fer una foto del grup davant el mural, afegint un missatge que es pugua compartir en xarxes o en algun butlletí perquè arribe més lluny i a més persones.

MÚSICA PER LA PAU

OBJECTIUS

- 1- Descobrir la importància del dret a l'educació i com es vulnera en contextos de conflicte armat.
- 2- Reconèixer com l'educació és motor d'altres drets, especialment en situacions de conflicte i emergència.
- 3- Promoure la creativitat per a construir propostes transformadores que contribuïsquen a un món en pau.

DESENVOLUPAMENT de l'ACTIVITAT

Per a començar la dinàmica, proposem veure el vídeo "La guerra no es un juego"³.

Després de veure-ho, expliquem que en el món hi ha molts xiquets i xiquetes obligades a participar en conflictes armats.

En aquesta situació molts dels seus drets es veuen vulnerats. Un dels més importants és el dret a l'educació, ja que és la base perquè puguin exercir els altres drets i per aconseguir una cultura de pau.

Per això hui, a través de la música i la creativitat, ens posarem en el seu lloc, sentirem el que senten i a reflexionar sobre què podem fer sobre aquesta realitat.

Amb això, contem que l'activitat consistirà a crear un rap musical sobre el que sentim i pensem sobre aquesta situació. Dividits en grups de quatre persones, cadascun s'encarregarà de compondre el seu propi rap. Per a conèixer l'estructura típica en la qual es creen la majoria de les

cançons de rap i tindre un model per a crear la cançó, es pot tindre en compte el següent:

- * Es necessita una base instrumental, que es pot aconseguir fent percussió amb el nostre propi cos (espetecs de dits, palmes, colps en la taula, etc.).
- * Ha d'estar composta per quatre estrofes de tres versos cadascuna, més una estrofa de quatre versos en la meitat de la cançó, que seria la tornada.
- * Les últimes paraules de cada vers hauran de rimar o bé amb rima assonant (casa-tassa) o rima consonant (mà-sa).
- * No totes les estrofes han de tindre la mateixa rima, es pot canviar.
- * Una vegada conegudes les pautes per a compondre el rap, poden començar a compondre'l, tenint en compte que tots els raps hauran **d'incloure d'alguna manera aquestes paraules:**

caSa	aleGRÍa
caMÍ	MÓN
esPERANça	PaU
esCOla	faMÍlÍa
deStÍ	CONVIVÈncÍa
PROfe	diVERSITAT
amÍSTAT	eduCació

Quan tots els grups tinguen la seua cançó, d'un en un, la mostraran a la resta de companys i companyes rapejant-la. Finalment, podríem penjar en les parets tots els raps que s'han compost per a recordar el que sentim en aquesta activitat i com aconseguim transmetre-ho amb la música.

³ La guerra no es un juego. Entreculturas. <https://youtu.be/Zxj6iWfGjA>

ENS COMPROMETEM amb la CULTURA de Pau

Per a finalitzar la sessió, preguntem a les persones del grup:

- Per què és necessària l'educació en situacions d'emergència i conflicte?
- Què ofereix l'escola als xiquets i xiquetes en aquestes situacions?
- Què podem fer des de la música i les arts per a construir un món en pau?

Després, els demanem que escriguen les paraules i frases que més els han agradat dels raps elaborats, que indiquen que **el dret a l'educació és important en tot moment, i com en situacions de conflicte i emergència protegeix els drets de xiquets i xiquetes.**

En paper continu o en una cartolina dibuixem notes de música i elements artístics que consideren elles i ells que construeixen pau (pinzells, fotografies, etc.) i col·loquem al voltant d'aquests elements les frases que han escrit. Aquest mural el podran presentar, al costat d'algun dels raps que hagen compost, en el seu centre o comunitat, perquè el missatge de la música per la pau arribe i involucre a cada vegada més persones.

CONSTRUÏM CULTURA D'ACOLLIMENT

OBJECTIUS

- 1- Comprendre el que suposa la realitat de les migracions i del refugi per a moltes persones en el món.
- 2- Promoure empatia i iniciativa per a construir entorns d'acolliment i cultura de pau.
- 3- Valorar el fet de tindre un lloc on viure de manera segura i en el qual poder desenvolupar-se.

DESENVOLUPAMENT de l'activitat

Per a començar, en assemblea, plantegem al grup el següent:

Imagina que, de sobte, demà has d'eixir de casa, amb la teua família o persones volgudes, a un altre lloc. El camí l'heu de fer caminant, així que no podeu portar-vos massa coses.

Ningú us explica ni què tindreu en el lloc on us situaran, ni quant temps estareu lluny de la vostra llar.

Preguntem:

- Què t'emportaries?
- Quines coses creus que trobaries a faltar?

Anotem en una pissarra o en un paperògraf, en dues columnes, alguna cosa que s'emportarien i alguna cosa que trobarien a faltar, al costat del nom de la persona que l'ha compartit. Després, expliquem que en el món hi ha moltes persones en aquesta situació.

Han d'eixir de casa de sobte, deixar les seues coses i anar a viure a un lloc diferent, dins del seu país o fora de les seues fronteres. Són persones refugiades que un dia van haver d'abandonar la seua casa, la seua localitat o el seu país per diferents raons. Però totes elles tenien alguna cosa en comú: la por de ser perseguides o rebutjades per

la seua identitat, la seua religió, la seua nacionalitat, el seu grup social o per les causes polítiques que secunden.

També la por d'experimentar situacions de guerra i conflictes armats en la zona en la qual vivien o situacions de desastres naturals, com a terratrèmols o inundacions.

© Sergi Càmarà

© Pilar López Dafonte

Ens acostem a la situació de moltes persones refugiades que a tot el món es veuen obligades a eixir del seu país, com ha succeït amb la guerra que va començar a Ucraïna en 2022, llegint les següents dades.

ACNUR assenyalava que a la fi de 2021 més de 89,3 milions de persones a tot el món es trobaven en situació de migració forçosa a causa de persecució, conflictes, violència, violacions dels drets humans o problemes mediambientals.

Aquesta xifra ha augmentat any rere any en l'última dècada, i es troba en el nivell més alt des que es té registre. Des de llavors, la guerra d'Ucraïna i altres emergències han fet que la xifra haja crescut al juny de 2022 fins als 100 milions.

La major part de les persones refugiades van ser acollides per països veïns amb pocs recursos.

Després d'explicar-los aquesta situació, els preguntem:

- Imaginàveu que tantes persones en el món estaven obligades a refugiar-se a causa de la persecució, el conflicte o la crisi climàtica?
- Coneixeu què succeeix en eixos països que tenen major nombre de persones refugiades?
- Sentiu sovint en els mitjans de comunicació o en les xarxes socials parlar de la situació en eixos països?

- Coneixeu històries de xiquets, xiquetes o joves afectats per la guerra o els conflictes?
- Com creieu que se senten?
- Molts d'eixos xiquets, xiquetes i joves arriben als nostres col·legis, barris, ciutats i pobles. Què faríeu si arribaren a la vostra classe, associació, equip, veïnat...? Com els rebrieu?
- Què faríeu perquè se sentiren acollides i acollits?

ENS COMPROMETEM amb la CULTURA de Pau

Al llarg d'aquesta sessió, i també amb la informació que ens ha arribat a través dels mitjans, hem pogut conèixer casos de persones afectades per les guerres, els conflictes, els desastres naturals i la crisi climàtica.

Per a construir pau com a resposta a aquesta situació que ocorre en molts llocs del món, també en els nostres entorns, proposem **construir un món d'acolliment**.

Per a això, demanem al grup que dibuixen en un gran paperògraf el planeta Terra vist des de l'espai.

És la nostra casa, la nostra llar compartida, i ens acull a totes i tots sense discriminació. Preguntem llavors al grup:

- Quines coses creieu que caracteritzen un món que acull a totes les persones?
- Quines coses de les quals s'han anotat que trobaríeu a faltar inclouríeu en aquest món que acull en pau a totes les persones?

Demanam que vagen escrivint aquestes paraules dins del planeta que han dibuixat, i d'aquesta manera construirem un món que defensa el dret de totes les persones a ser acollides i a viure en pau, on ningú haja de fugir de la seua llar. Posarem com a títol al mural: **“El món és la nostra llar i acull a totes les persones per igual”**. Podem col·locar aquest mural en un espai visible del centre o del lloc on estiga el grup, i convidar a altres persones a escriure paraules que construïsquen acolliment i pau, perquè quan acollim, estem creant un món pacífic.

LA GRAN DECISIÓ

OBJECTIUS

- 1- Distingir entre necessitats i desitjos i descobrir el major valor de les primeres enfront dels segons.
- 2- Comprendre que els drets humans garanteixen la satisfacció de les necessitats bàsiques.
- 3- Analitzar quin paper té la cultura de pau i la gestió dels conflictes en la societat.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

Per començar, plantegem al grup la següent situació

“El vostre avió ha hagut d'aterrar en una illa deserta i, després de recuperar la calma després de l'impacte, comenceu a organitzar-vos per a, fins que us rescaten, sobreviure a l'illa en la qual heu caigut. La costa és perillosa, ja que hi ha forts temporals i risc que l'onatge s'emporte els efectes que han quedat escampats per la platja. No sabeu quant temps sereu a l'illa, així que voleu traslladar les coses més necessàries a l'interior. Però no podeu portar moltes coses, ja que no teniu on transportar-les i el camí és llarg i difícil. En l'avió estan els equipatges de totes les persones viatgeres, per la qual cosa hi ha un bon nombre d'objectes”.

Demanam a les persones del grup que imaginem què és el que podrien trobar i que facen una llista del que s'emportarien, però tenint en compte que només poden ser deu coses. Després, demanam que posen en comú els objectes que ha triat cada persona, i iniciem un diàleg perquè puguem expressar-se i reflexionar sobre això.

Per a facilitar-ho, podem plantejar aquestes preguntes:

- Què creieu que us falta? Per què?

- Us heu deixat alguna cosa necessària? El què?

- Creieu que les vostres necessitats serien les mateixes a l'illa que a les vostres cases?

- Com us sentiríeu en aquesta situació?

Demanam que es dividisquen en quatre grups i proposem que pensen de quina forma podrien organitzar-se com una xicoteta societat:

“Entre vosaltres hi ha persones ferides, malaltes, de totes les edats i de diverses professions.

- Què és el primer que creieu que cal fer?
- Qui i com prendrien les decisions?
- Qui i com establirien les normes i les conseqüències del seu incompliment?
- Quins serien els vostres valors?
- Quina importància tindria la pau?
- Quins conflictes podrien sorgir? Com es gestionarien?
- Quin paper tindrien els xiquets, xiquetes i joves a l'illa?”

Explicuem que el grup haurà d'organitzar-se tenint en compte com a prioritat la creació d'una cultura de pau i, especialment, les necessitats i drets que tenen a veure no sols amb la supervivència, sinó amb la participació i la inclusió de totes i tots en la comunitat.

Per a finalitzar, proposem posar en comú les reflexions de cada grup i explicar les dificultats que han trobat per a distingir entre necessitats i drets i les conseqüències de no

poder satisfer l'un o l'altre. Per a això, escriurem en dues llistes separades les necessitats i els drets identificats, veient les connexions entre si, i com els drets humans són universals i garanteixen que es complisquen moltes de les necessitats.

Es pot usar com a recurs la llista de drets de la infància (Annex 3, pàgina 83), i animar al grup a investigar o pensar en altres drets humans.

ENS COMPROMETEM amb la CULTURA de Pau

Proposem realitzar un gest que expresse que tots i totes participem pel dret a viure en pau. Per a això, es pot elaborar de manera conjunta un mural amb materials reciclats titulat “**Entre tots i totes sembrem la pau en...**”. Dibuixaran el tronc d'un gran arbre i les seues branques. Al voltant podran escriure frases que completen el títol i facen referència als llocs en els quals cadascun de nosaltres podem contribuir a construir una cultura de pau. Per exemple, “...a casa”, “...al carrer”, “...en el col·legi”, “...en l'equip”, etc.

Cada participant del grup o del centre pot acolorir i pegar el seu full al voltant de les branques, escrivint dins d'ell la paraula “pau” o altres paraules que consideren que construeixen un món en pau.

El mural es pot col·locar en un lloc del col·legi on la resta de companys i companyes puguin veure'l i així tots i totes puguin unir-se a enfortir un enorme arbre de la pau. També es pot convidar a les famílies del centre al fet que participen en l'elaboració del mural reflectint així el seu compromís amb la construcció d'una cultura de pau.

PAU

ACTIVI- TATS

PER a
15-18
ANYS

4R de SECUNDÀRIA i BATXILLERAT

CONFLICTES AL NOSTRE VOLTANT

OBJECTIUS

- 1- Promoure la reflexió sobre les conseqüències de la violència i la importància de construir entorns pacífics i igualitaris.
- 2- Fomentar que els i les participants s'identifiquen a si mateixos com a constructors i constructores de pau.
- 3- Incorporar eines per a la resolució pacífica dels conflictes, identificant accions diàries que poden posar en pràctica per a promoure la pau en els seus entorns.

DESENVOLUPAMENT de l'ACTIVITAT

Per a començar la sessió, iniciem un debat amb el grup plantejant les següents preguntes:

- Què és la pau per a vosaltres? Per què creieu que és important?
- Creieu que hui dia existeix pau en tots els països del món?

Després d'uns moments de debat en assemblea, expliquem que en el món hi ha moltes zones en situació de conflicte, en les quals milions de xiquets, xiquetes, joves i persones adultes viuen en realitats violentes. Convé recordar que la desigualtat de gènere és una de les causes que provoca violència a tot el món, i en contextos de conflicte les xiquetes i dones estan especialment exposades a situacions de violència.

- Què ocorre quan existeix violència?
- Quin paper creieu que té la discriminació i la desigualtat en l'existència de conflictes?

Per a reflexionar sobre això, organitzem grups mixtos d'unes cinc persones. Cadascun haurà d'identificar situacions quotidianes de conflicte que hagen vist o viscut, triant una que els sembla més representativa. Hauran de representar la situació de conflicte triada per a la resta del grup.

En acabar la representació, es proposarà al grup realitzar un debat:

- Què heu vist? Aquesta situació us sembla real, és una cosa quotidiana?

- Com es resol? Creieu que hi hauria una manera pacífica de resoldre aquest conflicte?

Les persones que durant el debat identifiquen formes pacífiques de resolució podran canviar-se amb el personatge o personatges que podrien realitzar-les, repetint l'escena amb la seua proposta. En finalitzar la representació, comentarem què ha aportat aquesta proposta de resolució i si creuen que podrien portar-la a les seues realitats quotidianes.

Apuntarem les diferents estratègies de resolució pacífica de conflictes que sorgisquen, reflexionant amb el grup sobre el poder que tenen la igualtat, el respecte, el diàleg i la cura mútua enfront de la discriminació a l'hora de construir pau. Exposem com ells i elles tenen un rol importantíssim, ja que poden ser constructores i constructors de pau en els seus entorns.

La pau, per tant, és a les seues mans.

ENS COMPROMETEM amb la CULTURA de Pau

Per a recordar el treballat, cada participant dibuixarà en un paper la silueta de la seua mà, escrivint o dibuixant dins les estratègies de resolució pacífica de conflictes que han identificat durant l'activitat i comproment-se formalment a realitzar-les cada dia. Cada mà es penjarà en un mural titulat **“Junts i juntes construïm pau”**, deixant així la seua petjada com a constructors i constructores de pau.

Una vegada al mes avaluarem en grup si estan incorporant aqueixes eines en el seu dia a dia i es podrà recórrer a aquest mural quan hi haja algun conflicte en el centre, de manera que puguen inspirar-se en el treballat durant eixe dia per a resoldre'l.

ANALITZEM ELS CONFLICTES

OBJECTIUS

- 1- Identificar els elements que componen els conflictes.
- 2- Conèixer les estratègies amb les quals les persones afrontem els conflictes.
- 3- Analitzar alguns dels conflictes que es viuen en l'entorn.

DESENVOLUPAMENT de l'activitat

Comencem la sessió comentant que és impensable una societat sense desacords, i que és inevitable que entrem en conflicte, ja que la diferència d'opinions, desitjos i interessos és consubstancial a les persones. Però l'important és com afrontem eixos desacords.

Comencem la sessió demanant a cada persona que escriga en un paper un desacord o conflicte que haja viscut en el seu entorn (el centre, el veïnat, etc.). Han d'identificar-ho de la manera més concreta possible i no és necessari que posen el seu nom, ja que el conflicte es prendrà solament com a exemple.

Fiquem tots els papers en una caixa i anirem traient-los i analitzant alguns dels desacords i conflictes identificats.

Per a això, hem de fer una anàlisi detallada dels elements que intervenen en el conflicte. Utilitzarem l'Annex 7 (pàgina 87). Dues persones seran les encarregades d'analitzar cada conflicte i aniran intercanviant la seua opinió sobre les preguntes.

Quan dues persones hagen analitzat un conflicte, eixiran altres dos. Quan hagen exposat el seu punt de vista, la resta del grup podrà complementar el que han dit, exposar en què estan d'acord i en què no.

Per a analitzar els interessos i les necessitats que estan involucrats en un conflicte, podem utilitzar l'Annex 8 (pàgina 89). Cada persona té diferents estils d'afrontar els conflictes.

Una bona manera de millorar les nostres relacions per a aconseguir satisfer les nostres necessitats personals i socials és observar-nos i observar en les altres persones les seues maneres d'afrontar les situacions conflictives.

Quan hàgem acabat l'anàlisi, comentem:

– Pensàveu que en un conflicte intervenien tants aspectes? Quin us ha semblat més cridaner?

– Creieu que conèixer els elements d'un conflicte us pot servir per a afrontar-lo d'una manera diferent de com ho féieu?

– Com us heu sentit en imaginar-vos afectats i afectades pel conflicte?

– Com creieu que se sentia l'altra part?

– De quina forma es pot cuidar a les persones que es veuen implicades?

ENS COMPROMETEM amb la CULTURA de Pau

Com a reflexió final sobre la convivència, comentem què és necessari per a **crear i mantindre espais de convivència respectuosos**: què necessita cada persona, què és important per a conviure en grup, quines qualitats individuals i grupals promouen una cultura de pau (per exemple, l'empatia, la companyonia, la generositat, l'escolta activa, la inclusió, el respecte, etc.).

Transformem les reflexions en acords que quedaran reflectits en un Acord de convivència, que servirà de guia en la vida en comunitat, en general, i del grup en particular.

Per a comprometre's amb els acords que s'han escrit, proposem que cada participant faça una signatura simbòlica a la mà o esquena del company o companya que està al seu costat o que escriga el seu nom al voltant de l'Acord de convivència que han dissenyat. Aquest Acord es podrà col·locar en un lloc visible de l'espai per a tindre'l en compte quan sorgisquen situacions de convivència que calga resoldre com a grup.

L'ARC DE SANT MARTÍ DE LES EMOCIONS⁴

OBJECTIUS

- 1– Reflexionar en grup sobre la diversitat d'emocions, desitjos i causes que estan implicades en cadascuna de les parts d'un conflicte.
- 2– Identificar les seues pròpies emocions i desitjos, així com els de les altres parts en conflicte.
- 3– Adquirir eines per a contribuir a la gestió pacífica dels conflictes de l'entorn.

DESENVOLUPAMENT de l'ACTIVITAT

Comencem la sessió explicant que reflexionarem sobre com participem en els conflictes. Per a començar, cada participant haurà de caminar per l'espai lliurement.

Mentre ho fan, demanem que cada persona recorde algun conflicte que haja ocorregut en el seu entorn. Ha de ser un conflicte en el qual estiguen implicades almenys dues parts, i en el qual creguen que hi haja coses que van poder

⁴ Dinàmica inspirada en el treball d'Augusto Boal. Boal, Augusto (2004). *El arcoiris del deseo*. Alba Editorial.

gestionar-se d'una altra manera. Segons les característiques del grup i el que es considere pertinent treballar, es podrà delimitar el lloc en el qual haja ocorregut eixe conflicte: en la seua comunitat educativa, en el mateix entorn del grup, en els seus barris, o en contextos més nacionals o globals. També podem assenyalar un conflicte dissenyat per endavant i que integre els elements que volem treballar.

En el cas que es considere oportú treballar un conflicte real entre membres del grup, convé **tindre en compte la sensibilitat del grup i els i les protagonistes d'aquest.**

Quan totes i tots hagen identificat un conflicte, demanem que les persones que vulguen treballar la seua proposta alcen la mà i l'expliquen a la resta del grup.

Per a votar la situació que es treballarà, les persones que l'han comptada es posaran d'esquena i la resta de participants es col·locaran darrere de la persona la història de la qual li interesse treballar.

La proposta que tinga més suport serà la triada.

Per a treballar-la, representarem l'escena. La persona que va triar l'activitat haurà de triar el nombre de persones que necessita per a representar-la, la dissenyarà i la dirigirà.

En acabar la representació, obrim un debat en gran grup, sobre les següents qüestions:

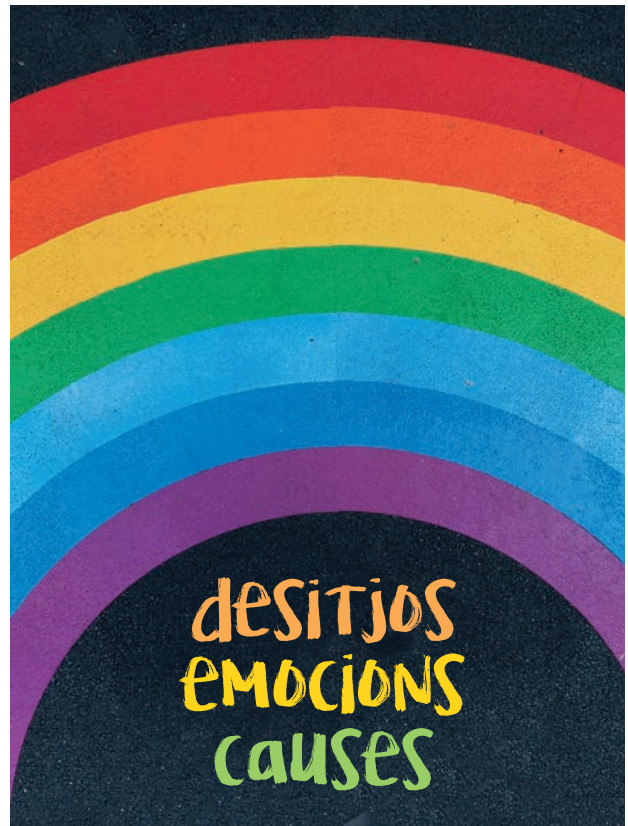
- Quin és el conflicte? Quines són les parts implicades?
- Què creieu que mou a cada part a actuar de la forma que ho fa?

Per a analitzar aquesta última pregunta, es quedaran en escena únicament les dues parts implicades. Començarem per una d'elles: proposem intentar analitzar entre tot el grup què sent o desitja el personatge durant l'escena. Podran sorgir diferents respostes: por al conflicte, frustració per no aconseguir el que vol, desig de quedar per damunt de l'altra persona, etc. També poden sorgir diverses causes: Per què es comporta així durant el conflicte?

Cada vegada que el grup consensue alguna resposta, una persona del grup eixirà a escena i adoptarà una postura que simbolitze aquesta resposta, col·locant-se prop del personatge (per exemple, algú adopta una postura que simbolitze la ira, una altra la frustració, etc.).

D'aquesta manera, en acabar l'exercici cada personatge estarà en escena, acompanyat o acompanyada per tots els desitjos, sentiments i raons que li porten a actuar de la forma en què ho fa.

Reflexionem amb el grup sobre el fet que, davant els conflictes, les persones tenim una sèrie de sentiments opo-

sats, desitjos i raons que ens porten a actuar com a tal. A continuació, analitzarem els que s'han posat de manifest en relació amb els personatges:

- Què provoca el xoc de tots aquests sentiments en el conflicte?
- Entenem ara millor el comportament de cadascuna de les parts?
- Tenint en compte aquesta anàlisi, què podríem fer amb tots aquests sentiments per a resoldre el conflicte?
- A través de les raons i desitjos de cada personatge, es podria arribar a un acord o a una resolució pacífica del conflicte?

El grup proposarà estratègies per a resoldre de manera pacífica el conflicte, articulant les diferents emocions i causes, i es tornarà a representar l'escena integrant eixes idees.

Després del moment d'aplaudiments, ens col·locarem en cercle per a reflexionar sobre l'après. Com hem vist, en cada conflicte existeixen una infinitat de sentiments, desitjos, raons que ens mouen tant a nosaltres com a l'altra part a actuar de la forma en què ho fem.

Ser capaços d'identificar les raons que ens mouen a actuar d'una forma o una altra en cada conflicte, les emocions

que ens despertem, així com les que estan operant en l'altra part ens dona una eina molt útil per a entendre millor aquestes situacions i aconseguir resoldre-les de manera pacífica.

A continuació, plantejem:

– Identifiquen alguna situació en la qual s'hagen sentit de manera semblant als personatges?

– Podrien utilitzar aquesta tècnica per a desgranar futurs conflictes en els quals es troben, i així entendre'ls i gestionar-los millor?

ENS COMPROMETEM amb la CULTURA de Pau

Per a tindre present aquesta anàlisi en els conflictes que vivim en el dia a dia, suggerim al grup representar-lo de manera gràfica, de manera que puguem recordar-lo.

Per a això, en un paper continu, representem emocions, sentiments, raons, causes, etc. del conflicte que s'ha representat i d'uns altres. Pot fer-se amb textos o de manera simbòlica, utilitzant diferents materials i colors. També poden representar-se les interaccions que es donen entre tots ells.

Al voltant, escriuran o representaran les estratègies que poden ajudar a identificar-les i tindre-les en compte per a gestionar els conflictes de manera pacífica.

El mural pot quedar exposat a la sala per a tindre'l present com a recordatori del treballat durant la sessió, i que així les persones del grup vagen integrant **eines i estratègies de gestió pacífica dels conflictes en els seus entorns.**

COMUNICACIÓ NO VIOLENTA, COMUNICACIÓ PER A LA PAU

OBJECTIUS

- 1– Assajar diferents escenaris de desacord o conflicte i analitzar els estils de comunicació, les actituds i els sentiments involucrats.
- 2– Desenvolupar les habilitats de comunicació necessàries per a una resolució no violenta de conflictes.
- 3– Incorporar eines per a millorar les relacions interpersonals i promoure la cura i respecte mutu.

DESENVOLUPAMENT de l'ACTIVITAT

Per a posar-nos en situació, demanem a les persones participants que es dividisquen en cinc grups. Plantejarem diferents situacions quotidianes i cada grup representarà teatralment com continua cadascuna:

- * **Marcos havia estudiat molt per a l'examen de Literatura. Quan rep la nota no està d'acord i decideix parlar amb el professor...**
- * **En l'institut ens han manat un treball en equip i ens hem repartit la tasca. Margarita ha portat la seua part i no era el que li tocava...**
- * **L'autobús va ple de gent i un senyor ha espentat a Manuela...**
- * **Hem de decidir a on anem d'excursió el dissabte, però en el grup no ens posem d'acord...**

Després de representar les situacions, reflexionem en gran grup:

- Com ha actuat cada personatge en les situacions proposades?
- Creieu que quan ens comuniquem amb altres persones podem expressar-nos de manera que es produïsquen conflictes, desacords i malentesos?
- Quan parlem en un conflicte, generem actituds de defensa o de resistència?
- Quines altres actituds hem vist representades?
- Quines paraules, gestos i actituds adoptem en aquesta mena de situacions?
- Sabeu el que és la comunicació no violenta?

Reprenem els exemples que hem representat anteriorment. En els mateixos grups, anirem analitzant cadascun dels **quatre components de la comunicació no violenta (CNV)**. Seguirem els passos de l'Annex 9 (pàgina 90).

1. OBSERVEM

El primer component de la CNV implica la separació entre l'observació i l'avaluació. Quan les mesclem, l'altra persona sol tindre la impressió que li estem criticant i, per tant, oposa resistència al que li diem. Les observacions han de ser específiques del moment i el context.

Per exemple: "Marcos no ha marcat un gol en vint partits" en lloc de "Marcos juga malament al futbol".

Per tant, el primer pas de la CNV és observar la situació que s'està produint i descriure-la en poques paraules.

Demanem a cada grup que torne a la situació que han representat. Hauran d'anotar les expressions que han utilitzat en la representació (o que podrien haver utilitzat en eixa situació) i al costat escriuran l'observació sense avaluació

que pot ajudar a no generar malestar en l'altra persona i, per tant, a no generar conflicte i violència. Per exemple:

"No tornaré a estudiar, perquè encara que m'esforce sempre em posa mala nota", comparat amb "Vaig estudiar molt per a l'examen i em va eixir bé, però la nota no reflecteix l'esforç que he fet".

"Fer les tasques en grup és un horror, la gent no fa el que ha de fer i al final em toca a mi fer-ho tot", comparat amb "Margarita s'ha despistat i hui no ha portat el que li tocava, haurem de veure com l'arreglem".

Observar sense jutjar i escoltar de manera activa són dues actituds necessàries perquè es produïska una comunicació efectiva i no violenta, la qual cosa contribueix a construir cultura de pau. Repartim a cada persona l'Annex 10 (pàgina 91) i llegim el text amb aspectes necessaris per a escoltar activament altres persones.

2. SENTIM

Reprenem la dinàmica anterior de l'escolta i identifiquem i expressem com ens hem sentit com a oients i quan ens han escoltat. És important saber expressar com ens sentim i trobar un perquè als nostres sentiments.

Podem utilitzar, per a això, el llistat de sentiments que apareix en l'Annex 11 (pàgina 92).

- Se'ns ocorren altres sentiments que no apareixen en la llista?

3. NECESSITEM

Col·loquem en un paper o en una pissarra la següent frase: "Ets la persona més egoista que he conegut en la meua vida!". Comentem en grup:

- Com podem reaccionar? Què podem contestar davant eixa afirmació?

Expliquem que les persones tenim quatre opcions quan rebem un missatge negatiu:

* **Culpar-nos**

Acceptem el punt de vista de l'altra persona i ens costa un preu molt alt, ja que ens porta a sentir culpa, vergonya i/o tristesa. "Sí, és veritat. Hauria de tindre més en compte a les altres persones, sempre ho faig malament".

* **Culpar a la resta**

Tirem la culpa a l'altra persona i el més probable és que sentim ràbia. "No tens dret a dir-me això! Tu sí que ets egoista!".

* **Percebre els nostres propis sentiments i necessitats**

En centrar l'atenció en els nostres sentiments i necessitats, prenem consciència que el que sentim en una determinada circumstància deriva de les nostres necessitats concretes (de reconeixement, de valoració, etc.). "Quan em dius que soc la persona més egoista que vas conèixer en la teua vida, em sent ferit o ferida, perquè jo voldria que reconegueres els esforços que faig per a tindre en compte les teues preferències".

* **Percebre i reconèixer els sentiments i necessitats de les altres persones**

"Et sents ferit o ferida perquè necessites que es tinguen en compte les teues preferències? Sent si no ho has percebut així en aquesta ocasió".

Els nostres sentiments són el resultat de com triem prendre'ns el que diuen i fan les altres persones, i també de les nostres necessitats i expectatives particulars en eixe moment. Identificar clarament quines necessitats tenim en el moment és molt important, perquè ens dona l'oportunitat de revisar les estratègies que estem emprant i saber si pertorben la nostra relació amb altres persones o el nostre propi benestar. Generalment els conflictes són causats per desacords sobre les formes (estratègies) de resoldre una situació (satisfer una necessitat) ja que la gent tendeix a defensar una possible estratègia o solució i apegar-se

a ella amb la intensitat amb la qual buscaria satisfer una necessitat bàsica. Proposem reprendre les representacions que cada grup ha realitzat al començament, així com les expressions que es van anar dient davant les situacions plantejades:

- Quines necessitats estaven en el fons de cadascuna de les situacions?
- Podem expressar les necessitats de manera clara, concreta i vincular-les amb les nostres emocions?

Cada grup haurà de revisar de quina forma han expressat les seues necessitats. Per exemple:

* **Davant la nota de l'examen:** "Estic frustrat o frustrada perquè he dedicat molt de temps a preparar aquest examen i és com si no ho haguera fet".

* **Davant una tasca mal desenvolupada:** "M'ha fet ràbia que no s'haja fet bé la tasca; volia acabar ràpid perquè he quedat amb un amic/amiga per a anar al cinema aquesta vesprada".

4. **DEMANEM**

Utilitzem l'Annex 12 (pàgina 93) per a comentar els tres estils de comunicació (passiu, agressiu i assertiu) i els seus respectius avantatges i desavantatges. A continuació, triem una de les situacions i proposem realitzar una representació utilitzant cadascun dels tres estils de comunicació. Després, realitzem una reflexió en assemblea:

- Com va ser la representació de cada estil?
- Com es va sentir cadascun i cadascuna amb el seu paper? Es va identificar amb l'estil de comunicació representat?
- Quins són els avantatges i desavantatges de cada estil?
- Com són les peticions en cadascuna de les representacions? Tenen en compte les característiques necessàries per a una comunicació no violenta?

ENS COMPROMETEM amb la CULTURA de Pau

Per a finalitzar la sessió i comprometre'ns com a **constructores i constructors d'una comunicació no violenta**, proposem al grup preparar un acte teatral i creatiu, que puguen representar en un espai del centre o un altre lloc públic, amb l'objectiu de sensibilitzar a la seua comunitat.

Pot tindre la duració i complexitat que es desitge, i proposem els següents passos per a preparar-ho:

1. Reunir-se com a grup gran i apuntar en una cartolina els aprenentatges principals o les qüestions que més els han sorprès durant el treball realitzat sobre comunicació no violenta.
2. Triar un conflicte social que vegem recurrentment en els seus entorns locals (per exemple, la segregació cultural, l'assetjament escolar o la xenofòbia) i apunten missatges nocius o excloents que solen escoltar entorn d'eixa realitat. Aquests missatges hauran de ser acompanyats amb un diàleg de respecte i escolta, tenint en compte les històries pròpies del grup i el benestar emocional de cada persona.
3. Utilitzar les habilitats creatives i artístiques de les persones del grup (dibuix, disseny, música, teatre, ball, esport, etc.) per a transformar aquests missatges cap a una comunicació no violenta i constructora d'inclusió, pau i drets humans d'una forma original. L'objectiu és impressionar o captar l'atenció del públic al qual dirigeixen l'acció. Per exemple, podrien preparar una teatralització o un rap, en la qual una part del grup presenta les frases nocives o excloents del conflicte i l'altra part les desmunta de manera creativa, deixant un missatge de construcció de pau en el públic, que també pot involucrar-se de manera participativa.
4. Organitzar-se i planificar quan presentaran l'acció de comunicació no violenta, per al que també serà necessari un exercici de comunicació, escolta i cures en el grup, com a primera acció de construcció de pau en el seu entorn pròxim.
5. Avaluar l'acció una vegada realitzada, per a recollir aprenentatges sobre la pròpia convivència i comunicació del grup.

DEFENSEM L'AIGUA PER A CONSTRUIR PAU

Objectius

- 1- Analitzar i formular judicis sobre els diferents models de poder en situacions quotidianes i estructurals.
- 2- Prendre consciència de la relació entre les maneres de relacionar-nos entre persones i entre països.
- 3- Reflexionar sobre la importància de cuidar els recursos naturals, i en concret l'aigua, per al manteniment de la pau en el món.

DESENVOLUPAMENT de l'activitat

Iniciem la sessió plantejant el concepte de la pau des d'un enfocament més ampli que la mera absència de conflicte. La pau s'expressa en totes les realitats (social, educativa, mediambiental, etc.).

Per això són importants tant les relacions personals com les internacionals i que aquestes relacions es basen en aspectes com la igualtat, la sostenibilitat, la justícia i el diàleg. La cura del nostre entorn genera pau.

En primer lloc analitzarem relacions que generen pau o tensió. Per a això, organitzem a les persones del grup en onze parelles o grups.

Cada grup rebrà una consigna i haurà de pensar una situació concreta en la que qual es done i posen en pràctica eixe tipus d'enteniment o relació. Després faran una breu representació de la mateixa davant de la resta del grup.

Si en la consigna que reben és “entre països”, cada persona representa a la presidència d'un país diferent. En tots dos països discorre el mateix riu. Si la consigna que

reben és “entre persones”, parteixen d'una situació quotidiana que afecta a totes les parts i han de decidir de quina forma.

Maneres de relacionar-nos que generen pau

Entre persones. En la gestió de situacions quotidianes:

Consigna 1. T'escolte per a entendre les teues necessitats. T'expresses també les meues necessitats.

Consigna 2. Prenem una decisió conjunta arribant a un punt mitjà entre el que tu necessites i el que jo necessite.

Consigna 3. Ens cuidem, participem en el que ens afecta.

Entre països. En la gestió dels recursos del planeta, específicament l'aigua:

Consigna 4. Som iguals, per tant tenim el mateix dret d'accés a l'aigua.

Consigna 5. Dialoguem per a aconseguir acords sobre els recursos que necessitem, com l'aigua.

Consigna 6. Ens impliquem i ens comprometem.

Maneres de relacionar-nos que generen tensió

Entre persones. En la gestió de situacions quotidianes:

Consigna 7. Falta de comunicació.

Consigna 8. Menfotisme/indiferència.

Consigna 9. Fas el que jo diga, m'aprofite de tu.

Consigna 10. No tinc en compte les teues necessitats.

Consigna 11. Et tracte com si fores menys.

Entre països. En la gestió dels recursos del planeta, específicament l'aigua:

Consigna 12. Tu tens l'aigua, però jo pose les regles.

Consigna 13. M'aprofite de la teua abundància d'aigua. No tinc en compte les necessitats de la teua població, només pense en el meu benefici.

Una vegada realitzades les representacions, reflexionem en assemblea a partir de les següents preguntes:

– Què tenen en comú les maneres de relacionar-se que generen tensió i les que generen pau?

– Quins trets comparteixen les maneres de relacionar-se que generen pau entre persones i entre països?

A continuació, demanem a les persones participants que es dividisquen en grups que representen diferents països,

dins dels quals hi ha ciutats, selves i camps agrícoles: Tanzània, Ruanda, Burundi, Congo, Uganda, Kenya, Sudan del Sud, Sudan, Eritrea, Etiòpia i Egipte.

Podem buscar els països en un mapa per a situar-los.

Els grups se situaran en l'espai, uns al costat d'uns altres, al voltant d'un espai buit que representa el riu Nil. Tindran alguns gots a la mà.

Una persona representarà el riu Nil i anirà passant amb una botella o pitxer ple d'aigua. L'haurà de repartir en els gots

de les persones que trobarà al seu pas fins que s'acabe l'aigua. No hi haurà suficient aigua per a tots els països, per la qual cosa s'ompliran els gots dels països col·locats al principi i arribarà buit al final.

Una vegada esgotada l'aigua, dialogarem en assemblea:

- Què ha passat?
- Com us heu sentit els països del principi?
- I els del final?

A continuació, llegirem els següents textos:

*** L'aigua lliure d'impureses i accessible per a totes les persones és part essencial del món en el qual volem viure. Hi ha suficient aigua dolça en el planeta per aconseguir aquest somni.**

*** La sequera afecta a alguns dels països més empobrits del món, empitjora la fam, la desnutrició i les malalties.**

*** La humanitat està contaminant l'aigua més ràpidament que la naturalesa pot reciclar-la i purificar-la en els rius i llacs.**

*** Més de mil milions de persones encara no tenen accés a l'aigua potable.**

ONU. Agenda 2030 per al Desenvolupament Sostenible

Després, reflexionem en assemblea i amb accés a informació actualitzada:

- Quines conseqüències pot tindre la falta d'aigua o la seua contaminació?
- Quina relació té l'ús de l'aigua i la pau en el món?
- Quins drets humans penseu que es vulneren quan l'accés a l'aigua és limitat? Podem investigar-ho.
- Quins ecosistemes i animals penseu que es veuen més afectats per conflictes sobre l'aigua?
- Quines comunitats originàries/indígenes i locals estan defensant l'aigua en el món i al nostre país?

Trobem almenys cinc exemples.

Per exemple, podem orientar-los a investigar la figura d'Autumn Peltier, una jove que des de xicoteta ha estat defensant la cura de l'aigua i de la pau.

Pertany a la comunitat originària de Wikwemikong, al Canadà, i porta molts anys defensant el dret de la seua comunitat a l'aigua, donat el seu valor per a sostindre la vida, cuidar de la naturalesa i garantir la pau.

És una protectora de l'aigua.

Altres exemples més pròxims són les iniciatives de defensa de la Mar Menor, com a SOS Mar Menor a Espanya, que entre altres accions promou dotar a aquesta llacuna d'aigua salada de personalitat jurídica perquè es converteixi en un subjecte de dret.

ENS COMPROMETEM amb la CULTURA de Pau

Per a finalitzar, demanem a les persones del grup que retallen cartolines o papers acolorits de blau que simbolitzaran una gota d'aigua.

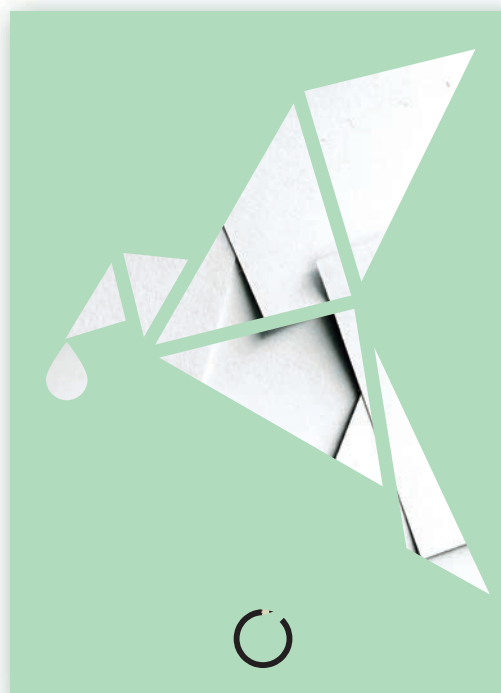
Totes i tots podem sumar una gota d'aigua per a defensar el dret a l'aigua, com a font que garanteix la pau entre persones, comunitats i països. Per una cara de la gota demanem que escriguen un compromís amb l'ús responsable de l'aigua en les seues vides i entorns locals i per l'altra cara, una acció concreta per a crear pau en el seu entorn a través de les formes en què es relacionen.

Ajuntarem totes les gotes en un mural que tindrà per títol: **“L'aigua font de pau. Defensa l'aigua, crea pau”**. Totes les gotes juntes formaran el llit del riu de la pau.

Poden penjar aquest mural, o cadascuna de les gotes a manera de pluja o cascada, en un espai visible del centre educatiu o comunitat en la qual es troben, deixant altres gotes en blanc i convidant que més persones escriguen i sumen les seues gotes d'aigua.

Si volem anar més enllà, podem identificar una problemàtica relacionada amb la gestió de l'aigua en el seu entorn local o nacional, i escriure en conjunt un manifest d'incidència política amb peticions de canvi i propostes concretes per a millorar la qualitat, accés o cura de l'aigua, explicant com pot contribuir a una millor convivència pacífica i al benestar social.

Aquest manifest el podran signar com a grup i entregar a la institució pública local responsable de la gestió de l'aigua, exercint així el seu dret de participació ciutadana.

DEFENSEM ELS DRETS DE LA INFÀNCIA EN CONFLICTE

OBJECTIUS

- Conèixer la realitat de la utilització i reclutament de xiquets i xiquetes soldat al voltant del món.
- Reflexionar sobre la situació de xiquets, xiquetes i adolescents soldat al voltant del món, des d'un enfocament de drets.
- Promoure que el grup s'involucre en campanyes de solidaritat internacional sobre aquesta temàtica, identificant-se com a ciutadans i ciutadanes globals, constructores de pau en els seus contextos.

DESENVOLUPAMENT de l'ACTIVITAT

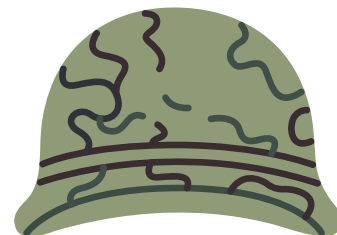
Comencem comptant al grup que en diverses regions del món es viuen conflictes armats en els quals moltes xiquetes i xiquets es veuen afectats. En algunes situacions, elles i ells també es veuen forçats a participar en el conflicte, la qual cosa va en contra dels seus drets humans com a xiquetes i xiquets.

A continuació, els demanem que, de manera individual, escriguen en un paper les primeres idees i impressions que se'ls ocorreguen en relació a l'expressió "menors soldat". Per a facilitar l'exercici, plantegem les següents preguntes:

- Qui són?
- On estan?
- Per què participen de la guerra?

Una vegada que hagen acabat, demanem que dobleguen i guarden el seu paper.

Per a continuar, els convidem que formen grups de quatre o cinc. A cadascun els entreguem una infografia de les dades sobre la situació mundial de xiquets, xiquetes i adolescents soldat (Annex 13, pàgina 94) i el resum de la Convenció sobre els drets de la infància (Annex 3, pàgina 83).

**EN EL MÓN
ENCARA HI HA MÉS DE
300.000 XIQUETS
I XIQUETES QUE
HAN SIGUT RECLUTATS
I FORÇATS A
SER SOLDATS**

Donem un temps perquè puguem llegir aquesta informació en grup i, quan vagen acabant, els proposem que amb les dades reflectisquen la informació que han analitzat en una cançó, poema, conte, còmic o vídeo tipus *stop motion* (fotografies continuades). L'objectiu és que la seua creació defensi els drets de les xiquetes, xiquets i adolescents, amb missatges que puguem sensibilitzar a més persones des d'un enfocament de drets humans, dignitat i transformació d'aquesta realitat.

Una vegada que tots els grups hagen preparat la seua peça d'art i sensibilització, creguem un espai en el qual puguen exposar-la al grup gran. El públic pot fer preguntes o donar una valoració del que els haja agradat o inspirat especialment de cada obra. Quan tots els grups hagen exposat, els convidem que busquen una persona amb la qual intercanviar el paper que van escriure sobre xiquetes i xiquets soldat al començament de l'activitat. Deixem un temps perquè puguen llegir-lo i reflexionar en parelles.

Després d'haver passat per totes aquestes activitats que busquen visibilitzar la utilització i reclutament de xiquetes i xiquets en conflictes armats, plantegem les següents preguntes:

- Què hem après? Què ens ha sorprès sobre aquesta realitat global?
- Heu pensat que és una realitat que afecta xiquetes també?

- Com creieu que aquestes situacions afecten les xiquetes en particular? Per què?

Podem comentar que, a més de les violències i dificultats que viuen totes les persones en situacions de conflicte armat, les xiquetes viuen situacions de major vulnerabilitat, tenen més obstacles per a accedir a l'educació i es veuen més discriminades i són objecte de violències específiques pel fet de ser xiquetes.

Explicuem que s'estima que en el món encara hi ha més de 300.000 xiquets i xiquetes que han sigut reclutats i forçats a ser soldat, i s'estima que 4 de cada 10 són xiquetes.

Cada dia es vulneren, entre molts altres, els seus drets a la protecció, als bons tractes, a la família, a l'educació, al joc i a la llibertat.

Aquestes dades van canviant cada any, per la qual cosa es recomana contrastar amb informació actualitzada.

ENS COMPROMETEM amb la CULTURA de Pau

Per a realitzar una acció de mobilització que puguem compartir com a grup en els nostres entorns educatius i comunitaris, els preguntem:

- Què creieu que podem fer com a ciutadanes i ciutadans del món perquè aquestes situacions deixen d'ocórrer i es complisquen els drets de totes les xiquetes i xiquets?

Els contem que Mano Roja és una iniciativa internacional nascuda a Colòmbia que utilitza aquest símbol com a manera de manifestar el rebuig al reclutament i ús de menors en guerres i conflictes armats.

La campanya convoca a xiquetes, xiquets, joves i adults a plasmar les seues mans roges en senyal de protesta per la utilització i reclutament de xiquets i xiquetes per part de grups armats al voltant del món. En diferents parts del món, centres socials, educatius i comunitaris s'han unit a la campanya de diferents formes.

És tasca de tots i totes construir espais i contextos de pau, cura, inclusió, solidaritat i igualtat. Per a unir-nos a aquesta campanya, proposem recuperar el material artístic que han creat en l'activitat anterior i reproduir-lo en una cartolina. També poden afegir altres idees i dades que hagen après durant l'activitat.

A mesura que ho hagen acabat, ho van pegant en un gran mural o paper continu per a formar un collage el títol del qual pot ser, per exemple: "Diem NO a la utilització i reclutament de xiquetes, xiquets i adolescents per a conflictes armats Amb el nostre art construïm PAU!". També poden pintar-se les mans de color roig o dibuixar el seu contorn sobre el mural.

El grup pot animar a altres persones a unir-se a la campanya de la mano roja que han creat, convidant-los a incloure la seua mà pintada en el cartell, ja que la pau i la igualtat és a les nostres mans.

També es pot fer una foto del grup davant el mural, afegint un missatge que es pugui compartir en xarxes o en algun butlletí perquè arribe més lluny i a més persones.

CONEIXEM EL DRET INTERNACIONAL HUMANITARI

OBJECTIUS

- 1- Promoure la reflexió sobre la vulneració dels drets de les persones en situacions de violència i/o conflicte armat.
- 2- Reconèixer el paper que tenen els drets humans i el dret internacional humanitari en la salvaguarda de la dignitat de les persones en situacions de conflicte.
- 3- Respectar els drets, comprendre les responsabilitats que comporten i promoure'ls en els seus entorns.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

En aquesta activitat abordarem qüestions sobre els Drets Humans, així com adquirir nocions en matèria del Dret Internacional Humanitari (DIH).

Per a això, proposem iniciar l'activitat preguntant:

- Què són els Drets Humans?

La idea és dinamitzar un breu espai d'intercanvi d'idees en el grup, per a després poder aprofundir en això. Una vegada que s'ha posat en comú el que coneixen, en una pluja d'idees, proposem el visionat del vídeo *Què són els Drets Humans?*⁵

Després d'aquesta primera fase del desenvolupament de l'activitat, convidem que les persones participants reflexionen, a través d'una dinàmica, sobre els Drets Humans i el Dret Internacional Humanitari posant-se en situació i imaginant diferents escenaris vinculats a aquesta temàtica.

Expliquem que, a continuació, demanarem que tanquen els ulls i imaginin què ve al seu cap en escoltar una sèrie de paraules.

També narrarem algunes situacions concretes, per la qual cosa hauran d'intentar posar-se en la pell dels qui les puguem estar vivint:

⁵ Què són els Drets Humans? ONU Panamá. <https://www.youtube.com/watch?v=iuEI6eh-wdo>

GUERRA

- Què imagineu quan escolteu aquesta paraula?

Imagineu a una persona jove que viu eixa situació que us ha vingut a la ment:

- Com es pot estar sentint? Quin és el seu paper?

MITJANS DE GUERRA

En la situació que esteu imaginant, hi ha mitjans de guerra? Per exemple, armes, elements violents, tecnologia que puga causar mal...

- Quin efecte provoca la presència d'aquests elements en la situació que heu imaginat?

Idea de l'ENEMIG

Fins ara heu imaginat un conflicte bèl·lic en el qual estan immerses persones, joves i també d'altres edats. A més, hem esmentat elements presents en aquesta mena de situacions que agreugen el conflicte.

En la vostra imatge:

- Qui porta les armes?
- Hi ha bàndols? Quina és la situació de cada bàndol?
- Què entenem per enemic?

Demanem que a poc a poc òbriguem els ulls, però sense oblidar el que han imaginat, perquè posarem en comú les seues sensacions i pensaments. Obrim un espai perquè algunes persones puguen compartir com s'han sentit, com era la imatge que van visualitzar...

És un bon moment per agrair que hagen compartit les seues sensacions i per a introduir la següent fase de l'activitat.

Ara, debatrem en el grup sobre aspectes relacionats amb la vulneració dels Drets Humans. Convidem a compartir les seues opinions a partir de les següents preguntes:

- **Persones civils:** Què és una persona civil? Com ha de tractar-se a les persones civils durant els conflictes armats? Per què?
- **Xiquets i xiquetes:** Per què algunes vegades els xiquets i les xiquetes prenen part en conflictes armats? Què pot suposar això per al seu creixement i drets?

- **Persones protegides:** Hi ha persones que necessiten especial protecció en temps de guerra? Qui? Per què?

- **Llocs protegits en temps de guerra:** Hi ha llocs que, en la vostra opinió, no haurien de ser atacats? Quins llocs? Per què?

- **Normes:** Creieu que és raonable tindre normes per a limitar els sofriments que ocasionen els conflictes armats? Per què o per què no? Existeixen normes d'eixe tipus? En cas afirmatiu, què diuen?

Seguidament, demanem a les persones participants que s'organitzen en xicotets grups i repartim a cadascun una còpia de les normes bàsiques del DIH (Annex 14, pàgina 95). Repassem el comentat en el debat previ a la llum del que indiquen les normes i plantegem:

- Coneixíem aquestes normes?
- Hi ha alguna cosa que ens ha cridat l'atenció?
- Respecte a cada norma del DIH: Què passaria si no existira?
- Quins d'eixes normes s'assemblen a les que hem escrit amb anterioritat en les preguntes del debat?

Concloem proposant al grup a realitzar un mapatge de conflictes actuals i anteriors a la nostra època que pensen que puguen haver incomplert aquestes normes del DIH. Des de Colòmbia, Espanya, Ruanda, Vietnam, Palestina, l'Iraq, Alemanya, Ucraïna fins a, fins i tot, escenaris de colonització, hi ha molts exemples en els quals aquestes normes no sempre s'han complert, vulnerant els drets humans de moltes comunitats. Aquesta investigació es pot desenvolupar en diverses sessions, amb diferents grups aportant informació sobre diversos conflictes en el temps i en el món.

**EN ELS CONFLICTES ES
VULNERA EL DRET
A L'EDUCACIÓ**

ENS COMPROMETEM amb la CULTURA de Pau

Per a recollir l'après durant la sessió, proposem **fer un mapamundi que visualitze conflictes en el món i a través del temps que el grup haja investigat.**

Se'ls demanarà que, per a cada conflicte, es genere una fitxa d'informació amb les dades més importants, a més d'algunes de les principals normes bàsiques del DIH vulnerades i en quina situació no s'han complit. El mapamundi es pot il·lustrar amb imatges, notícies, xifres, testimoniatges...

El mural creat es pot col·locar en un lloc visible per a compartir-lo amb les altres persones del centre o de la comunitat, i fins i tot es pot suggerir que el grup organitze una sessió de sensibilització sobre els Drets Humans i el DIH per a altres grups de joves, amb l'objectiu de promoure una comprensió crítica dels conflictes i promoure el desenvolupament col·lectiu d'eines en les persones per a construir entorns de pau, com a ciutadanes i ciutadans globals que defensen els Drets Humans.

CONSTRUÏM UN MÓN DE PAU

OBJECTIUS

- 1- Tindre experiències de participació activa en favor de la construcció de la pau i de relacions justes, igualitàries i solidàries.
- 2- Promoure el compromís per la justícia, l'equitat i la pau entre joves, tant en els seus entorns immediats com en l'àmbit global.
- 3- Elaborar un pla d'acció amb propostes concretes per a construir entorns de convivència i pau, exercint capacitats de ciutadania global.

DESENVOLUPAMENT de l'activitat

Iniciem l'activitat convidant al grup a conèixer experiències que han realitzat altres grups de joves en la construcció d'un món en pau:

*** Jóvenes constructoras de paz (Barrancabermeja-SJR Colombia)**

<http://www.youtube.com/watch?v=HFHxLbvH0fY>

*** Jóvenes líderes y comunicadores de Fe y Alegría Nicaragua**

<http://www.youtube.com/watch?v=KvHiOoMyJrE>

*** Red de Jóvenes de Torresalinas, Murcia, España**

<http://www.youtube.com/watch?v=W6wNoPcWREs>

Després de conèixer les experiències, proposem les següents preguntes per a la reflexió en assemblea:

- Què us sorprèn d'aquestes experiències? Què és el que més us ha agradat?
- Coneixeu altres experiències de joves que estiguen treballant a favor de la pau?
- Què podem aprendre d'aquestes experiències?
- Per què creieu que és important que els i les joves participen i s'impliquen en favor de la pau?

Recollim les seues respostes en un paperògraf o cartolina, que servisquen d'insums per a la següent part de l'activitat. Els proposem que, després d'aprendre de diferents accions de construcció de pau en el món, ens sumem com a ciutadanes i ciutadans globals des de la responsabilitat que tenim també per a generar entorns pacífics, que garantisquen la igualtat de drets, la justícia i la solidaritat entre les comunitats i amb el planeta Terra.

Per a això, proposem un itinerari d'acció amb diferents fases:

FASE 1: INVESTIGUEM

Com a ciutadanes i ciutadans globals, tenim la capacitat d'observar el nostre entorn local i identificar les realitats de conflicte, violència o desigualtat que més ens mobilitzen, i que també ocorren en altres llocs del món.

En aquesta fase, proposem al grup a elaborar una sèrie de preguntes que puguem fer-los a persones del seu entorn, centre educatiu, barri o famílies, per a entendre quins desafiaments els preocupen més sobre els conflictes, violències, desigualtats o convivència.

També poden investigar amb altres recursos: llibres, articles, periòdics, Internet, xarxes socials, etc., mantenint sempre una mirada crítica per a no caure en estereotips o visions esbiaixades de la realitat, escoltant veus diverses.

FASE 2: POSEM EN COMÚ

Ens tornem a trobar per a compartir el que hem investigat, bolcant resultats i conclusions en un paperògraf i recollint les idees de totes les persones.

A continuació, preguntem:

- Sobre quin desafiament entorn de la pau voleu treballar principalment? Hauran de posar-se d'acord per a triar un o dos desafiaments en els quals enfocar-se.

FASE 3: PASSEM A L'ACCIÓ

Amb el o els desafiaments principals que hàgem triat, passem al disseny d'accions concretes que puguem fer en els pròxims mesos o any de manera local, en el nostre centre educatiu, barri, poble o ciutat.

Poden ser accions presencials o virtuals, com una campanya de sensibilització en xarxes socials. Per a dissenyar-les, utilitzarem la fitxa de l'Annex 15 (pàgina 97). És molt important que en el disseny de les accions garantim que tinguem com a objectius:

1. Sensibilitzar a la ciutadania sobre la importància que té la cultura de pau i convivència;
2. Mobilitzar a la ciutadania perquè actuen a favor de la cultura de pau;
3. Incidir en els nostres entorns, institucions i en la ciutadania perquè es duguen a terme canvis reals i compromisos per la cultura de pau (per exemple, un manifest amb propostes i peticions per a la cultura de pau).

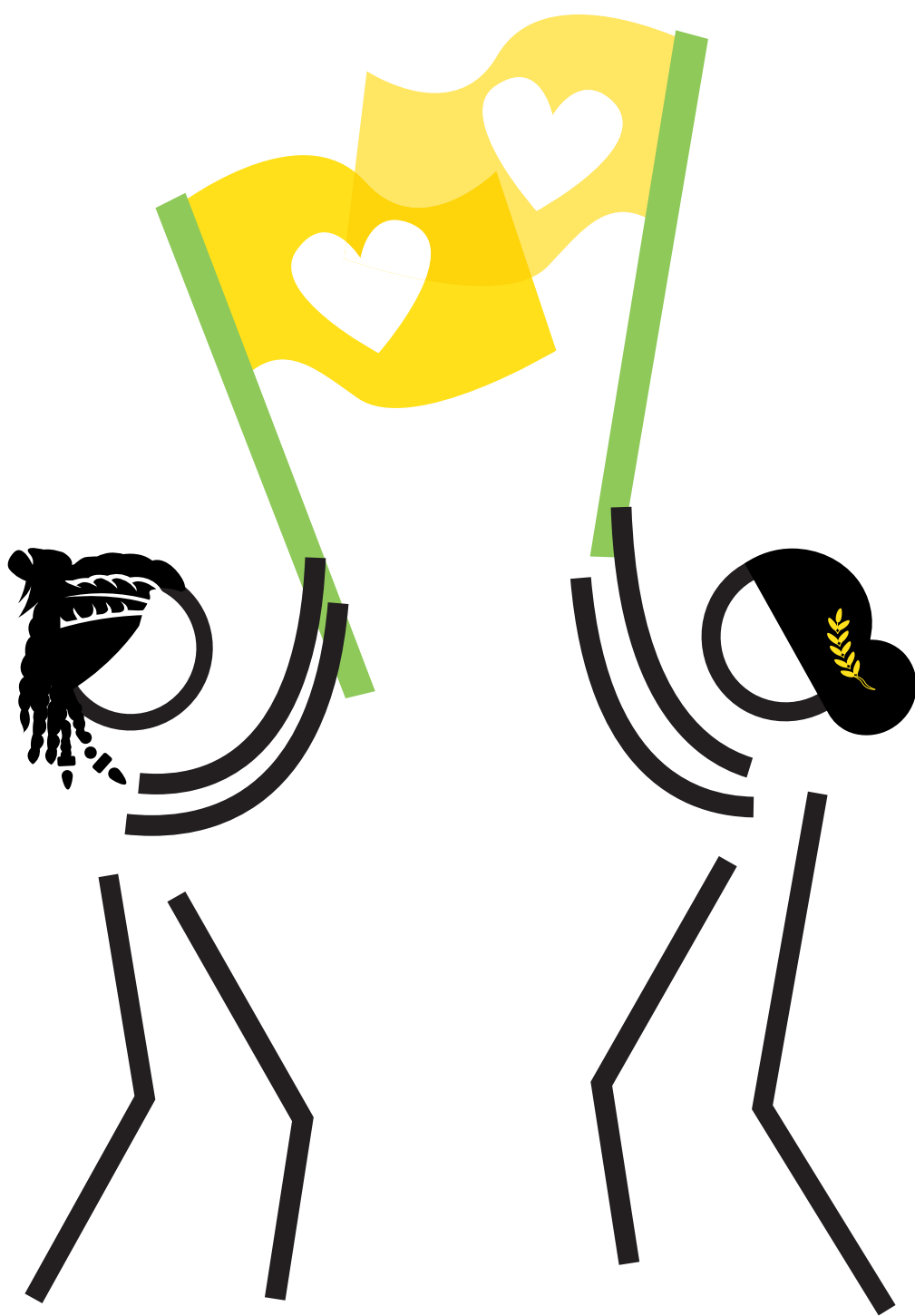
També és molt important que quan realitzem les accions, tinguem un temps per a avaluar-les i incorporar millores, i que en tot el procés avaluem si estem construint una cultura de pau i convivència d'inclusió, igualtat, justícia i solidaritat dins del grup.

ENS COMPROMETEM amb la CULTURA de Pau

Per a segellar el nostre compromís amb la cultura de pau, proposem al grup realitzar un video, mural o article, amb imatges o escrits que se'ls ocorreguen, que reculla les accions realitzades. Haurà de ser un producte de comunicació que pugui arribar a altres persones del seu entorn, visibilitzant els seus **aprenentatges i contribucions en la construcció d'un món en pau.**

- A quantes persones podran arribar amb els seus missatges de pau?

ENS COMPROMETEM
AMB LA CONSTRUCCIÓ
D'UN MÓN EN PAU

GIMCANA PER A TOTES LES EDATS

UN MÓN EN EL QUAL VIURE EN PAU

9 CONSTRUÏM CULTURA D'ACOLLIMENT

8 PERSONES DE PAU

7 OBJECTIU: LA PAU

6 COMUNICACIÓ NO VIOLENTA

5 MIRADES

4 EINES DE PAU

3 DESFEM ELS CONFLICTES

2 MAPAMUNDI DE CONFLICTES

1 TANGRAM DE LA PAU

Presentem una gimcana amb diferents proves per a treballar amb grups el tema de la cultura de pau. Consta de nou proves, que recomanem realitzar en un espai ampli que permeti moure's lliurement.

Convé comptar almenys amb una persona encarregada de facilitar cadascuna de les proves. Per a realitzar la gimcana organitzem als i les participants en grups, que giraran fins a passar per totes les activitats.

El nombre de proves i el desenvolupament de les mateixes poden adaptar-se a les necessitats i característiques de cada grup, per la qual cosa és possible combinar-les o modificar-les de la forma que es considere necessària.

En la primera prova que realitzen, la persona facilitadora farà una breu introducció sobre el tema. Cap grup pot començar en la prova 3, per a assegurar que tots fan les proves 2 i 3 en ordre.

En passar per cadascuna de les set proves, els entregarem algunes paraules inspirades en la següent frase de la poeta Gloria Fuertes, que hauran retallat i dividit en tantes parts com grups participen, i que s'utilitzaran en l'última prova:

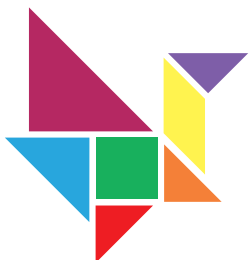
ENS BASTA UNA MÀ PER A FER MAL. NECESSITEM DOS PER A ACARICIAR, PER A APLAUDIR I TOTES LES DEL MÓN PER A ACONSEGUIR LA PAU.

A continuació, quan tots els grups hagen finalitzat les primeres huit proves, els demanem que es reunisquen en gran grup per a realitzar la huitena prova, en la qual uniran les paraules que ha rebut cada equip, formaran la frase i realitzaran l'activitat final de la gimcana. Les proves que formen la gimcana són les següents.

PROVA I: TANGRAM DE LA PAU

Materials: Annex 16 (pàgina 98), tisores, escuma, cartó

L'objectiu de la prova és reconèixer el colom com a símbol de la pau i comprendre que la construcció de la pau és un procés en el qual hem de participar totes i tots de manera conjunta.

En la prova es poden utilitzar les peces de l'Annex 16 o utilitzar-les com a plantilla per a elaborar altres de grandària més gran sobre escuma o cartó. Abans d'entregar a l'equip les peces del tangram, els diem que l'objectiu del joc és formar una figura relacionada amb la pau, però abans han d'endevinar quina figura és.

Hauran d'endevinar-la utilitzant com a màxim cinc preguntes la resposta de les quals siga "sí" o "no".

Quan l'hagen endevinada, els entreguem les peces perquè, en un màxim de cinc minuts, formen la figura del colom.

Quan l'hagen acabada, reflexionarem amb el grup sobre la figura formada:

- Què representa aquest símbol?
- Què pretén transmetre'ns?

- Què ens recorda quan ho veiem?

Parlem amb el grup sobre el fet que aquest símbol representa el compromís que tenim cadascuna i cadascun amb la construcció de pau en el nostre dia a dia.

Animem al grup al fet que s'emporte el colom format, i que el col·loque en un lloc visible de l'espai que comparteixen, per a recordar cada dia la seua capacitat d'acció per a construir pau en els seus entorns.

PROVA 2: MAPAMUNDI DE CONFLICTES

Materials: Annex 17 (pàgina 99), Annex 18 (pàgina 100)

L'objectiu de la prova és situar en el mapa alguns dels països del món en els quals existeixen conflictes armats.

Per a això, comencem preguntant al grup si creuen que vivim en un món en pau. Reflexionem sobre les respostes i els expliquem que en aquest moment encara hi ha molts països en els quals succeeixen conflictes de diferent tipus. Per a saber una mica més sobre això, en aquesta prova identificarem huit països en els quals es desenvolupen conflictes armats.

Per a endevinar el nom dels països que han de situar, hauran de resoldre la sopa de lletres de l'Annex 17.

Després, hauran d'escriure en el mapa el nom de cada país en el lloc correcte. Per a això, abans d'escriure els noms sobre el mapa de l'Annex 18, la persona que dinamitza la prova confirmarà si ho estan situant correctament respo-

nent "fred" o "calent" depenent de l'a prop o lluny que estiga del lloc correcte del mapa.

En finalitzar, reflexionarem amb el grup sobre el fet que aquests són només alguns dels països en els quals es desenvolupen conflictes armats.

- Coneixien que hi havia conflictes en aquests països?

Quins altres països podrien esmentar?

I en altres moments històrics?

Quines conseqüències poden tindre els conflictes per a les persones que viuen en eixos països?

I en altres països de l'entorn?

Per tot això, més que mai, és important comprometre'ns amb la cultura de pau. Per a explorar la nostra capacitat d'acció, hauran de passar a la següent prova!

PROVA 3: DESFEM ELS CONFLICTES

Materials: Annex 19 (pàgina 101)

L'objectiu de la prova és identificar accions quotidianes que les persones del grup poden realitzar per a contribuir a construir pau i revertir dinàmiques com les vistes en la prova 2.

Continuem amb el mapa de la prova anterior, en el qual ja estan escrits els noms dels països en conflicte.

Explicuem a les persones del grup que, com tots i totes podem contribuir a construir pau, la prova consisteix a iden-

tificar accions o actituds quotidianes amb les quals podem contribuir al fet que hi haja pau i que els conflictes no escalen fins al punt en el qual hem vist que poden fer-ho.

Les persones del grup aniran proposant accions o actituds d'una en una, però de manera àgil. En trenta segons hauran d'arribar a un acord en el grup. Si n'hi ha, es comunicarà a la persona que dinamitza. Si està d'acord que eixa acció o actitud contribueix a generar pau en el nostre entorn, els donarà un colom de l'Annex 19 i una persona del grup la col·locarà en un dels conflictes del mapa. Repetim l'acció fins a cobrir tots els conflictes del mapa.

PROVA 4: EINES DE PAU

Materials: Annex 20 (pàgina 102)

L'objectiu de la prova és identificar quin tipus de conductes donen origen als conflictes, així com quin tipus de respostes poden contrarestar-les, per a utilitzar-les quan algun factor de risc es manifeste.

Per a això, repartim les peces de l'Annex 20 entre les persones del grup.

Primer, llegiran totes les eines de conflicte (les peces de color groc) d'una en una, i hauran de pensar quina eina de

pau podria contrarestar-la. Després, els entreguem les eines de pau (les peces de color verd) i hauran d'unir cadascuna amb les eines de conflicte corresponent. Després, comentem breument si les eines de pau que havien identificat eren les mateixes o diferents i quines altres eines de pau se'ls ocorren per a contrarestar les de conflicte.

Finalment, abans de passar a la següent prova, hauran d'identificar situacions de la seua vida diària en la qual puguen aplicar les eines de pau vistes, prevenint així els conflictes i convertint-se en agents de cultura de pau en els seus entorns.

PROVA 5: MIRADES

L'objectiu de la prova és experimentar una situació de pau.

Per a això, explicuem al grup que passarem per dues situacions diferents. La primera situació consistirà a tirar un "pols de mirades".

Per a això, els demanem que es col·loquen per parelles, una persona davant de l'altra amb un objecte al mig, en el centre del qual entrellaçaran les mans en la postura de pols.

Hauran de mirar-se als ulls amb les mans unides, desafiant a l'altra persona amb la mirada, transmetent el següent pensament: "Jo et guanyaré; tu perdràs".

El pols durarà un parell de minuts, després dels quals relaxaran la postura i decidiran amb la seua parella qui creuen que ha guanyat. Compartiran com s'han sentit durant el desenvolupament del joc, davant el desafiament de l'altra persona.

En la següent situació jugarem a "La seua història en la teua mirada". Demanem a les persones del grup que canvien de parella i s'asseguen al costat d'una altra persona. Els explicuem que realitzarem un experiment que s'ha fet en molts llocs del món.

Aquesta vegada també es miraran als ulls durant dos minuts, però amb un objectiu diferent: han de mirar a l'altra persona i intentar comprendre com se sent (si es troba bé,

si el preocupa alguna cosa...). Hem de llegir la seua mirada, netejant al mateix temps la nostra per a que el company o companya pugui llegir com ens trobem. Aquesta vegada la frase que li transmetrem serà: "Comprenc com et sents, iestic amb tu en això".

En passar els dos minuts, els animem a relaxar la postura i a compartir amb la seua parella quina han vist: com creuen que es troba, si s'han sentit compresos o compreses, escoltats o escoltades, etc.

A continuació, obrim un diàleg en gran grup per a compartir les diferències entre les dues experiències. Plantejem: En les dues activitats hem usat la mirada, però hi ha hagut diferències.

- Amb quin us heu sentit millor?
- Què ocorre en les situacions competitives?
- Com ens sentim en elles?
- Què succeeix quan ens obrim a comprendre i escoltar una altra persona?
- Podem construir pau a través d'aquestes experiències?

Els animem a fer una pluja d'idees de situacions del seu dia a dia en les quals puguen substituir la competitivitat per l'escolta i utilitzar l'empatia com a manera de construir pau, comproment-se a la seua realització.

PROVA 6: COMUNICACIÓ NO VIOLENTA

L'objectiu de la prova és reflexionar sobre la forma en la qual ens comuniquem i com amb ella podem contribuir a construir la pau en els nostres entorns. Per a començar, preguntem al grup si saben què és la comunicació no violenta, i si han sentit parlar d'ella.

Recollim les seues respostes, i els comentem que la comunicació no violenta és un tipus de comunicació en la qual expressem les nostres opinions i necessitats, sense agredir ni violentar a l'altra persona, de manera que impedisim que els conflictes escalen. Per exemple, no utilitzant expressions com "El problema és que tu ets...", o termes com "sempre" o "mai", sinó utilitzant en el seu lloc frases com "Quan passa això em fa sentir d'aquesta ma-

nera" o "A vegades tinc la impressió que...", posant en primer lloc el que la situació i l'actitud de l'altra persona ens fa sentir, citant també aspectes positius de la persona i de la situació, així com les necessitats que tenim perquè aquesta millore, en lloc d'acusar sistemàticament l'altra persona com a responsable del conflicte.

El nostre llenguatge condiciona molt l'escalada de la violència en els conflictes en els quals participem. Amb una comunicació no violenta, les nostres relacions i la gestió dels nostres conflictes poden millorar al moment. Ho provem?

Per a això, explorarem com podem comunicar-nos de forma no violenta en algunes situacions del nostre dia a dia.

La persona que dinamitza plantejarà d'una en una diferents situacions quotidianes:

- * **Hi ha molta gent en la parada de l'autobús, portes molta estona esperant-lo i, quan arriba, una persona es cola.**
- * **L'amic amb el qual havies quedat perquè et retornara unes anotacions no apareix.**
- * **Ahir en el sopar hi havia unes postres especials, i com no tenies gana, el vas deixar per a hui. Quan t'ho menjaràs, ja no està perquè algú s'ho ha menjat.**
- * **Has encarregat en la llibreria del barri un llibre que necessites i quan el recolliràs no l'han portat.**
- * **En el grup de WhatsApp de classe hi ha una persona que de manera habitual es fica amb una altra.**

En parelles o grups xicotets, hauran de representar la situació. Primer, amb un estil de comunicació agressiu, representant com reaccionarien "sense filtre". Després, una persona del grup que haja estat d'espectadora es canviarà i repetirà la situació emprant una forma de comunicació no violenta.

Durant les representacions, ajudarem el grup a trobar fórmules de comunicació no violenta, en cas que no els siga

fàcil donar amb elles. Una vegada representades totes les situacions, comentarem en el grup com s'han sentit en comunicar-se en cada estil, tant les persones emissores dels missatges com les persones receptores, i què creuen que cada estil aporta en la gestió dels conflictes.

Acabem l'activitat explorant amb el grup com creuen que poden integrar aquesta forma de comunicació en el seu dia a dia.

PROVA 7: OBJECTIU: LA PAU

Materials: Annex 21 (pàgina 107)

L'objectiu de la prova és conèixer com els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) estan relacionats amb la construcció de la pau.

Explicuem que els ODS venen a continuar la tasca iniciada pels Objectius del Mil·lenni, gràcies als quals es van aconseguir avanços que requereixen ser ampliat. El 2015 els Estats membres de l'ONU van aprovar l'Agenda 2030 per al Desenvolupament Sostenible, integrada per 17 ODS per a posar fi a la pobresa, lluitar contra la desigualtat i la injustícia i fer front al canvi climàtic.

En aquesta prova hem de descobrir quina relació té cadascun d'ells amb la pau. Per a això, estarà preparat un mural amb dues columnes. L'encapçalat d'una serà "ODS relacionats amb la pau" i el de l'altra, "ODS no relacionats amb la pau". Entreguem a les persones del grup les fitxes

de cadascun dels objectius. Hauran de llegir-los d'un en un i debatre breument si creuen que està relacionat amb la pau:

- Com contribueix eixe objectiu al fet que hi haja pau?
- Si no hi ha pau, es pot aconseguir l'objectiu?

Després d'haver comentat tots, observem com han quedat recollits en el mural.

- En quina columna hi ha més objectius?
- Com està relacionada la pau amb la resta de reptes globals plantejats?
- Es pot aconseguir benestar i drets si no hi ha pau?
- Com podem involucrar-nos en la seua construcció?

PROVA 8: PERSONES DE PAU

Materials: Annex 22 (pàgina 109), Annex 23 (pàgina 111)

L'objectiu és conèixer a persones que han sigut reconegudes pel seu treball a favor de la pau.

Iniciem la prova explicant que coneixerem a algunes persones que han sigut distingides pel seu treball a favor de la pau.

Per a això seguirem una dinàmica semblant al joc "Qui és qui". Una persona del grup tindrà la informació d'una de les persones de pau (Annex 22). Les altres persones del grup tindran les pistes (Annex 23) i les utilitzaran per a esbrinar quina persona és. No podran usar la pista del nom abans d'haver fet altres dues preguntes. Quan l'hagen esbrinada, la persona que confirmava les pistes recapitularà

la informació (el nom, nacionalitat, per què és reconeguda) i llegirà la seua frase.

Repetim la dinàmica fins que hagen conegut totes les persones o fins que s'acabe el temps establert per a la prova.

Acabem reflexionant amb el grup sobre si coneixien o no a les persones que han vist i a quins unes altres que no estan incloses coneixen.

- En el seu centre socioeducatiu o en la seua comunitat, hi ha persones que també contribueixen a construir pau?
- Voldrien ser elles i ells part d'aquest grup de persones que a tot el món contribueixen a construir pau en els seus entorns?

PROVA 9: CONSTRUÏM CULTURA DE PAU

Materials: paraules de la frase de Gloria Fuertes (pàgina 74), tres cartolines, bolígrafs i marcadors

L'objectiu de la prova és que el grup es comprometa amb la realització d'accions que poden dur a terme per a fomentar una cultura de pau.

Per a realitzar aquesta prova, tots els grups es reuniran en un espai comú.

En primer lloc, hauran de posar en comú les paraules que cada equip ha anat obtenint durant la gimcana i ordenar-les per a formar la frase inspirada en la de Gloria Fuertes: "Ens basta una mà per a fer mal. Necessitem dos per a acariciar, per a aplaudir i totes les del món per a aconseguir la pau".

Quan hagen format la frase, reflexionem sobre ella i el que ens transmet. Comentem amb el grup la importància que siguem constructors i constructores de pau en els nostres entorns.

- Què és per a vosaltres una cultura de pau?
Per què creieu que és important?

- Què heu après durant la gimcana?

- Com podeu contribuir a construir cultura de pau en els vostres entorns?

Per a concretar les accions amb les quals cada persona pot contribuir, habilitem tres cartolines grans, en cadascuna de les quals apareixerà escrit el següent:

Deixem uns minuts perquè cada persona pense paraules clau (conflicte, empatia, trobada, comunicació, pau, etc.) i quines accions podria dur a terme per a fomentar una cultura de pau en cadascun d'eixos tres àmbits. Passat el temps establert, obrirem un debat, en el qual podran exposar les seues idees. Les accions que tinguen acceptació i consens entre el grup seran escrites en cadascun dels panells corresponents.

Donem un temps al final perquè puguem escriure lliurement el que vulguem.

Abans d'acabar, col·loquem els cartells en un lloc freqüentat pel grup i establim terminis per a avaluar quines accions han fet, com han anat i quines noves idees tenen per a posar en pràctica.

D'aquesta manera, **estaran constantment exercint com a agents promotores i promotores d'una cultura de pau en els seus entorns**, des dels més pròxims, als aparentment més llunyans, fomentant una ciutadania global activa i compromesa amb la pau i altres reptes globals del seu temps.

ANNEXOS

ANNEX I: CONSTRUÏM PAU/ DESMUNTANT ESTEREOTIPS

Retalla i coloreix

ANNEX 2: MIREM AL NOSTRE VOLTANT

Podies resoldre-ho d'una altra manera? Com?					
Com es va resoldre?					
Com ens sentim?					
Amb qui?					
Situació del conflicte					

ANNEX 3: MISSATGES DE PAU/ MENORS SOLDAT/ LA GRAN DECISIÓ

CONVENCIÓ SOBRE ELS DRETS DELS XIQUETS, XIQUETES I ADOLESCENTS (ADAPTACIÓ I RESUM)⁶

Aquesta Convenció s'ocupa dels drets de totes les persones que encara no han complert els 18 anys.

Tots els Estats han de respectar els drets dels xiquets, xiquetes i adolescents, sense distinció de raça, color, sexe, llengua, religió o opinió política del xiquet/xiqueta o de la seua família. Tots els governs que signen una llei per a fer valdre els drets dels xiquets, xiquetes i adolescents han de prendre les mesures necessàries per a garantir que es complisca.

És necessari fer conèixer a totes les persones el que diu aquesta Convenció. Alguns dels drets recollits en ella són, entre altres:

1. Tots els xiquets i xiquetes tenen dret a ser tractats en igualtat, sense fer diferències pel seu color de pell, gènere, llengua, situació econòmica, religió ni opinió política.
2. Tenen dret a rebre suport si presenten alguna dificultat física o mental.
3. Totes les xiquetes, xiquets i adolescents tenen dret a tindre un nom i una nacionalitat.
4. Tenen dret a rebre ajuda quan estiguen malalts/malaltes i a rebre atenció mèdica.
5. Tenen dret a rebre protecció contra qualsevol tipus de violència sobre la seua persona, descuit, maltractament o explotació.
6. Tenen dret a l'educació. Una educació que desenvolupe les seues capacitats i que els ensenye sobre la pau, la solidaritat, l'amistat, la igualtat i el respecte.
7. Tenen dret al joc, al descans i a la diversió, així com a estar i compartir amb altres xiquets i xiquetes.
8. Tenen dret a dir el que pensen i que la seua opinió siga escoltada i tinguda en compte tant per persones adultes i autoritats, com per altres xiquets i xiquetes.
9. Tenen dret a passejar per boscos, camps i ciutats lliures de fem i contaminació.
10. Tenen dret a participar.
11. Tenen dret a usar la seua llengua materna i participar de les seues festes i tradicions culturals.
12. Cap xiquet o xiqueta menor de 15 anys ha de ser enrolat en un exèrcit ni ha de combatre en un conflicte armat.

⁶ Convenció sobre els Drets del Xiquet. 2015. UNICEF Comitè Espanyol:
https://www.unicef.es/sites/unicef.es/files/comunicacion/ConvencionsobrelosDerechosdelNino_0.pdf

ANNEX 4: L'ESCOLA ENS PROTEGEIX

CHRISTINE

Viu a dos quilòmetres del centre escolar més pròxim. Com a resultat del conflicte en la seua localitat, el seu pare i germans majors van fugir a una localitat més segura, a 200 quilòmetres de distància. La mare de Christine estava embarassada i a més havia de cuidar de l'àvia, per la qual cosa elles tres es van quedar al poble. Ara, Christine ha d'ajudar en les faenes de casa, cuidar del camp, de la seua mare i també de la seua àvia, per la qual cosa ha deixat d'anar a escola.

JOHN

És de Sudan, però viu en un assentament de persones refugiades a Uganda. Estudiava primària en el seu lloc d'origen fins que la guerra va fer que s'haguera de desplaçar de manera forçosa. Allí va continuar els estudis fins que van haver de tornar al seu país, on va ser reclutat com a soldat per a participar en el conflicte, per la qual cosa no va poder continuar l'escola. Amb 19 anys, ja fora de l'exèrcit, desitjaria continuar estudiant i ser professor a Sudan.

Safía

Ha arribat amb la seua família a un nou país. Han hagut de migrar perquè a la seua regió estan traient minerals de la terra i contaminant l'aigua de la qual depenen. Encara que Safía sempre ha sigut molt treballadora a l'escola, no coneix a ningú en la nova ciutat i no parla l'idioma local, per la qual cosa té por de sentir-se al marge o que no la incloguen. En el nou col·legi aprenen d'una altra manera, i no sempre entenen que hi haja xiquetes i xiquets que han hagut de migrar d'altres països i parlen idiomes diferents.

ANNEX 5: I QUÈ FEM?

	Activitat	Activitat	Activitat
Nom de l'activitat			
Descripció de l'activitat			
Objectiu(s)			
Dates			
Lloc			
Persones a les quals es dirigeix			
Materials			

ANNEX 6: L'ESCALA DEL CONFLICTE⁷

7. La separació física.

Ja no hi ha espai suficient per als dos grups: se'ls separa, canvien de classe... Però el conflicte queda sense resoldre.

5. Es construeix una imatge de l'enemic o enemiga.

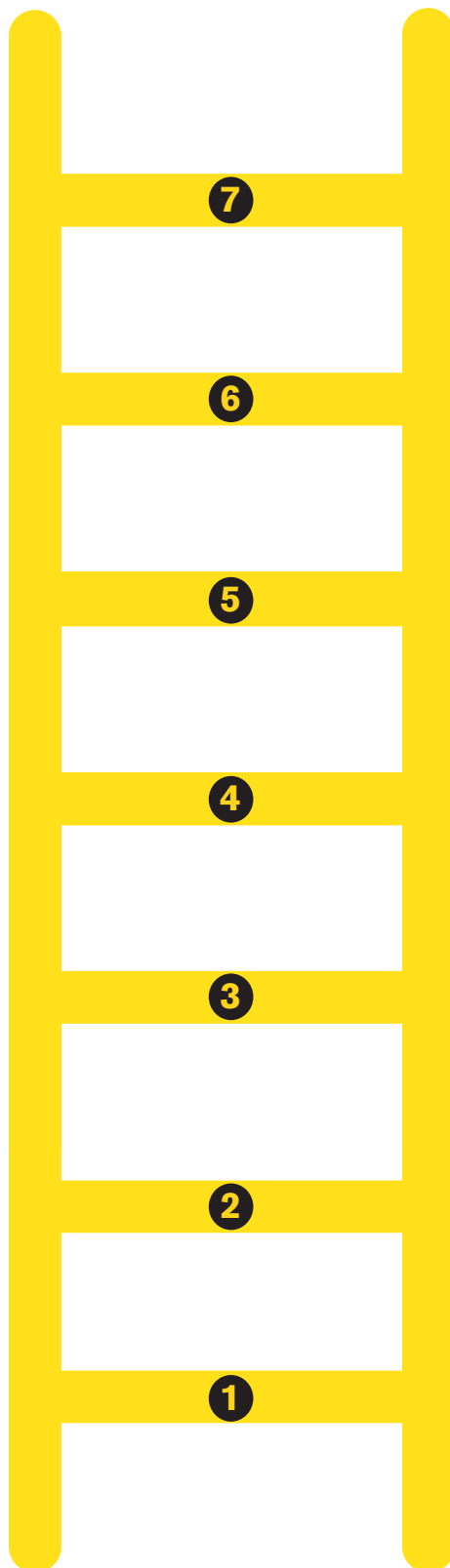
L'altra persona és terrible. Les parts només se centren en els últims successos: la pilota desinflada... Tot el que s'havia viscut abans s'oblida i queda una imatge deformada de l'altra persona.

3. El problema creix.

Els problemes augmenten i resorgeixen antics rancors. "Sempre decideixes a quin joc hem de jugar, encara que la majoria dels teus companys i companyes de classe no estan d'acord". "Quan veiem una pel·lícula, sempre tens el millor lloc".

1. El desacord sobre un recurs.

Tots i totes volen la mateixa cosa Juan i Maria volen la pilota durant l'hora de l'esbarjo. Juan vol jugar al futbol, mentre que Maria vol jugar al bàsquet.

6. S'obrin les hostilitats.

L'objectiu és fer mal a l'altra persona. Si una persona en el grup tracta de ser més diplomàtica, baixar el to de la tensió, o tracta de veure el punt de vista dels i les altres, és considerada com a traïdora.

4. El diàleg de persones sordes.

Cada costat en el conflicte busca aliances amb les seues pròpies amistats. Es parla "de" l'altra persona, en lloc de parlar "amb" ella. Les parts es comuniquen a través de gestos no verbals: es donen l'esquena, trenquen la pilota, etc.

2. Personalització del problema.

Una persona té la culpa; l'altra és egoista. "Sempre tens la pilota. No és just!".

⁷ Adaptat de: <http://www.educationforpeace.no/spanish/conflictransformacion.php>

ANNEX 7: ANALITZEM ELS CONFLICTES

ELEMENTS QUE INTERVENEN EN ELS CONFLICTES

Les persones protagonistes:

- Quines persones estan directament implicades?
- Qui no estan directament implicades, però tenen interès o poden influir en el resultat?

El poder en les relacions:

- Què poder o influència té cada persona sobre les altres?
- És una relació d'iguals o existeix desigualtat? De quina forma?
- Influeix el gènere? És a dir, existeix desigualtat de poder pel fet de ser xic o xica?
- De quina manera i per què?
- Hi ha coalicions entre persones que afecten la resolució del conflicte?

La percepció de la realitat:

Observa la forma en la qual cada persona acull i interpreta la causes del conflicte.

Els sentiments:

- Com s'han sentit les persones que han entrat en conflicte?

Les posicions:

- Què és el que vol i demana cada persona? Què és el que reclama?

Els interessos i necessitats:

- Com se sentirien satisfetes les persones?
- Quin benefici tracten d'obtindre amb el conflicte?

Els valors i principis:

Observa el conjunt d'elements culturals i ideològics que justifiquen i serveixen per a argumentar els seus comportaments.

La dinàmica de la relació:

- * Escolta la història del conflicte.
- * Discrimina si es tracta d'un conflicte latent (quan les persones no són molt conscients del xoc d'interessos i qualsevol espurna pot traure a la llum el conflicte) o un conflicte polaritzat (quan les persones creuen que només elles mateixes tenen tota la raó i no veuen interessos comuns).

La comunicació:

- * Observa el grau de respecte, confiança i enteniment entre les persones.
 - * Observa les distorsions en la informació: mala informació, rumors, estereotips, prejudicis, etc.
 - * Observa com es comuniquen (passiva, agressiva o assertivament) i els seus codis culturals.
- Influeix la variable gènere? És a dir, es comuniquen de la mateixa manera les xiques entre elles, els xics entre ells i les unes i els altres entre si?
 - Es relaciona aquesta manera de comunicar-se amb rols o estereotips de gènere?
 - Influeixen en una mica possibles relacions de poder?

ANNEX 8: ANALITZEM ELS CONFLICTES

ESTILS D'AFRONTAMENT

COMPETICIÓ

Tractem de perseguir els nostres objectius personals a costa dels d'altres persones, no ens detenim a pensar en els i les altres. Tractem d'imposar les nostres idees i punts de vista, quedant per damunt de les altres persones. Volem guanyar coste el que coste. Seria com eixa veu interior que expressa: "Tu et calles".

EVITACIÓ

És una actitud bàsica que es caracteritza per no afrontar els problemes. Evitem o posposem els conflictes. Implica no tindre'ns en compte ni a nosaltres mateixes/ mateixos, ni a les altres persones.

COMPROMÍS

És una actitud bàsica basada en la negociació, en la cerca de solucions d'acord, normalment basades en el pacte i en la renúncia parcial del nostre propi interès o dels grups. La solució satisfà parcialment a totes dues parts.

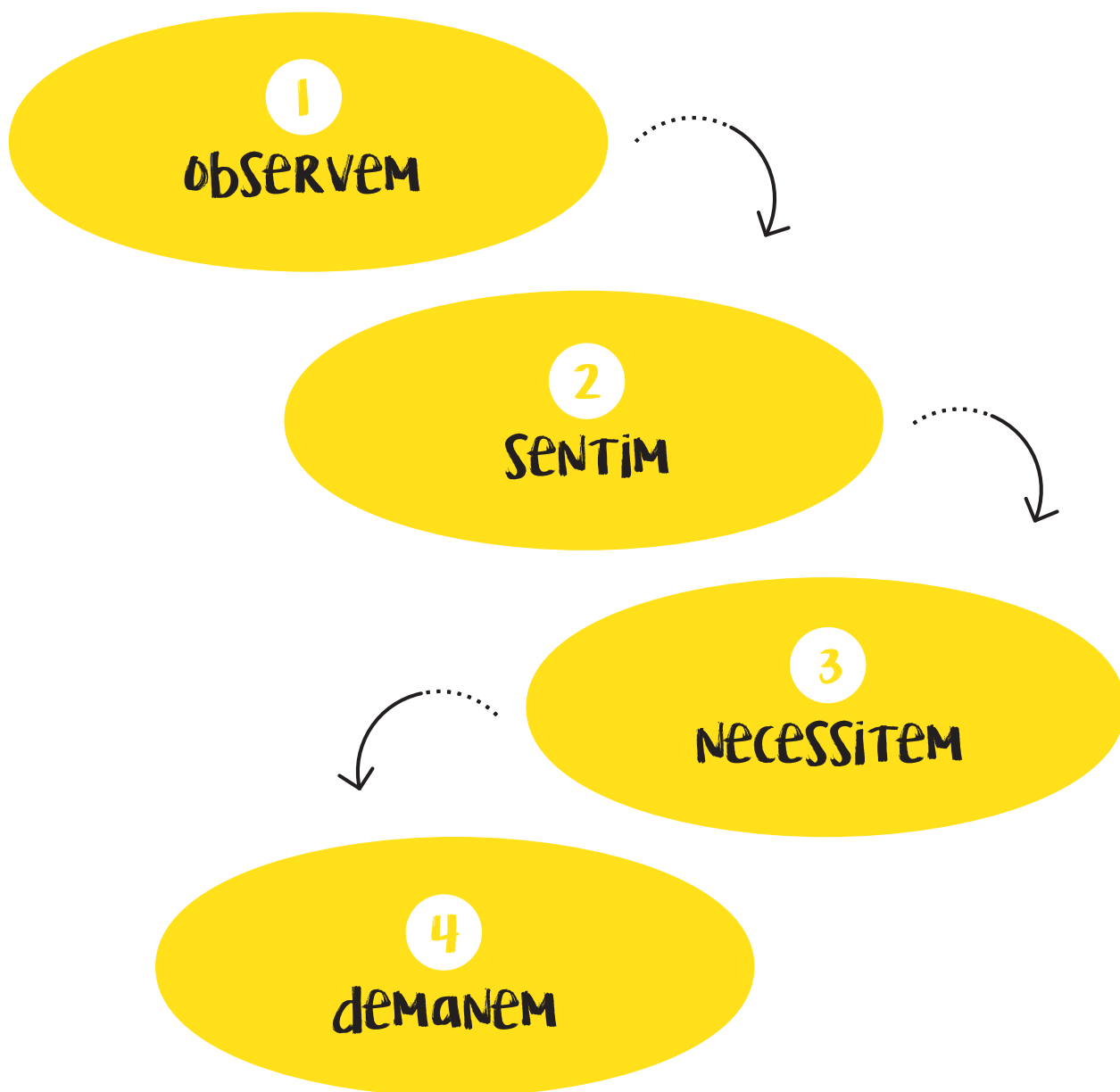
ACOMODACIÓ

Suposa cedir habitualment als punts de vista de les altres persones, renunciant als propis. Seria com eixa veu interior que expressa: "Bé, el que tu digues".

COOPERACIÓ

Implica un nivell d'incorporació d'unes persones i altres en la cerca d'un objectiu comú. Suposa explorar el desacord, generant alternatives comunes que satisfacen a totes dues parts. Tracta de superar la dicotomia entre el meu i el teu.

ANNEX 9: COMUNICACIÓ NO VIOLENTA, COMUNICACIÓ PER A LA PAU. Passos

ANNEX 10: COMUNICACIÓ NO VIOLENTA, COMUNICACIÓ PER A LA PAU. ESCOLTA ACTIVA

ESTÀS ESCOLTANT?

El truc d'una persona que conversa bé no és ser interessant (saber parlar), sinó tindre interès (saber escoltar). Diem que una persona realitza una bona escolta activa quan és capaç de parar atenció d'una forma intencionada, donant clares mostres de comprensió i generant empatia (això és, sabent posar-se en el lloc de l'altra persona).

Com fer una bona escolta activa?

- * **Presta tota la teua atenció** a la persona que parla i dona-li clares mostres d'això: mira-li sovint als ulls, assentix mitjançant gestos i amb expressions verbals.
- * **Repeteix els punts clau** d'allò que et compta i que sembla tindre importància per a ella, per a donar-li a entendre que la vas comprendre.
- * **No la interrompes** excepte per a mostrar que atens i per a demanar aclariment si no entens alguna cosa.

Existeixen diversos factors que poden interferir en la nostra capacitat d'escolta:

Hàbits no verbals: desviar la mirada, moure'ns massa o molt poc, recolzar el cap a les mans, descurar la nostra postura, perdre l'equilibri i la simetria del cos, cobrir-nos massa temps el pit o el ventre amb els braços, ocultar les mans, no respectar l'espai que té l'altra persona...

Actituds impulsives: fer avaluacions o emetre judicis crítics, donar consells sense que te'ls demanen, tractar de contar el nostre cas o una història millor que la que ens conten, preguntar selectivament tafanejant, disparar perquè, interpretar malament les intencions de l'altra persona, etc.

ANNEX II: COMUNICACIÓ NO VIOLENTA, COMUNICACIÓ PER A LA PAU. SENTIMENTS

AVORRIMENT	MENYSPREU	OPTIMISME
ALEGRIA	DOLOR	PACIÈNCIA
ALLEUJAMENT	EMPATIA	PÀNIC
AMOR	ENUIG	PASSIÓ
ANGOIXA	ENTUSIASME	PENA PERESA
ANSIETAT	ENVEJA	PESSIMISME
ENYORANÇA	ESPANTE	PLAER
HARMONIA	ESPERANZA	RÀBIA
SORPRESA	FÀSTIC	RECEL
CALMA	FRUSTRACIÓ	REBUIG
AFECTE	HOSTILITAT	RANCOR
GELOSIA	HUMILIACIÓ	RESSENTIMENT
CÒLERA	IMPACIÈNCIA	RESIGNACIÓ
COMPASSIÓ	IMPOTÈNCIA	SATISFACCIÓ
CONFIANÇA	INDIFERÈNCIA	SEGURETAT
CONFUSIÓ	INDIGNACIÓ	SERENITAT
CULPA	INQUIETUD	SORPRESA
CURIOSITAT	INSATISFACCIÓ	TEMOR
DECEPCIÓ	INSEGURETAT	TENDRESA
DESEMPARAMENT	INTERÉS	TERROR
DESCORATJAMENT	INTRIGA	TIMIDESA
DESCONCERT	IRA	TRANQUIL·LITAT
DESCONFIANÇA	IRRITACIÓ	TRISTESA
DESCONSOI	MELANCOLIA	VALENTIA
DESIG	POR	VERGONYA
DESESPERACIÓ	NOSTÀLGIA	
DESOLACIÓ	Odi	

ANNEX 12: COMUNICACIÓ NO VIOLENTA, COMUNICACIÓ PER A LA PAU. ESTILS DE COMUNICACIÓ

L'**assertivitat** és una habilitat social que implica expressar els propis sentiments, necessitats, desitjos, drets legítims i opinions sense amenaçar o castigar les altres persones i sense violar els seus drets. La persona assertiva es caracteritza per ser honesta en relació als seus sentiments i capaç d'expressar oposició enfront d'alguna cosa o algú amb qui no està d'acord de manera respectuosa i acurada. Entre els avantatges de comunicar-se de manera assertiva estan la reducció de la tensió que pot generar una situació problemàtica i la capacitat de dir "no" amb seguretat i sense sentir-se culpable.

A vegades no s'és capaç de ser assertiu/assertiva, i llavors la comunicació i la manera d'expressar sentiments, necessitats, desitjos, drets i opinions es realitza de manera passiva o agressiva. L'**estil passiu** es caracteritza per l'expressió de sentiments, pensaments i opinions de manera insegura i falta de confiança. La persona que actua així es pot sentir sovint incompresa, no tinguda en compte i manipulada.

En l'**estil agressiu** es defensen els drets personals i s'expressen els pensaments, sentiments i opinions d'una manera inapropiada i impositiva, sense tindre en compte els drets de les altres persones.

DIA INTERNACIONAL CONTRA LA UTILITZACIÓ DE XIQUETS I XIQUETES SOLDAT⁸

Es calcula que hi ha **300.000 XIQUETS I XIQUETES SOLDAT** en el món

4 DE CADA 10 MENORS SOLDAT SON XIQUETES

240 MILIONS de xiquets i xiquetes en el món viuen en països en continu conflicte

46 PAÏSOS de tot el món continuen reclutant a xiquets i xiquetes menors de 18 anys

CONSEQÜÈNCIES DE SER XIQUET O XIQUETA SOLDAT

FÍSIQUES I EMOCIONALS

Passen per un entrenament per aprendre a lluitar, sota coacció, amenaces i abusos. A vegades són també objecte de violència i abusos sexuals. Molts i moltes no sobreviuen, els seus drets són contínuament vulnerats i, en el cas d'eixir, tenen l'enorme desafiament de reinserir-se en la societat.

14.000 XIQUETS I XIQUETES

han sigut objectiu de reclutament per grups armats a República Centreafricana en els últims sis anys.

BANGUI I BAMBARI són les zones en les quals treballen Entreculturas i el Servei Jesuïta a Refugiats.

SOPHIE, ANTIGA XIQUETA SOLDAT

“Tenia 13 anys quan la guerra va començar al meu poble, Bria.

Gràcies al projecte Llum de les Xiquetes d'Entreculturas vaig decidir deixar les armes i aprendre un ofici. Des queestic en la formació he perdonat i sé queestic en el bon camí”.

⁸ Dades corresponents a 2019. Més informació en:

<https://www.entreculturas.org/es/noticias/utilizacion-de-menores-soldados-una-realidad-para-ninos-y-ninas-que-viven-en-zonas-de>

ANNEX 14: CONEIXEM EL DRET INTERNACIONAL HUMANITARI

QUINES SÓN LES NORMES bàSIQUES DEL DRET INTERNACIONAL HUMANITARI?

1. Els atacs han de limitar-se a les persones combatents i als objectius militars.

- 1.1 No pot atacar-se a persones civils.
- 1.2 No seran objecte d'atac els béns de caràcter civil (cases, hospitals, escoles, llocs de culte, monuments culturals o històrics, etc.).
- 1.3 Es prohibeix l'ús de persones civils com a escut humà.
- 1.4 Es prohibeix a combatents fer-se passar per civils.
- 1.5 Es prohibeix fer patir fam a la població civil com a mètode de combat.
- 1.6 Es prohibeix atacar objectes que siguin indispensables per a la supervivència de la població civil (queviures, zones agrícoles, instal·lacions d'aigua potable, etc.).
- 1.7 Es prohibeix atacar preses, dics o centrals nuclears quan tals atacs puguin ocasionar pèrdues importants entre la població civil.

2. Estan prohibits els atacs i les armes que puguin aconseguir indiscriminadament a persones o béns civils i militars i que causen danys o sofriments excessius.

- 2.1 Està prohibit l'ús de determinades armes: armes químiques i biològiques; armes làser que causen ceguesa; armes l'efecte principal de les quals siga lesionar mitjançant fragments que no puguin localitzar-se per raigs X en el cos humà; verins; mines terrestres antipersones, etc.
- 2.2 Està prohibit ordenar que no hi haja supervivents o amenaçar amb això.

3. Persones civils, combatents ferides i presoneres han de ser protegides i tractades amb humanitat.

- 3.1 No se sotmetrà a ningú a tortura física o mental ni a càstigs corporals o a tractes cruels o degradants.
- 3.2 Es prohibeix la violència sexual.

3.3 Les parts en conflicte han de recollir a persones enemigues ferides i malaltes i assistir a les que estiguen en el seu poder.

3.4 Es prohibeix matar o ferir a persones enemigues que es rendisquen o estiguen fora de combat.

3.5 Les persones presoneres tenen dret a ser respectades i han de ser tractades amb humanitat.

3.6 Es prohibeix la presa d'ostatges.

3.7 Es prohibeixen els desplaçaments forçats de població civil i la "neteja ètnica".

3.8 Les persones en poder de l'enemic tenen dret a intercanviar notícies amb els seus familiars i a rebre assistència humanitària (queviures, assistència mèdica, ajuda psicològica, etc.).

3.9 Ha de brindar-se especial protecció als grups vulnerables, com les dones embarassades i les mares lactants, els xiquets i xiquetes no acompanyades, les persones ancianes, etc.

3.10 Les normes del DIH estipulen que està prohibit reclutar i enrolar en els grups armats a menors de 15 anys, així com fer-los participar activament en les hostilitats.

3.11 Totes les persones tenen dret a un judici just (tribunal imparcial, procés legal adequat, etc.). Es prohibeixen els càstigs col·lectius.

4. El personal sanitari militar i civil, així com les unitats sanitàries (establiments, hospitals, dispensaris, ambulàncies, mitjans de transport sanitari, etc.) han de ser respectats i protegits i rebre tota l'ajuda disponible per a l'acompliment de la seua labor.

4.1 L'emblema de la Creu Roja i de la Mitja Lluna Roja simbolitzen la protecció del personal i els establiments sanitaris. Es prohibeixen els atacs contra persones o objectes que ostenten eixe emblema. Es prohibeix l'ús indegut de l'emblema.

4.2 No poden usar-se les unitats ni els transports sanitaris per a realitzar actes perjudicials per al bàndol enemic.

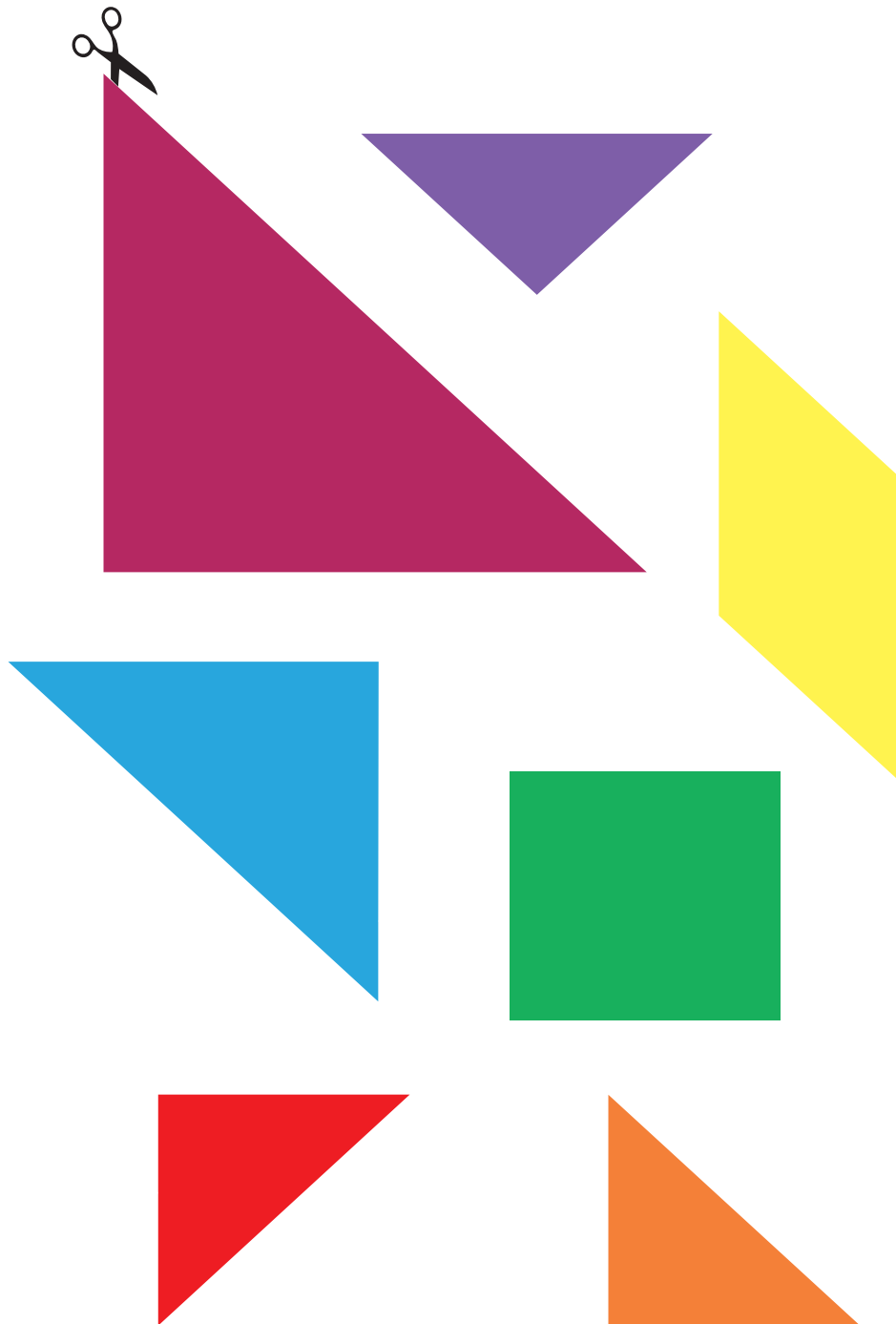
4.3 Quan s'atenga persones ferides i malaltes, l'ordre de prioritat s'establirà únicament en funció de criteris mèdics.

ANNEX 15: CONSTRUÏM UN MÓN EN PAU

	Activitat	Activitat	Activitat
Nom de l'activitat			
Descripció de l'activitat			
Objectiu(s)			
Dates			
Lloc			
Persones a les quals es dirigeix			
Persones o entitats que col·laboren			
Materials			
Pla de comunicació			
Pla d'avaluació			

ANNEX 16: UN MÓN EN EL QUAL VIURE EN PAU

PROVA I. TANGRAM de la Pau

ANNEX H: UN MÓN EN EL QUAL VIURE EN PAU

PROVA 2. MAPAMUNDI DE CONFLICTES. SOPA DE LLETRES⁹

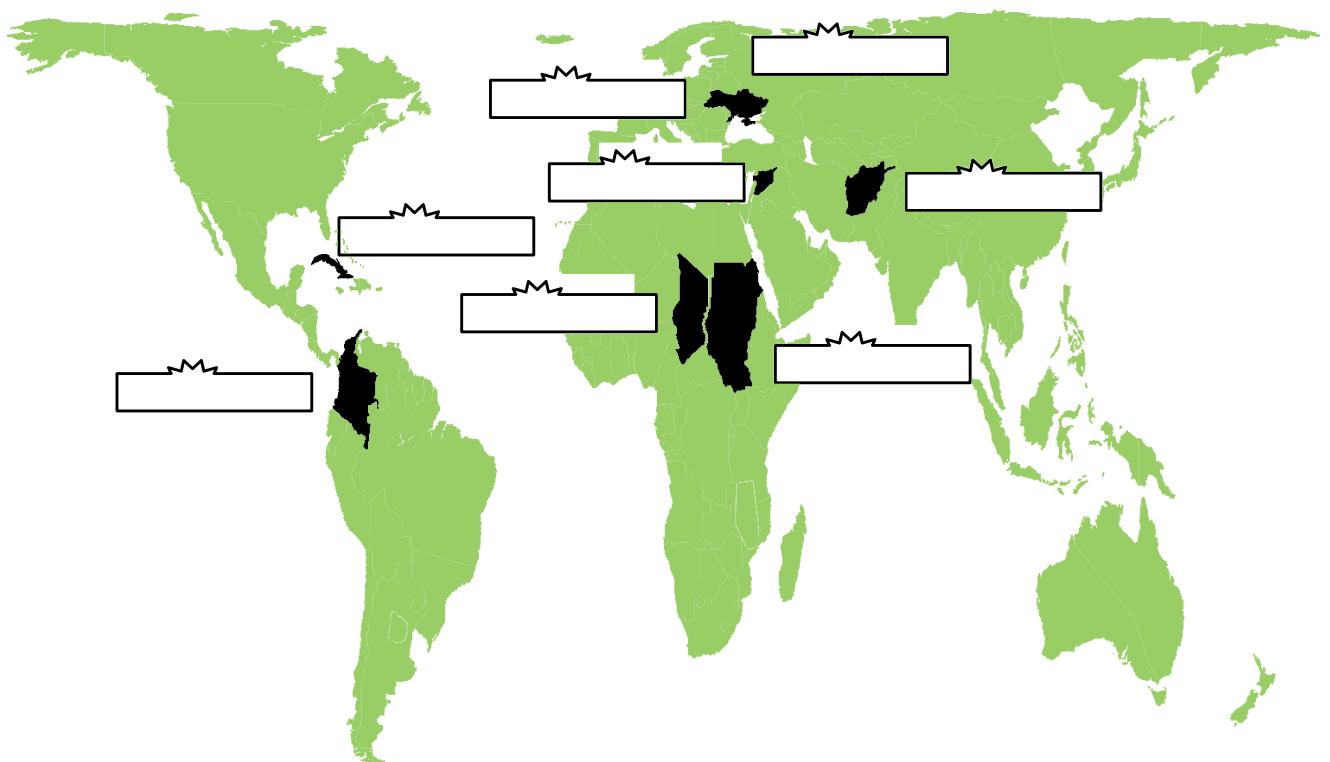
Q	E	K	M	J	N	M	D	L	A	S
P	I	C	P	T	G	D	D	M	F	U
U	C	O	L	O	M	B	I	A	G	D
O	C	B	I	B	L	V	C	C	A	A
S	I	R	I	A	S	P	U	Z	N	N
E	U	Z	A	D	H	R	B	C	I	T
F	N	Y	D	I	H	J	A	I	S	Q
E	F	J	Z	H	N	W	D	G	T	L
X	H	Q	L	U	K	A	S	K	A	Y
N	E	W	X	Q	L	I	B	A	N	O
Y	T	X	A	D	Y	W	G	X	S	Z

Solució: Afganistan, Txad, Colòmbia, Cuba, Líban, Síria, Sudan, Ucraïna.

⁹ <https://www.20minutos.es/noticia/4931104/0/guerras-estancadas-protestas-sociales-regreso-del-extremismo-asi-se-han-recrudecido-los-conflictos-este-2021/>

ANNEX 18: UN MÓN EN EL QUAL VIURE EN PAU

PROVA 3. MAPAMUNDI DE CONFLICTES. MAPA

ANNEX 19: UN MÓN EN EL QUAL VIURE EN PAU

PROVA 4. DESFEM ELS CONFLICTES

ANNEX 20: UN MÓN EN EL QUAL VIURE EN PAU

PROVA 5. EINES de PAU

Fotocopiar, retallar i mesclar d'una banda les eines de conflicte (peces grogues) i d'altra banda les de pau (peces verdes). Les solucions es troben al final d'aquest annex, en la pàgina 106.

LES RIQUESSES I ELS
RECURSOS ESTAN
DISTRIBUÏTS DE
MANERA DESIGUAL: LA
MAJORIA DE PERSONES
TÉ MOLT POC I UNA
MINORIA TÉ MOLT.

TOTS ELS XIQUETS
I XIQUETES PODEN
EXERCIR LLIUREMENT
EIS SEUS DRETS I
VAN A ESCOLA.

LES PERSONES PODEN
EXPRESSAR LA SEUA
VULNERABILITAT
I DEMANAR AJUDA
SENSE PROBLEMA,
OBTENINT SUPORT
INMEDIAT PER PART DE
LA SEUA COMUNITAT EN ELS
MOMENTS DE DIFICULTAT.

FALTEN MEDICINES
I HOSPITALS, AIXÍ
COM ACCÉS A
SANITAT PÚBLICA.

Els recursos estan distribuïts de manera igualitària entre tots els territoris i persones.

No hi ha col·legis suficients i no tots els xiquets i les xiquetes tenen accés al seu dret a l'educació.

Els xiquets i les xiquetes tenen diferents oportunitats, i se'ls tracta de manera diferent en funció del seu gènere.

Hi ha medicines i hospitals per a tota la població.

Quan existeixen conflictes, les dues parts es fan retrets amb l'únic objectiu de vèncer a l'oponent i guanyar discussió.

EXISTEIXEN ESTEREOTIPS
I PREJUDICIS CONTRA
DETERMINADES POBLACIONS,
QUE AUGMENTEN LA
DISCRIMINACIÓ CAP A
ELLES I DIFICULTEN LA
CONVIVÈNCIA.

EL CONFLICTE ÉS VIST COM
UNA OPORTUNITAT DE
RENEGOCIAR ASPECTES DE LA
CONVIVÈNCIA. L'OBJECTIU ÉS
ARRIBAR A UN ACORD POSITIU
PER A TOTES DUES PARTS
UTILITZANT UN MÈTODE DE
COMUNICACIÓ NO VIOLENTA.

LA DIVERSITAT D'ORIGENS,
CULTURES, RELIGIONS,
LLINGÜES, PERSONALITATS,
ORIENTACIONS SEXUALS, ETC,
ÉS VISTA COM UNA RIQUESA
I UNA APORTACIÓ DE VALOR
PER A QUALSEVOI SOCIETAT.

LA VULNERABILITAT
ÉS VISTA COM UN
DEFECTE DE LA
PERSONA, I ES
PENALITZA A QUI
L'EXPRESSEN.

Eines de conflicte

No es pensa en el bé de la majoria, sinó en els interessos d'unes poques persones.

Les riqueses i els recursos estan distribuïts de manera desigual: la majoria de persones té molt poc i una minoria té molt.

No hi ha col·legis suficients i no tots els xiquets i xiquetes tenen accés al seu dret a l'educació.

Els xiquets i les xiquetes tenen diferents oportunitats, i se'ls tracta de manera diferent en funció del seu gènere.

La vulnerabilitat és vista com un defecte de la persona, i es penalitza a qui l'expressen.

Falten medicines i hospitals, així com accés a sanitat pública.

Quan existeixen conflictes, les dues parts es fan retrets amb l'únic objectiu de vèncer a l'oponent i guanyar discussió.

Existeixen estereotips i prejudicis contra determinades poblacions, que augmenten la discriminació cap a elles i dificulten la convivència.

Eines de pau

És molt important el bé comú i la felicitat de totes les persones.

Els recursos estan distribuïts de manera igualitària entre tots els territoris i persones.

Tots els xiquets i xiquetes poden exercir lliurement els seus drets i van a escola.

Els xiquets i les xiquetes tenen els mateixos drets i oportunitats, i són tractats de forma igualitària pel fet de ser persones.

Les persones poden expressar la seua vulnerabilitat i demanar ajuda sense problema, obtenint suport immediat per part de la seua comunitat en els moments de dificultat.

Hi ha medicines i hospitals per a tota la població.

El conflicte és vist com una oportunitat de renegociar aspectes de la convivència. L'objectiu és arribar a un acord positiu per a totes dues parts utilitzant un mètode de comunicació no violenta.

La diversitat d'origens, cultures, religions, llengües, personalitats, orientacions sexuals, etc, és vista com una riquesa i una aportació de valor per a qualsevol societat.

ANNEX 21: UN MÓN EN EL QUAL VIURE EN PAU

PROVA 6. OBJECTIU: LA PAU

Fi de la pobresa

Acabar amb la pobresa en totes les seues formes.

Igualtat de gènere

Aconseguir la igualtat de gènere a través de l'enfortiment de dones adultes i joves.

Fam zero

Acabar amb la fam i la inanició, aconseguir la seguretat alimentària, millorar la nutrició i promoure una agricultura sostenible.

Aigua neta i sanejament

Garantir la disponibilitat i una gestió sostenible de l'aigua i de les condicions de sanejament.

Salut i benestar

Garantir vides saludables i promoure el benestar per a totes les edats.

Energia assequible i no contaminant

Garantir l'accés de totes les persones a fonts d'energia assequibles, de confiança, sostenibles i renovables.

Educació de qualitat

Garantir una educació inclusiva per a tots i promoure oportunitats d'aprenentatge duradores que siguin de qualitat i equitatives.

Treball decent i creixement econòmic

Promoure un creixement econòmic sostingut, inclusiu i sostenible, una ocupació plena i productiva, i un treball digne per a totes les persones.

9

Indústria, innovació i infraestructura

Construir infraestructures resistents, promoure una industrialització inclusiva i sostenible i fomentar la innovació.

10

Reducció de les desigualtats

Reduir la desigualtat entre i dins dels països.

11

Ciutats i comunitats sostenibles

Crear ciutats sostenibles i poblats humans que siguin inclusius, segurs i resistents.

12

Producció i consum responsables

Garantir un consum i patrons de producció sostenibles.

13

Acció pel clima

Combatre amb urgència el canvi climàtic i els seus efectes.

14

Vida submarina

Conservar i utilitzar de manera sostenible els oceans, mars i recursos marins per a un desenvolupament sostenible.

15

Vida d'ecosistemes terrestres

Protegir, restaurar i promoure l'ús sostenible dels ecosistemes terrestres, gestionar els boscos de manera sostenible, combatre la desertificació, i detindre i revertir la degradació de la terra i detindre la pèrdua de la biodiversitat.

16

Pau, justícia i institucions sòlides

Promoure societats pacífiques i inclusives per a aconseguir un desenvolupament sostenible, proporcionar a totes les persones accés a la justícia i desenvolupar institucions eficaces, responsables i inclusives en tots els nivells.

17

Aliances per a aconseguir els Objectius

Enfortir els mitjans per a implementar i revitalitzar les associacions mundials per a un desenvolupament sostenible.

ANNEX 22: UN MÓN EN EL QUAL VIURE EN PAU

PROVA 7. PERSONES DE PAU. INFORMACIÓ

MALALA YOUSAFZAI (1997)

Pakistan

Premi Internacional de la Pau Infantil el 2013 i Premi Nobel de la Pau el 2014 per les seues accions a favor del dret a l'educació de totes les persones.

«Un xiquet, un mestre, un llibre i un llapis poden canviar el món».

GRETA THUNBERG (2003)

Suècia

Premi Internacional de la Pau Infantil el 2019 per les seues accions per a mobilitzar a la ciutadania en suport a l'ecologia per a aconseguir un futur millor i cuidar el medi ambient.

«Hem après que si no actuem pel nostre futur, ningú farà el primer pas».

VANDANA SHIVA (1952)

Índia

Premi al Manteniment Ben Guanyat el 1993 (conegut com el Nobel Alternatiu) per visibilitzar a les dones i l'ecologia com a elements imprescindibles en el desenvolupament.

«Oblidar l'ecologia dels aliments és la recepta perfecta per a la fam i l'extinció».

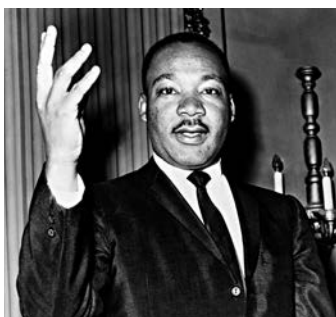

RIGOBERTA MENCHÚ (1959)

Guatemala

Premi Nobel de la Pau el 1992 pel seu defensa dels drets de les persones indígenes.

«La pau és filla de la convivència, de l'educació, del diàleg».

MARTIN LUTHER KING (1929-1968)

Estats Units

Premi Nobel de la Pau el 1964 per la seua defensa pacífica de la igualtat de les persones negres.

«Busque el dia en què la gent no siga jutjada pel color de la seua pell, sinó pel contingut del seu caràcter».

NELSON MANDELA (1918-2013)

Sud-àfrica

Premi Nobel de la Pau el 1993 pel seu treball a favor de la reconciliació i convivència entre persones amb diferent color de pell.

«La educación es el arma más poderosa que puedes usar para cambiar el mundo».

AUTUMN PELTIER (2004)

Canadà (Primera Nació de Wikwemikong)

Nomenada **Top 30 menors de 30 anys a Amèrica del Nord per l'Educació Ambiental que marca la diferència** el 2019. Nominada per al Premi Internacional de la Pau Infantil el 2017, 2018 i 2019.

«Segueix avant, no mires arrere, i si tens una idea, realitza-la; ningú t'esperarà o dir què fer, alça la teua veu pel nostre planeta».

ANNEX 23: UN MÓN EN EL QUAL VIURE EN PAU

PROVA 8. PERSONES DE PAU. PISTES

ÉS RIGOBERTA MENCHÚ?

ÉS DE L'ÍNDIA?

ÉS DE SUD-ÀFRICA?

HA TREBALLAT PER LA IGUALTAT ENTRE TOTES LES RACES?

ÉS DELS ESTATS UNITS?

ÉS DE SUÈCIA?

ENCARA VIU?

HA TREBALLAT PEL DRET A L'EDUCACIÓ?

ÉS VANDANA SHIVA?

ÉS DE GUATEMALA?

ÉS DEL CANADÀ?

HA TREBALLAT PER L'ECOLOGIA?

ÉS HOME?

ÉS MARTIN LUTHER KING?

ÉS MALALA YOUSAFZAI?

ÉS DONA?

ÉS DEL PAKISTAN?

HA TREBALLAT PER LES PERSONES INDÍGENES?

ÉS GRETA THUNBERG

ÉS AUTUMN PELTIER?

ÉS NELSON MANDELA?

ALTRES RECURSOS SOBRE CULTURA DE PAU

A més de les activitats recollides en aquest material, existeixen una gran varietat de recursos, tant per a conèixer més sobre la cultura de pau com per a treballar aquest tema amb xiquets, xiquetes, adolescents i joves. Entre ells, recomanem consultar els següents:

MATERIALS EDUCATIUS

Dies D. Fundació Entreculturas. <https://redec.org/materiales/>

Un Món de conte. (2021). Fundació Entreculturas.
<https://redec.org/publicaciones/un-mundo-de-cuento/>

Recopilació d'unitats didàctiques per a treballar sobre cultura de pau. (2020). Fundació Entreculturas.
<https://redec.org/publicaciones/recopilacion-de-unidades-didacticas-para-trabajar-sobre-cultura-de-paz/>

Un món de teatre. (2018). Fundació Entreculturas.
<https://redec.org/publicaciones/un-mundo-de-teatro/>

El món en joc. (2017). Fundació Entreculturas.
<https://redec.org/publicaciones/el-mundo-en-juego/>

Trobades que canvien el món. (2017). Fundació Entreculturas.
<https://redec.org/publicaciones/encuentros-que-cambian-el-mundo/>

Un món d'alternatives. (2017). Fundació Entreculturas.
<https://redec.org/publicaciones/un-mundo-de-alternativas/>

Imagina un altre món. (2016). Fundació Entreculturas.
<https://redec.org/publicaciones/imagina-otro-mundo/>

Un món a les teues mans. (2015). Fundació Entreculturas.
<https://redec.org/publicaciones/un-mundo-en-tus-manos-guia-didactica-del- calendario-escolar-2015-2016/>

Educació, violència i conflictes armats. (2013). Fundació Entreculturas.
<https://redec.org/publicaciones/unidad-didactica-educacion-violencia-y-conflictos-armados/>

Les aventures de Kalz i Tin. (2005). Fundació Entreculturas.
<https://redec.org/publicaciones/las-aventuras-de-kalz-tin/>

Material educatiu i metodològic per a treballar sobre conflictes i pau. Edukalboan, xarxa d'educadors i educadores per a la solidaritat d'Alboa. <https://www.edukalboan.org/es/explorar/ciudadania-critica?temas=48>

PORTAL EDUCATIU D'ENTRECULTURAS

REDEC. Recursos i materials educatius disponibles per a lliure descàrrega. www.redec.org

Coordinació_ Jéssica García Fernández, Veda Krüger Ruiz, Clara Maeztu Gomar

Autoria_ Equipo Área de Ciudadanía. Fundació Entreculturas

Edició_ Patricia Garcés Andreu

Colaboracions_ Violeta Lázaro Puertas

Responsable de comunicació corporativa_ Elisa García Paleo

Direcció d'art, disseny gràfic i il·lustracions_ Maribel Vázquez

Impressió_ Iarriccio Artes Gráficas

Depòsit Legal_ M-14403-2022

Edita_ Fundació Entreculturas

Aquesta publicació ha sigut realitzada amb el suport financer de la Generalitat Valenciana. El contingut de la publicació és responsabilitat exclusiva d'Entreculturas i no reflectix necessàriament l'opinió de la Generalitat Valenciana.

 entreculturas
ONG · JESUÏTA

**GENERALITAT
VALENCIANA**

Conselleria de Participació,
Transparència, Cooperació
i Qualitat Democràtica